

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΚΟΥΡΕΜΕΝΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ, Α.Μ. 4954

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΠΛΑΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 2013

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής υλοποιήθηκε με την υποστήριξη ενός αριθμού ανθρώπων στους οποίους θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου. Πρώτα από όλους θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή Νικόλαο Τριχά για την πολύτιμη προσφορά του, την υπομονή και την διάθεση του ώστε η παρούσα πτυχιακή να ολοκληρωθεί. Τους εκπροσώπους των οργανισμών που πρόθυμα δέχθηκαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις μου και τον καθηγητή Απλαδά Γεώργιο για την βοήθεια του στην παρουσίαση της παρούσας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της παγκόσμιας οικονομίας. Η ανάπτυξη του κυρίως μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου υπήρξε θεαματική και η επίδραση του σε πολλές χώρες ήταν τόσο οικονομική, όσο πολιτιστική και κοινωνική. Η ανάγκη με την πάροδο του χρόνου και την παγκόσμια ανάπτυξη για νέες μορφές τουρισμού που θα προσέφεραν κάτι καινούργιο και διαφορετικό, έφερε στην επιφάνεια εναλλακτικές μορφές τουρισμού που σκοπό έχουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες ακόμα και των πιο απαιτητικών τουριστών.

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η μελέτη της έννοιας του τουρισμού εθελοντών (συνδυασμός εθελοντικής εργασίας με τουριστικές δραστηριότητες) και της εξέλιξης αυτής της εναλλακτικής μορφής τουρισμού στην Ελλάδα. Μέσα από την έρευνα θα δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για περαιτέρω κατανόηση του voluntourism, των δράσεων και της απήχισής του στη χώρα μας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο 1:Το τουριστικό φαινόμενο.....	8
1.1. Ιστορική εξέλιξη του τουρισμού.....	8
1.2. Παράγοντες που συνέβαλλαν στη ανάπτυξη του τουρισμού	12
1.3. Η συμβολή του τουρισμού στην οικονομία και την ανάπτυξη μιας χώρας.....	14
1.4. Η εξέλιξη του μαζικού τουρισμού.....	17
1.5. Οι επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού στον πολιτισμό και το περιβάλλον.....	21
1.6. Η ανάγκη για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	27
1.7. Είδη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	29
1.8. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού και μαζικός τουρισμός.....	33
Κεφάλαιο 2: Εθελοντισμός και τουρισμός.....	35
2.1. Ο εθελοντισμός.....	35
2.2. Ο εθελοντισμός σαν κομμάτι του τουρισμού.....	37
2.3. Voluntourism.....	39
2.4. Το προφίλ του εθελοντή- τουρίστα.....	44
2.5. Κίνητρα εθελοντή τουρίστα.....	47
2.6. Οι επιδράσεις voluntourism.....	49
2.7. Ανάπτυξη voluntourism στην Ελλάδα.....	54
2.8. Μελέτες για τον voluntourism και την εξέλιξη του.....	56
2.9. Οργανισμοί και προγράμματα voluntourism.....	69
2.10. Οργανισμοί και προγράμματα voluntourism στην Ελλάδα.....	95
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία έρευνας.....	108
3.1. Η πρωτογενής έρευνα.....	108
3.2. Ποσοτική και ποιοτική έρευνα.....	109

3.3. Οι συνεντεύξεις.....	110
3.4. Η χρησιμότητα της ποιοτικής έρευνας.....	112
3.5. Ταυτότητα και περιορισμοί έρευνας.....	116
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα έρευνας.....	118
4.1. Εισαγωγή.....	118
4.2. Το προφίλ των ερωτηθέντων.....	118
4.3. Αποτελέσματα έρευνας.....	119
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα έρευνας- Προτάσεις.....	127
5.1. Εισαγωγή.....	127
5.2. Συμπεράσματα έρευνας.....	127
5.3. Προτάσεις.....	133
5.4. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	135
5.5. Επίλογος.....	136
Βιβλιογραφία.....	137
Ξενόγλωσση.....	137
Ελληνική.....	139
Πηγές από το διαδίκτυο.....	140
Παράρτημα.....	143

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναμφισβήτητα ο τουρισμός συμβάλει καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Ωστόσο για να μπορέσει να αποκτήσει μεγαλύτερη δυναμική και να βοηθήσει ακόμα περισσότερο την οικονομία της χώρας θα πρέπει εκτός από τον παραδοσιακό τουρισμό διακοπών, να αναπτύξει και άλλες μορφές όπως ο αθλητικός, ο συνεδριακός, ο αγροτουρισμός, αλλά και ο τουρισμός που προωθεί την προσφορά μέσω προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας. Το συγκεκριμένο είδος τουρισμού κερδίζει όλο και περισσότερο κοινό τα τελευταία χρόνια και η ονομασία με την οποία είναι γνωστό είναι volunteer tourism ή voluntourism. Μέσω των συγκεκριμένων προγραμμάτων δίνεται η δυνατότητα στον τουρίστα όχι μόνο να δει και να γνωρίσει καινούργια μέρη, συνήθειες και λαούς, αλλά και να προσφέρει ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος, στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και στη βελτίωση της ζωής των τοπικών κοινωνιών.

Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζεται η ανάπτυξη του τουρισμού. Συγκεκριμένα, μελετώνται οι επιδράσεις του τουρισμού, οι παράγοντες και τα κίνητρα ανάπτυξης του, τα προβλήματα που προκύπτουν από την ανάπτυξή του και η αντιμετώπισή τους, ο μαζικός και οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πτυχιακής γίνεται αναφορά στον εθελοντισμό και στην ανάγκη των ανθρώπων να συμμετέχουν σε προγράμματα μέσω των οποίων βοηθούν και νοιώθουν χρήσιμοι. Αναλύεται η έννοια του τουρισμού εθελοντών και εξετάζεται ο βαθμός ανάπτυξής του στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες ανά τον κόσμο. Τέλος, παρουσιάζονται οργανισμοί που διοργανώνουν δραστηριότητες εθελοντικής εργασίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας μέσω της οποίας θα ανακαλύψουμε τα στοιχεία εκείνα που βοηθήσουν στην διεξαγωγή της μελέτης. Η συλλογή στοιχείων από την ίδια την τουριστική αγορά και ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει αναλύονται σε αυτό το κεφάλαιο.

Στο τέταρτο κεφάλαιο δίνονται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων, οι οργανισμοί, τα προγράμματα και οι απαντήσεις στις ερωτήσεις καθώς και η σύγκριση μεταξύ των απαντήσεων και συνεπώς των οργανισμών.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα από την έρευνα όπως αυτά προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων καθώς επίσης και κάποιες προτάσεις με σκοπό την εξέλιξη της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού και την περαιτέρω έρευνα του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

1.1. Ιστορική εξέλιξη του τουρισμού

Ο τουρισμός είναι μια μορφή διάθεσης του ελεύθερου χρόνου κατά την οποία ο κάθε άνθρωπος διαλέγει πως θα διαθέσει αυτό το χρόνο μακριά από τις υπευθυνότητες της δουλειάς του. Το ταξίδι και η απόφαση για τη πραγματοποίησή του έχει τις βάσεις του στην αρχαιότητα. Από τότε που ο άνθρωπος απέκτησε μόνιμη κατοικία δημιουργήθηκε η ανάγκη να πραγματοποιεί μετακινήσεις για εμπορικούς αρχικά λόγους, πολύ σύντομα όμως ανακάλυψε ότι εκτός από τις εμπορικές συναλλαγές το ταξίδι κάλυπτε και άλλες ανάγκες με αποτέλεσμα να ξεκινήσουν τα πρώτα ταξίδια για αναψυχή (Βαρβαρέσος, 1998).

Στην αρχαία Ελλάδα και στην αρχαία Ρώμη, ο ελεύθερος χρόνος απεικόνιζε την προέλευση και την τάξη των πολιτών που ήταν ελεύθεροι και οικονομικά εύποροι, απαλλαγμένοι από κάθε εξαναγκαστική απασχόληση πλην των κοινωνικών, ηθικών και πολιτικών αιτημάτων που δημιουργούσε η εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας. Ο ελεύθερος χρόνος συνδεόταν ουσιαστικά με τις ευγενείς απασχολήσεις και ήταν απόρροια μιας πολιτικής σκέψης που όχι μόνο περιέγραφε αλλά και οριοθετούσε το τι είναι ελευθερία και τι όχι. Όσοι διέθεταν ελεύθερο χρόνο δηλαδή αυτοί που ανήκαν στα ανωτέρα κοινωνικά στρώματα, είχαν την δυνατότητα να συμμετέχουν σε διαφόρων τύπων ταξιδιωτικές μετακινήσεις (Βαρβαρέσος, 1998).

Πολλοί ιστορικοί ξεκίνησαν μεγάλα ίσως για την εποχή τους ταξίδια με σκοπό να ανακαλύψουν και να καταγράψουν πολιτισμούς, περιοχές, ανθρώπους και συνήθειες. Κάποια από τα χειρόγραφα τους σώζονται μέχρι και σήμερα δίνοντας ανεκτίμητες πληροφορίες για την ζωή στην αρχαιότητα ενώ πολύ σημαντικά ήταν και τα ταξίδια με θρησκευτικό χαρακτήρα. Οι Βαβυλώνιοι το 600 π.Χ. είχαν μουσεία με εκθέματα, στην Αίγυπτο διοργάνωναν φεστιβάλ θρησκευτικού χαρακτήρα με επισκέπτες από τις πιο μακρινές πόλεις, ενώ στην Ελλάδα αντίστοιχα φεστιβάλ και αθλητικές οργανώσεις - όπως για παράδειγμα οι Ολυμπιακοί Αγώνες - είχαν τεράστια απήχηση (Ezinearticles, 2011).

Η εξέλιξη των μέσων μεταφοράς υπήρξε αναμφίβολα σημαντική παράμετρος στη διαμόρφωση των μετακινήσεων, η διερεύνηση τους όμως πραγματοποιήθηκε όταν κατασκευάστηκαν οδικά δίκτυα και όταν η ασφάλεια του ταξιδιώτη μπορούσε να θεωρηθεί ικανοποιητική. Η ειρήνη, τα κοινώς αποδεκτά νομίσματα και η ύπαρξη «διεθνούς» γλώσσας καθιστούσαν τα ταξίδια ευκολότερα (Ηγουμενάκης κ.α., 1999).

Δύσκολα μπορεί κανείς χρονολογικά να δείξει την ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου. Οι σύγχρονοι μελετητές της διαχρονικής εξέλιξης του τουρισμού, την διακρίνουν σε τρεις χρονικές περιόδους. Η πρώτη περίοδος έχει ασαφές χρονικό σημείο έναρξης, με πιθανότερο αυτό του μέσου της τρίτης χιλιετίας π.Χ. και τέλος την εποχή της γενίκευσης της χρήσης της ατμομηχανής στο σιδηρόδρομο, δηλαδή το 1840. Η δεύτερη περίοδος διαρκεί εκατό περίπου χρόνια μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ η τρίτη φτάνει μέχρι την σημερινή εποχή αν και υπάρχουν μελετητές οι οποίοι υποστηρίζουν ότι από το 1970 μέχρι και σήμερα διανύουμε την τέταρτη περίοδο τουριστικής ανάπτυξης, άλλωστε η πιο σημαντική οικονομική μεταβολή της μεταπολεμικής περιόδου πραγματοποιήθηκε στην αρχή της δεκαετίας του '70 (Ηγουμενάκης κ.α., 1999).

Ο Ηρόδοτος (480-421 π.Χ.) περιγράφει τις περιηγήσεις του, τα γεωγραφικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά των τόπων και μπορεί να χαρακτηριστεί σύμφωνα με την τουριστική τυπολογία ως «μοντέλο τουρίστα». Αυτή την περίοδο εμφανίζονται τα πρώτα κρατικά πανδοχεία που παρείχαν δωρεάν υπηρεσίες σε ταξιδιώτες καθώς και τα πρώτα πανδοχεία κερδοσκοπικής μορφής (Βαρβαρέσος, 1998).

Κατά την διάρκεια του Μεσαίωνα η ανασφάλεια των ταξιδίων, μετά την πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας ήταν για μεγάλο χρονικό διάστημα αξεπέραστο εμπόδιο. Εκείνη τη περίοδο επικρατούν δύο μορφές τουρισμού (Βαρβαρέσος, 1998):

- Ο πανεπιστημιακός τουρισμός: Εμφανίζεται κυρίως γύρω από πανεπιστημιακά κέντρα της Ευρώπης, όπως το Παρίσι, η Οξφόρδη, το Κέιμπριτζ.
- Ο τουρισμός θρησκευτικών γεγονότων και εορτών: Στα τέλη του Μεσαίωνα, η ελβετική και η γερμανική ξενοδοχία έχει αποκτήσει μεγάλη φήμη, χάρη στην ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, ενώ στη Γαλλία η γαστρονομία συμβάλει στη περαιτέρω εξειδίκευση του ξενοδοχειακού προϊόντος συνδέοντας κατ' αυτό τον τρόπο την παραμονή με την ψυχαγωγία.

Κατά την διάρκεια της Αναγέννησης, ο τουρισμός εμπλουτίζεται με νέα κίνητρα. Οι άνθρωποι ταξιδεύουν με κύριο σκοπό την ευχαρίστηση, καθώς και από «διανοουμενίστικη περιέργεια» Στα πλαίσια των εκπαιδευτικών μετακινήσεων των Άγγλων ευγενών δημιουργούνται στη Γαλλία δύο ειδών περιηγήσεις:

- «Μικρή περιήγηση» που περιελάμβανε το Παρίσι και την Νοτιοδυτική Γαλλία.
- «Μακρά περιήγηση» που περιελάμβανε το Παρίσι, την Νοτιοδυτική Γαλλία, Βουργουνδία, Νότια και Νοτιανατολική Γαλλία.

Το 1800 χρησιμοποιείται για πρώτη φορά η λέξη «tourist» για να χαρακτηρίσει τα άτομα που συμμετείχαν στις περιηγήσεις ενώ το 1811 πρωτοεμφανίζεται η λέξη «tourism» για να δηλώσει κατά επεξηγηματικό τρόπο την πρακτική του να ταξιδεύει κανείς από ευχαρίστηση (Βαρβαρέσος, 1998).

Μεταξύ 1840 και 1860 τα χαρακτηριστικά του τουρισμού και η κινητικότητα των τουριστών μεταβάλλονται με την ανακάλυψη και την εξάπλωση του σιδηροδρόμου, που υπήρξε και το πρώτο μέσο μαζικής μεταφοράς. Το 1839 εκδίδονται οι πρώτοι τουριστικοί οδηγοί του "Beadecer" οι οποίοι αναφέρονται σε όλα εκείνα τα στοιχεία που αφορούν την πραγματοποίηση "ενός ταξιδιού στο Ρήνο". Την ίδια σχεδόν περίοδο, ο J.Murray εκδίδει στην Αγγλία ένα "εγχειρίδιο για ταξιδιώτες στην Ελβετία". Το 1841 στην Αγγλία ο Thomas Cook οργανώνει το πρώτο ταξίδι με οδηγούς, ενώ το 1845 δημιουργεί στο Λέστερ το γραφείο ταξιδίων "Thomas Cook & Son", που στη συνέχεια θα δημιουργήσει καταστήματα σε 68 χώρες του κόσμου. Παράλληλα, στα τέλη του αιώνα παρατηρείται μια χωρίς προηγούμενο ανάπτυξη των ξενοδοχείων σε μεγάλες Ευρωπαϊκές πόλεις όπως η Ρώμη, το Παρίσι και το Λονδίνο. Ο 19^{ος} αιώνας αποτελεί χρονική περίοδο-σταθμό για την μεταγενέστερη εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου ενώ στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα η μορφολογία των τουριστικών μετακινήσεων μεταβάλλεται και ο τουρισμός διαχείμασης-αναψυχής των αριστοκρατών και των εισοδηματιών αντικαθίσταται από τον καλοκαιρινό παραθεριστικό τουρισμό (Βαρβαρέσος, 1998).

Είναι γεγονός ότι ο τουρισμός, εκτός από διαδεδομένο τρόπο ψυχαγωγίας, αποτελεί και σημαντική πηγή εσόδων για πολλές χώρες, ανάμεσα τους και η Ελλάδα. Έχουν γίνει πολλές προσπάθειες για να δοθεί ακριβής ορισμός του τουρισμού. Από τα κύρια

χαρακτηριστικά του, τέσσερα μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά. Συγκεκριμένα τα εξής (Βικιπαιδεία, 2012):

- Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς επί τουλάχιστον ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχαγωγικών τους αναγκών.
- Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.
- Η μετακίνηση ανθρώπων σε τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα που σημαίνει ότι η πρόθεση τους είναι να επιστρέψουν στο τόπο μόνιμης κατοικίας μέσα σε λίγες μέρες, βδομάδες ή μήνες.
- Οι άνθρωποι επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς λόγους, δηλαδή για λόγους άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησης τους.

Το 1941 οι καθηγητές Hunziker και Krapf του πανεπιστημίου της Βέρνης υποστήριξαν την άποψη πως ο τουρισμός πρέπει να οριστεί σαν το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού σε ένα προορισμό και την διαμονή σε αυτόν μη μόνιμων κατοίκων του (Βικιπαιδεία, 2012). Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, πολλοί διεθνείς οργανισμοί και ειδικοί του τουρισμού επιδίωξαν να ορίσουν την έννοια του τουρισμού. Η Διεθνής Ακαδημία του τουρισμού ορίζει ότι τουρισμός είναι το σύνολο των ανθρωπίνων μετακινήσεων και των δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές. Ο J. Gouet ορίζει τον τουρισμό ως "τον τρόπο του να ταξιδεύεις, συνδυάζοντας σε διαφορετικές αναλογίες την περιέργεια του πνεύματος, μαζί με τον πόθο να προσαρμοστείς στα ξένα ήθη και έθιμα". Ο J. Medecin (Revue de Deux Mondes) αναφέρει ότι: "Τουρισμός είναι μια δραστηριότητα ευκαιρίας η οποία συνίσταται στο να παραμείνει κάποιος μακριά από τον τόπο της μόνιμου διαμονής του, για λόγους διασκέδασης, ανάπαυσης, εμπλουτισμού της εμπειρίας του, ανύψωσης του μορφωτικού επιπέδου, από την παρουσία νέων μορφών της ανθρώπινης δράσης και από τις εικόνες μιας άγνωστης φύσης" (Βαρβαρέσος, 1998).

Ο τουρισμός είναι μια σημαντική πηγή εσόδων για πολλές χώρες και συνεχώς εξελίσσεται καλύπτοντας όλο και περισσότερες ανάγκες. Στην Ελλάδα είναι ένας δυναμικά αναπτυσσόμενος τομέας της οικονομίας ενώ ένας στους πέντε κατοίκους της Ελλάδας απασχολείται άμεσα ή έμμεσα στον τουριστικό τομέα. Η Ελλάδα αρχίζει να δέχεται τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα από το 1950, όμως δεν είναι μια καινούργια χώρα στον τουρισμό καθώς εκτός από τον ήλιο και τη θάλασσα προσφέρει και τον πολιτισμό και την ιστορία της. Η Ρόδος και η Κέρκυρα εξοπλισμένες από την Ιταλική κατοχή δέχτηκαν τα πρώτα ρεύματα και ακολούθησαν άλλες περιοχές της χώρας ιστορικού ενδιαφέροντος.

Στην αρχαία Ελλάδα υπήρξε ο ομαδικός τουρισμός με αφορμή τις γιορτές και τα προσκυνήματα. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο σε μια χώρα όπως η Ελλάδα που διαθέτει τις κατάλληλες προϋποθέσεις όπως το κλίμα, τον πολιτισμό, την ιστορία, την τέχνη, τις φυσικές ομορφιές, ο τουρισμός δίνει γρήγορες λύσεις στο οικονομικό πρόβλημα της χώρας. Από το 1950 αρχίζει η τουριστική ανάπτυξη, κατασκευάζονται δρόμοι, εξελίσσονται οι τρόποι επικοινωνίας, κατασκευάζονται τουριστικά καταλύματα, ιδρύονται σχολές τουριστικών επαγγελματιών, διοργανώνονται κρουαζιέρες στα νησιά, φεστιβάλ και αρχίζει η παραγωγή έργων τέχνης. Η ανάπτυξη του «παραλιακού» τουρισμού παίρνει μεγάλες διαστάσεις και η χώρα αξιοποιεί τις παραλίες της. Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει αναδειχτεί σε έναν από τους δημοφιλέστερους προορισμούς παγκοσμίως με την απaráμιλλη φυσική ομορφιά και την πλούσια ιστορία ενώ προσελκύει τουρίστες κάθε χρόνο που επιθυμούν να χαλαρώσουν σε μαγευτικές παραλίες και να επισκεφτούν μερικά από τα πιο εντυπωσιακά αρχαιολογικά μνημεία στον κόσμο (ΣΕΤΕ, 2011).

1.2 Παράγοντες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του τουρισμού

Η μελέτη του τουρισμού αποτελεί ουσιαστικά μελέτη των ανθρώπων που βρίσκονται για τουριστικούς λόγους μακριά από τους τόπους μόνιμης διαμονής τους και των τουριστικών εγκαταστάσεων που βρίσκονται στους τουριστικούς προορισμούς και συνεπάγεται τη μελέτη κινήτρων και εμπειριών των τουριστών και των προσδοκιών των μόνιμων κατοίκων των τουριστικών προορισμών (Ηγουμενάκης κ.ά., 1999).

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, μέχρι τα μέσα περίπου του 20^{ου} αιώνα ο τουρισμός αποτελούσε προνόμιο των πλουσίων και της αριστοκρατίας και συγκεκριμένα αυτών που διέθεταν και χρήματα αλλά και ελεύθερο χρόνο για τουρισμό ενώ σήμερα στις ανεπτυγμένες χώρες ο τουρισμός αποτελεί τρόπο ζωής. Ο ελεύθερος χρόνος των εργαζομένων σε συνδυασμό με τα υψηλότερα εισοδήματα τους, τις θεσμοθετημένες πληρωμένες διακοπές και την αυξημένη κινητικότητα των ανθρώπων, συνέβαλαν στο να κάνουν τουρισμό ολόένα και περισσότερα άτομα κάθε χρόνο ενώ παράλληλα η εξέλιξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης έφερε στο προσκήνιο καινούργιους προορισμούς (Ηγουμενάκης κ.ά., 1999).

Μετά την βιομηχανική επανάσταση η αξιοποίηση της ατμομηχανής και οι βελτιώσεις χρόνο με το χρόνο στις συγκοινωνίες και τα διάφορα μεταφορικά μέσα, όπως η ανάπτυξη των αερομεταφορών που διευκόλυνε τις μετακινήσεις, και παράλληλα ο πολλαπλασιασμός των τουριστικών καταλυμάτων έκανε πιο εύκολη και πιο ευχάριστη την διαμονή των τουριστών. Η αύξηση της παραγωγής και διάθεσης τουριστικών πακέτων διακοπών καθώς επίσης και άλλων σχετικά φτηνών μορφών διακοπών και ταξιδίων συνέβαλαν ακόμα περισσότερο στη δημιουργία μεγαλύτερων ευκαιριών για τη πραγματοποίηση ταξιδίων για διακοπές και ευχαρίστηση. Η ανάπτυξη του τουρισμού από το τέλος των εχθροπραξιών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και μετά υπήρξε πραγματικά εντυπωσιακή ενώ στοιχείο πολύ σημαντικό για την εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου είναι η ειρήνη που επικρατεί σε μια χώρα (Ηγουμενάκης κ.ά. 1999).

Η πλειοψηφία των ανθρώπων έχουν την δυνατότητα να κάνουν κάποιας μορφής τουρισμό και με αυτό τον τρόπο να ικανοποιήσουν στο μέτρο του εφικτού συγκεκριμένες ανάγκες και επιθυμίες. Ο τουρισμός θεωρείται σημαντικό και παγκόσμιο φαινόμενο καθώς οι διακοπές παρέχουν πνευματική και ψυχολογική ελευθερία και μια ευκαιρία για απόδραση από την πίεση της τεχνολογικής κοινωνίας.

1.3 Η συμβολή του τουρισμού στην οικονομία και την ανάπτυξη μιας χώρας

Η ταχύτατη ανάπτυξη του τουρισμού τον κατέστησε ένα σημαντικό παράγοντα, η σπουδαιότητα του οποίου ποικίλει από χώρα σε χώρα ανάλογα με τους τουριστικούς της πόρους και το επίπεδο της οικονομικής της κατάστασης. Δεν αρκεί μια χώρα να διαθέτει άφθονους φυσικούς πόρους για να αναπτυχθεί τουριστικά, ούτε αυτόματα η τουριστική δραστηριότητα αντιπροσωπεύει την καλύτερη εναλλακτική λύση σε σχέση με άλλες δραστηριότητες για την οικονομική ανάπτυξη. Ο τουριστικός τομέας, στα πλαίσια της εθνικής οικονομίας μιας χώρας δημιουργεί μια σειρά από έσοδα και έξοδα σε ένα μεγάλο αριθμό οικονομικών κλάδων. Η συμβολή του τουρισμού σε μια εθνική οικονομία μπορεί να λάβει τις παρακάτω μορφές (Βαρβαρέσος, 1998):

- Ο τουρισμός αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό τμήμα της διενεργούμενης κατανάλωσης
- Ο τουρισμός δημιουργεί μια σειρά από παραγωγικές δραστηριότητες
- Ο τουρισμός επηρεάζει τις διεθνείς συναλλαγές και συνεπώς το ισοζύγιο πληρωμών.
- Ο τουρισμός δημιουργεί θέσεις εργασίας.

Το τουριστικό φαινόμενο έχει μια θετική επίδραση στις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες σε παγκόσμιο επίπεδο τα τελευταία χρόνια κάτι που αποδεικνύει ότι ο τουρισμός κατέχει μια σημαντική θέση στη συνολική κατανάλωση και αντιμετωπίζεται στις αναπτυγμένες χώρες από κάποιες ομάδες ανθρώπων ως αγαθό πρώτης ανάγκης, παρά το γεγονός ότι οι οικονομίες των χωρών παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις. Η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, κυρίως αναπτυσσόμενης, δεν είναι κάτι εύκολο καθώς απαιτεί τεράστια κεφάλαια, μακρά περιθώρια αναμονής και υπομονή, καθώς η αναπτυξιακή διαδικασία είναι κατά κανόνα χρονοβόρα λόγος που οδήγησε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες να προσφύγουν στον τουρισμό.

Τα καθαρά κέρδη από τον τουρισμό δεν δείχνουν με απόλυτη ακρίβεια τις καθαρές επιδράσεις του τουρισμού ακόμα και με τη στενή οικονομική έννοια τους. Οι ντόπιοι πόροι και τα κεφάλαια είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και σε τομείς της οικονομίας αν δεν χρησιμοποιούνται στον τουρισμό. Τα κόστη αυτά θα ήταν ανάγκη να αφαιρεθούν ώστε να αναδειχθούν

οι καθαρές επιδράσεις του τουρισμού στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν. Η συμβολή του τουρισμού στη διαμόρφωση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος αποτελεί χωρίς άλλο ένα χρήσιμο μέτρο για την αξιολόγηση της οικονομικής σημασίας του τουρισμού. Επίσης είναι δυνατό να συγκρίνει κανείς τα έσοδα από το τουρισμό και από τις εξαγωγές καθώς και από τις ποσοστιαίες αναλογίες τους στη διαμόρφωση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος βλέποντας την οικονομική σημασία του τουρισμού σε μια χώρα υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών.

Ο τουρισμός είναι άμεσα συνδεδεμένος με την εργασία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και ευκαιριών απασχόλησης σε διάφορους υποκλάδους οικονομικής δραστηριότητας της τουριστικής οικονομίας. Τρεις είναι οι τύποι απασχόλησης που δημιουργούνται από την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας:

- Άμεση απασχόληση: Αυτή προκύπτει από τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι τουρίστες σε παραγωγικές μονάδες της τουριστικής βιομηχανίας.
- Έμμεση απασχόληση: Αυτή προκύπτει από δραστηριότητες τις τουριστικής προσφοράς αλλά δεν προκαλείται άμεσα από δαπάνες που πραγματοποιούν οι τουρίστες.
- Επαγωγική απασχόληση: Προκύπτει από τις επιδράσεις του πολλαπλασιαστή του τουριστικού εισοδήματος καθώς οι ντόπιοι κάτοικοι ξαναξοδεύουν τα επιπλέον χρήματα που κέρδισαν.

Η απασχόληση στον τουρισμό είναι κατά ένα μεγάλο μέρος εποχιακή και συμβάλλει σε διακυμάνσεις της ανεργίας σε μια χώρα υποδοχής τουριστών σε όλα τα επίπεδα και συγκεκριμένα σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό, ιδιαίτερα σε χώρες όπου ο τουρισμός έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομία. Ο τουρισμός συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας πλήρους και μερικής απασχόλησης όχι μόνο στο στενό πλαίσιο της οικονομικής δραστηριότητας αλλά και σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα θετικά από την τουριστική ανάπτυξη. Πολύ σημαντικό ρόλο έχουν οι επενδύσεις του τουριστικού τομέα που χαρακτηρίζονται από τον υψηλό βαθμό απορρόφησης κεφαλαίων λόγω των τουριστικών υποδομών. Οι χρηματοδοτήσεις τους υποδηλώνουν τη μακροχρόνια δέσμευση κεφαλαίων καθώς οι αποσβέσεις τους θεωρούνται αρκετά αργές (Ηγουμενάκης κ.ά., 1999).

Η χώρα ή η περιοχή η οποία θα επιχειρήσει να προβεί στην ανάπτυξη του τουρισμού της και επομένως να παρέμβει και να διαφοροποιήσει την υπάρχουσα οικονομική δομή της, δεδομένου του υψηλού κόστους των τουριστικών επενδύσεων, θα πρέπει να προσδιορίσει με ακρίβεια και σαφήνεια τρία καθοριστικά σημεία που εντάσσονται στα πλαίσια μιας ορθολογικής ανάπτυξης του τουριστικού τομέα και μιας σωστής χρησιμοποίησης των οικονομικών πόρων:

- Θα πρέπει να προσδιορίσει ακριβώς τον τύπο και το μέγεθος της επιθυμητής τουριστικής ανάπτυξης.
- Θα πρέπει να καθορίσει με ευκρινή τρόπο το ρόλο του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα.
- Θα πρέπει να καθορίσει το ρόλο των εθνικής και ξένης προέλευσης κεφαλαίων.

Οι επενδύσεις στον τουριστικό τομέα διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- Οι επενδύσεις της τουριστικής ανωδομής. Αυτές περιλαμβάνουν τις επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν κατά τρόπο άμεσο στους τουρίστες τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγουν.
- Οι επενδύσεις της τουριστικής υποδομής.

Η τουριστική υποδομή αφορά το κομμάτι της δευτερογενούς τουριστικής προσφοράς, χωρίς την ύπαρξη της οποίας καθίσταται αδύνατη η αξιοποίηση των τουριστικών πόρων μιας χώρας ή μιας περιοχής και συνεπώς η δημιουργία της τουριστικής αναδομής. Διακρίνονται δύο κατηγορίες υποδομών στον τουριστικό τομέα:

- Οι υποδομές αναψυχής, οι οποίες πρόσκεινται καθαρά στη λειτουργία του τουριστικού τομέα και στις δραστηριότητες που σχετίζονται με την κατανάλωση του ελεύθερου χρόνου.
- Οι γενικές υποδομές, οι οποίες αποβλέπουν στη ικανοποίηση των κατοίκων του τόπου υποδοχής όσο και των τουριστών.

Ο τουριστικός επιχειρηματίας οφείλει να γνωρίζει την αποδοτικότητα της επένδυσης που σκοπεύει να πραγματοποιήσει. Για να υλοποιηθεί ένα επενδυτικό σχέδιο, κυρίως για μια ξενοδοχειακή επιχείρηση, αλλά και για άλλες τουριστικές επενδύσεις πρέπει να λάβουμε υπόψη τα παρακάτω κριτήρια (Βαρβαρέσος, 1998):

- Την πληροφόρηση σχετικά με την περιοχή εγκατάστασης:

- Προβλέψεις για την ύπαρξη μιας σταθερής πολιτικής κατάστασης
- Ύπαρξη εγγυήσεων για τη πραγματοποίηση επενδύσεων
- Ενθαρρυντικές νομοθετικές ρυθμίσεις
- Καταγραφή και παρουσίαση των χρηματοδοτικών οργανισμών
- Πληροφόρηση σχετικά με το έργο:
 - Πηγές εσόδων
 - Οικονομική αποδοτικότητα του επενδυτικού σχεδίου
- Εκτίμηση της επένδυσης
 - Κεφάλαιο
 - Αυτοχρηματοδότηση
 - Συμμετοχή σε ένα ποσοστό της συνολικής επένδυσης
 - Δάνειο
 - Επιτόκιο
 - Επιστροφή δανείου
 - εγγυήσεις
 - Επιχορηγήσεις

1.4 Η εξέλιξη του μαζικού τουρισμού

Ο μαζικός τουρισμός προήλθε από την άνοδο των εισοδημάτων μετά την βιομηχανική επανάσταση και την εξέλιξη της τεχνολογίας. Πριν από αυτή, τα ταξίδια πολιτιστικού ή ψυχαγωγικού χαρακτήρα ήταν αποκλειστικό προνόμιο λίγων εκλεκτών περιηγητών συνήθως αριστοκρατών. Ο πρωτοπόρος του σύγχρονου μαζικού τουρισμού ήταν ο Thomas Cook ο οποίος στις 5 Ιουλίου του 1841 οργάνωσε την πρώτη περιήγηση στην ιστορία η οποία και έγινε με τρένο από το Leicester Campbell street station στο Loughborough, έντεκα μίλια μακριά (Βαρβαρέσος, 1998).

Με την πάροδο του χρόνου, τα οργανωμένα «πακέτα» εκδρομών εξελίχθηκαν και χώρες όπως η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Τουρκία και το Μαρόκο, άρχισαν να βλέπουν ανάπτυξη του τουρισμού μιας και ο μαζικός τουρισμός βασίζεται στη προβολή των περίφημων τριών “S” (sea, sun, sand), αλλά και της πολιτιστικής

κληρονομιάς, και αναπτύσσεται κυρίως σε παράκτιες και νησιώτικες περιοχές κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Σβορώνου, 2005).

Η μείωση του αριθμού ημερών συνεχών διακοπών και η ταυτόχρονη αύξηση της συχνότητας πραγματοποίησης διακοπών, τα χαμηλά επίπεδα κόστους αερομεταφοράς, η σημαντική αύξηση των ναυλωμένων πτήσεων, το έντονο ενδιαφέρον των tour operators για την αύξηση του μαζικού τουρισμού που τους αποφέρει μεγάλα κέρδη, η αύξηση της συμμετοχής των εργαζομένων στον οργανωμένο ομαδικό τουρισμό, συνέβαλλαν στην αύξηση του μαζικού τουρισμού. Η εμπορευματοποίηση του τουρισμού περνά ολοένα και περισσότερο κάτω από τον απόλυτο έλεγχο μεγάλων εθνικών και πολυεθνικών tour operators που είδαν αυτό το είδος τουρισμού σαν ένα τρόπο να αυξήσουν τα κέρδη τους (Ηγουμενάκης κ.ά., 1999).

Η υποβάθμιση που μπορεί να επιφέρει ο μαζικός τουρισμός στο περιβάλλον και οι κίνδυνοι που συνεπάγεται η υπερβολική εξάρτηση ενός τόπου από τον τουρισμό, τον καθιστά ευάλωτο σε περιόδους κρίσης του κλάδου που οφείλονται σε διεθνείς συγκυρίες και τον ανταγωνισμό από άλλους τουριστικούς προορισμούς (Σβορώνου, 2005).

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις:

- Άναρχη οικιστική ανάπτυξη
- Παράνομη δόμηση
- Καταπάτηση βιοτόπων
- Θαλάσσια ρύπανση
- Ρύπανση των υπόγειων υδάτων
- Διάβρωση του εδάφους και αισθητή υποβάθμιση

Κοινωνικές επιπτώσεις:

- Αλλαγή ηθών και αξιών
- Εγκατάλειψη παραδοσιακών δομών, κοινωνικής ζωής
- Κυριαρχία ξένων προς τον τόπο προτύπων συμπεριφοράς

Η λαϊκοποίηση και ο εκδημοκρατισμός του τουρισμού υπήρξαν συνέπειες μιας θεαματικής αύξησης της τουριστικής ζήτησης που προκλήθηκε από εργαζόμενους σαν

έκφραση μιας βιολογικής τους ανάγκης για ξεκούραση και χαλάρωση από το καθημερινό άγχος που δημιουργεί η βιοπάλη και η μονοτονία της ρουτίνας. Το αποτέλεσμα ήταν ο ατομικός τουρισμός, τα άτομα που ταξιδεύουν μεμονωμένα δηλαδή, να αυξάνεται μεν αλλά με ποσοστά μικρότερα από εκείνα του μαζικού τουρισμού. Οι προτιμήσεις των τουριστών για ανεξαρτητοποίηση του ατομικού προγράμματος διακοπών μεγαλώνει όπως και η επιθυμία για πιο δημιουργικές διακοπές, μια κατηγορία που για πολλά χρόνια δεν είχε αναπτυχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό λόγω του υψηλού κόστους που απαιτείται για την εκτέλεση ενός ατομικού προγράμματος διακοπών. Αυτό ισχύει πολύ περισσότερο σε ένα τουριστικό προορισμό όταν υπάρχει έλλειψη οργανωμένης υποδομής για την εξυπηρέτηση του μεμονωμένου τουρίστα, γεγονός που συνέβαλλε στη αύξηση του μαζικού τουρισμού.

Οι αλλαγές στις προτιμήσεις των τουριστών αποδίδονται στους παρακάτω λόγους:

- Στον κορεσμό ενδιαφέροντος για τους καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς και στην ανάγκη για αναζήτηση νέων.
- Στην μετατόπιση του ενδιαφέροντος προς τις ήπιες μορφές τουρισμού
- Στην αναζήτηση δραστηριοτήτων αναψυχής και άλλων δυνατοτήτων ευχάριστης ενασχόλησης κατά την διάρκεια των διακοπών όπως για παράδειγμα πολιτιστικές, μουσικές και άλλες εκδηλώσεις.

Παρά τις ευεργετικές βραχυχρόνιες επιδράσεις του μαζικού τουρισμού στις τουριστικές οικονομίες των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών παρουσιάζει δύο σοβαρά μειονεκτήματα (Ηγουμενάκης κ.ά., 1999):

- Ο εποχιακός χαρακτήρας, καθώς ταυτίζεται κυρίως με την περίοδο των θερινών διακοπών σε συνδυασμό με μικρότερη, συγκριτικά με άλλες μορφές τουρισμού απόδοσή του.
- Άμεση εξάρτηση από τους μεσάζοντες του διεθνούς τουρισμού, δηλαδή τους tour operators οι οποίοι κατευθύνουν την ζήτηση εκεί που τα κέρδη μεγιστοποιούνται.

Στην Ελλάδα κυρίαρχος τύπος τουρισμού παραμένει ο μαζικός τουρισμός. Σήμερα, ένα σημαντικό μέρος, περίπου το 60%, των τουριστικών δραστηριοτήτων σε επίπεδο

Ευρώπης εξαρτώνται από το φυσικό περιβάλλον και ένα 40% των τουριστικών δραστηριοτήτων βασίζεται στα αστικά στοιχεία (Tzumerka-murgia, 2011).

Περιοχές με ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, εκτεταμένες παραλίες, καθαρές θάλασσες, έντονα ιστορικά και αρχαιολογικά ενδιαφέροντα με πλούσια χλωρίδα και πανίδα, με τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους και με ένα δομημένο περιβάλλον που σέβεται την αισθητική και την ιστορία του τόπου και ανταποκρίνεται στις λειτουργικές και πολιτιστικές ανάγκες των ανθρώπων, βρίσκονται στις πρώτες προτιμήσεις των σύγχρονων τουριστών. Έρευνες για τα κίνητρα επιλογής προορισμών της Μεσογείου, στους οποίους συγκαταλέγεται και η Ελλάδα, καταδεικνύουν ότι τα περιβαλλοντικά στοιχεία όπως το κλίμα, ο ήλιος, η θάλασσα, οι παραλίες και το επίπεδο υπηρεσιών κατέχουν κυρίαρχη θέση μεταξύ των προτιμήσεων των επισκεπτών ενός τόπου.

Η προσφορά της ποιότητας και της υψηλότερης αξίας στις υπηρεσίες, παρέχει την δυνατότητα σε ένα προορισμό να αυξήσει τις τιμές και να αναμένει καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα. Ένα από τα πιο διαδεδομένα προβλήματα του μαζικού τουρισμού είναι η συγκέντρωση σε συγκεκριμένες, περιορισμένες εποχές του έτους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον εποχικό κορεσμό των υποδομών, των τουριστικών εγκαταστάσεων και της φέρουσας ικανότητας των προορισμών που οδηγεί στη μείωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους. Μερικοί προορισμοί στις παράκτιες ζώνες και τα νησιά στο νότιο μέρος της Ευρώπης έχουν υποστεί αρνητικές συνέπειες μιας τουριστικής ανάπτυξης που υπερέβαινε την φέρουσα ικανότητα τους.

Στην Ελλάδα σχεδόν το 90% των δραστηριοτήτων του τουρισμού και της αναψυχής βρίσκονται μπροστά στις ακτές και τα μικρά νησιά με αποτέλεσμα την ανεξέλεγκτη οικιστική ανάπτυξη (Tzumerka-murgia, 2011). Λόγω όλων των επιπτώσεων που προκαλεί σε περιβαλλοντολογικό αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο, ο μαζικός τουρισμός είναι απευκταίος τα τελευταία χρόνια ενώ αντίθετα οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού κερδίζουν το ενδιαφέρον των τουριστών αλλά και των επιχειρηματιών. Ενώ το μοντέλο μαζικού τουρισμού περνάει κρίση, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού ανθούν αυξάνοντας με αυτό τον τρόπο το ενδιαφέρον ακόμα και των πιο απαιτητικών τουριστών.

1.5 Οι επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού στον πολιτισμό και το περιβάλλον

Η τουριστική ανάπτυξη όπως και κάθε άλλο είδος οικονομικής ανάπτυξης, επιφέρει σημαντικές διαφοροποιήσεις σε μια περιοχή, σε μια πόλη ή σε μια χώρα, δημιουργώντας το πλαίσιο των κοινωνικών επιπτώσεων που άλλοτε αναφέρονται στο κοινωνικό, άλλοτε στο περιβάλλον και άλλοτε σε πολιτιστικό επίπεδο. Οι μεταβλητές οι οποίες επηρεάζουν τη ζώνη υποδοχής είναι οι εξής:

- Το μέγεθος ζώνης υποδοχής: Η χρησιμοποίηση μιας σειράς δεικτών ορίζουν το βαθμό και τον τύπο επαφής που ενεργοποιεί ο διεθνής τουρισμός και συνεπώς τις επιδράσεις του στο κοινωνικό-οικονομικό σύστημα της ζώνης υποδοχής.
- Το επίπεδο ανάπτυξης: Οι μεταβολές στη ζώνη υποδοχής είναι πολύ μεγαλύτερες, στο μέτρο που η απόκλιση των «συνθηκών διαβίωσης» μεταξύ των διεθνών τουριστών και του τοπικού πληθυσμού είναι αρκετά μεγάλη με αποτέλεσμα όσο πιο υπανάπτυκτη θεωρείται η ζώνη υποδοχής, τόσο πιο σημαντικές να χαρακτηρίζονται οι κοινωνικές μεταβολές.
- Ο τύπος του πολιτισμού: Στο ξεκίνημα του ο τουρισμός υπήρξε επιλεκτικός. Περιορισμένος σε ένα μικρό αριθμό ατόμων, δεν ήταν σε θέση να προκαλέσει σημαντικές μεταβολές στις κοινωνικές δομές της ζώνης υποδοχής, λόγω του μεγάλου βαθμού προσαρμοστικότητας των τουριστών στις τοπικές κοινωνίες. Αυτό τον τύπο τουρισμού διαδέχτηκε στη συνέχεια ο μαζικός τουρισμός, ο οποίος προκάλεσε σημαντικές μεταβολές στις τοπικές κοινωνίες, εξαιτίας του μικρού βαθμού προσαρμοστικότητας των τουριστών στον τρόπο ζωής των τοπικών πληθυσμών, βέβαια όσο πιο πλούσια είναι η τοπική κουλτούρα σε ήθη, έθιμα και παραδόσεις, τόσο πιο δύσκολο είναι να δεχθεί τις αρνητικές επιδράσεις του μαζικού τουρισμού.
- Οι τύποι των τουριστικών καταλυμάτων: Ο τύπος των τουριστικών καταλυμάτων οριοθετεί ταυτόχρονα και τον τύπο της τουριστικής παραμονής. Για παράδειγμα τα κλάμπ διακοπών ή τα τεράστια ξενοδοχειακά συγκροτήματα δεν παρέχουν τις ίδιες ευκαιρίες επαφής για τον τουρίστα και τον ντόπιο σε σχέση με τα μικρού μεγέθους ξενοδοχειακά καταλύματα ή ενοικιαζόμενα δωμάτια. Ένα κατάλυμα μικρό, οικογενειακής μορφής διευκολύνει περισσότερο την προσαρμογή του τουρίστα στη τοπική κοινωνία και προάγει τις επαφές τους με τους ντόπιους.

Σημαντικό ρόλο στις αλλαγές και τις επιπτώσεις που έχει ο τουρισμός στη τοπική κοινωνία έχει και η χώρα προέλευσης των τουριστών, κάτι που εξαρτάται από τις εξής τρεις μεταβλητές (Βαρβαρέσος, 1998):

- Η οικονομική δομή της χώρας
- Η δομή των οργανώσεων για την εμπορικοποίηση του τουριστικού προϊόντος
- Ο τύπος της κουλτούρας.

Ο τουρισμός ως φαινόμενο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τόσο τους τουρίστες όσο και την τοπική κοινωνία με κυριότερες αλλαγές τις παρακάτω:

- Αλλαγή στα ήθη και τα έθιμα: Έχουν καθοριστικό χαρακτήρα μιας και μπορούν να παραλλάσσουν τα κοινωνικά δεδομένα της περιοχής, να επηρεάσουν σοβαρότατα τους ανθρώπους, τους θεσμούς και την οικογένεια.
- Αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις: Με τη ανάπτυξη του τουρισμού σε μια κοινωνία δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας δημιουργώντας μια έντονη εργασιακή και επαγγελματική κινητικότητα, με συνεχή αναπτυξιακή πορεία μέχρι αλλά και μετά την ολοκλήρωση της τουριστικής ανάπτυξης.
- Αλλαγές στη χωροταξία-περιβάλλον: Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι καταλυτικές, καθώς αλλάζουν ριζικά την όλη πολεοδομική και αρχιτεκτονική εικόνα μιας περιοχής.
- Αλλαγές στην οργανωτική-διοικητική δομή: Η εμφάνιση του τουρισμού οδηγεί στην ανάπτυξη των τοπικών πρωτοβουλιών τόσο από τους κατοίκους, όσο και από τους επαγγελματικούς φορείς σε θέματα εκπαίδευσης, περιβάλλοντος, διεθνούς προβολής που ενισχύουν τον κοινωνικό ιστό και συμβάλουν στην ανάπτυξη.
- Αλλαγές στη τοπική οικονομία: Με την ανάπτυξη του τουρισμού σε μια κοινωνία αλλάζουν ριζικά τα οικονομικά δεδομένα, δημιουργούνται νέες οικονομικές τάξεις, ισχυροποιούνται οι ασχολούμενοι με τον τουρισμό σε σχέση με όλες τις άλλες κοινωνικοοικονομικές τάξεις, ενισχύεται η μεσαία οικονομική τάξη και παραμελούνται οικονομικές δραστηριότητες που είχαν παραδοσιακά εμπεδωθεί στη ν τοπική κοινωνία.

Η οικονομική και κοινωνική υφή του τουρισμού αποτελούν τις βασικές μορφές ανάλυσης του σύγχρονου τουριστικού φαινομένου και των επιπτώσεων του στη

διεθνή κοινότητα, ενώ υπάρχει μια ακόμα παράμετρος της οποίας η σπουδαιότητα αναδεικνύεται όλο και περισσότερο μετά τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '80. Ο πολιτισμός αποτελεί από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα ένα από τα κίνητρα μεγάλου μέρους ταξιδιωτών και σύγχρονων τουριστών. Ο πολιτισμός αναλυτικά εμπεριέχει στον τουρισμό τα ακόλουθα:

- Τους αρχαιολογικούς χώρους και τα αρχαιολογικά μουσεία.
- Τα λαογραφικά-εθνογραφικά στοιχεία και τα λαογραφικά μουσεία.
- Τους θρησκευτικούς και προσκυνηματικούς τόπους λατρείας.
- Τα ετήσια εθνικά και τοπικά «φεστιβάλ» παραδοσιακών δεδομένων.
- Τα σχετιζόμενα με παραδοσιακή και μοντέρνα τέχνη, όπως γλυπτική, ζωγραφική, μουσική και χορός.
- Τα αρχιτεκτονικά δεδομένα των επιμέρους περιοχών, όπως διασωζόμενοι οικισμοί, παραδοσιακοί οικισμοί και κατακόμβες.
- Τα μνημεία διασωζόμενου φυσικού κάλλους αλλά και του τεχνητού.
- Τα κάθε μορφής μουσεία ανάδειξης της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Με την ίδια λογική που ο τουρισμός επιδρά στα κοινωνικά δεδομένα επιδρά και στο πολιτισμό και τις ποικιλόμορφες εκδηλώσεις. Οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις, κυρίως θεωρητικού και εμπειρικού χαρακτήρα, εντοπίζουν τις επιδράσεις του τουρισμού στα πολιτιστικά πράγματα στα ακόλουθα:

- Η εμπορευματοποίηση της κουλτούρας: Αναξιοποίητα πολιτιστικά δεδομένα αιώνων αξιοποιούνται λόγω της τουριστικής ανάπτυξης και αποτελούν μέρος των τουριστικών πακέτων, προσελκύοντας μεγάλα αριθμητικά τουριστικά ρεύματα χωρίς να παραγκωνίζεται η πολιτιστική σπουδαιότητα τους. Οι τουριστικές επιχειρήσεις εμπλουτίζουν τα προγράμματα τους και η εμπορευματοποίηση αυξάνεται διαρκώς, πιστοποιώντας επεμβάσεις των τουριστικών παραγόντων στα πολιτιστικά δρώμενα.
- Η ευαισθητοποίηση των πολιτών: Επέρχεται μετά την εμφάνιση του τουρισμού σε μια περιοχή, καθώς η αίσθηση της σπουδαιότητας ενός χώρου ή μνημείου από άτομα που έρχονται από χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, δημιουργεί νέα κοινωνικό-ψυχολογικά δεδομένα για τους ντόπιους κατοίκους.

- Η κρατική αξιοποίηση μνημείων και χώρων πολιτισμού: Σε συντριπτική πλειοψηφία γίνεται έντονη και εμφανής από τη στιγμή κατά την οποία οι αλλοεθνείς επισκέπτες μιας περιοχής εκδηλώνουν το πολιτιστικό τους ενδιαφέρον.
- Τα πολιτιστικά εθνικά ή διακρατικά προγράμματα: Κατά την διάρκεια της τουριστικής περιόδου αιχμής κάθε περιοχής οργανώνονται σημαντικές ή λιγότερο σημαντικές εκδηλώσεις από τις τοπικές αρχές με θέματα την ιστορία, την παράδοση και τη λαογραφία του τόπου, σε αρκετές περιπτώσεις με θέμα την ιστορικότητα και την πολιτιστική διαδρομή κάθε περιοχής.
- Οι φθορές αρχαιολογικών, θρησκευτικών χώρων και μνημείων: Ένα φαινόμενο που άρχισε να απασχολεί τον ανεπτυγμένο τουριστικά κόσμο την τελευταία εικοσαετία, καθώς διαπιστώθηκε ότι η μαζική και αδιάκοπη ροή επισκεπτών σε αυτά τα μνημεία και χώρους προκαλεί ουσιώδεις καταστροφές που δεν ήταν γνωστές όσο τα αριθμητικά στοιχεία των επισκεπτών παρέμεναν χαμηλά, κάτι που οδήγησε στην ανάγκη εκτεταμένων ελέγχων και ορθολογικής διαχείρισης των χώρων αυτών.

Η ταχύτατη ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας στις χώρες υποδοχής των τουριστών, ενεργοποιημένη από την τουριστική άνθηση της δεκαετίας του 1970, είχε σημαντικές επιδράσεις στο περιβάλλον κάτι που αντιπροσωπεύει τον κυριότερο ίσως παράγοντα για τον τουρισμό. Η διατήρηση ενός «υγιούς περιβάλλοντος» αποτελεί σήμερα την σημαντικότερη μεταβλητή για την τουριστική ανάπτυξη, αντίθετα η υποβάθμιση και η καταστροφή το περιβάλλοντος οδηγούν στη παρακμή της τουριστικής δραστηριότητας.

Τα τελευταία χρόνια τα θέματα που σχετίζονται με την οικολογία και το περιβάλλον έχουν ευαισθητοποιήσει τους κατοίκους σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, δραστηριοποιώντας τις εθνικές κυβερνήσεις, τους διεθνείς διακρατικούς οργανισμούς και τις οργανώσεις προστασίας περιβάλλοντος. Η οικονομική υγεία του τουρισμού βασίζεται κατεξοχήν στην οικολογική του υγεία. Το περιβάλλον μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα αγαθό το οποίο προσφέρεται σε περιορισμένες ποσότητες, είναι φθαρτό και θεωρείται δύσκολο να ανασυντεθεί. Αντίθετα ο τουρισμός ο οποίος

καταναλώνει, αντιπροσωπεύει μια δυναμική δραστηριότητα η οποία αναπτύσσεται συνεχώς (Ηγουμενάκης κ.ά., 1999).

Η σχέση του τουρισμού και του περιβάλλοντος αποτελεί μια και μόνο παράμετρο που έχει όμως ιδιαίτερη σημασία καθώς η τουριστική ανάπτυξη σε όλο τον πλανήτη μπορεί να οδηγήσει σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες παρενέργειες:

- Απαίτηση για ολοένα και νέων χώρων, συχνά δασικών, λόγω τουριστικών εγκαταστάσεων.
- Ρύπανση της θάλασσας εξαιτίας των αποβλήτων τουριστικών μονάδων και της συνεχούς αυξανόμενης μετακίνησης τουριστών.
- Εναέρια μόλυνση λόγω της επέκτασης των αεροπορικών μεταφορών και του συγχρωτισμού των αιθέρων τα τελευταία χρόνια.
- Κάθε ρύπανση και μόλυνση του περιβάλλοντος από τη μαζική χρήση χώρων που απευθύνονται αποκλειστικά στα δεδομένα της τουριστικής ζήτησης.
- Κάθε είδους φθορά και καταστροφή αρχαιολογικών-θρησκευτικών μνημείων.
- Τα φυσικά οικοσυστήματα, τα οποία αποτελούν δυναμικά πολύπλοκα πλέγματα αλληλεπιδράσεων ανάλογα με την οικολογική τους ευστάθεια, την ικανότητα απορρύθμισης, την εξάρτηση τους από την τροφή ή την ενέργεια αλλά ιδίως από τον βαθμό και το εύρος των ανθρώπινων επεμβάσεων διαιρούνται σε σταθερά (αναλλοίωτα), σε επηρεαζόμενα (από ανθρώπινες δραστηριότητες), σε υποβαθμισμένα (με συνεχείς διαταραχές οικολογικής ισορροπίας), σε τεχνητά (μονοκαλλιέργειες), και τέλος σε ασθενή (ανοιχτά οικοσυστήματα αστικών και βιομηχανικών περιοχών σε πλήρη οικολογική αποδιοργάνωση).
- Οι επιδράσεις του τουρισμού στα φυσικά οικοσυστήματα άπτονται σε μεγάλο βαθμό των περιβαλλοντικών καταστροφών που συντελούνται σε περιοχές φυσικού κάλλους με την εμφάνιση μεγαθηρίων από μπετόν, με την αλλοίωση του τοπικού πολεοδομικού και αρχιτεκτονικού χρώματος, με την μεγάλη σε εύρος και όγκο περιβαλλοντική καταστροφή λόγω των ανεξέλεγκτων διαφημιστικών και πινακιδίων κάθε μορφής ή ακόμα και με την ηχητική ρύπανση που μαστίζει τους πολυάριθμους τουριστικούς προορισμούς.
- Η επιρροή όλων των παραπάνω στο χώρο του τουρισμού έχουν ισχυρές και συχνά μη επανορθώσιμες επιδράσεις στα φυσικά οικοσυστήματα.

- Οι περιβαλλοντολογικές επιδράσεις του τουρισμού είναι επόμενο να προκαλούν μια σωρεία αλληλεπιδράσεων κοινωνικού και ψυχολογικού περιεχομένου, αποδέκτες των οποίων είναι οι τουρίστες-καταναλωτές που από την πλευρά τους βέβαια δεν είναι μόνο οι δέκτες περιβαλλοντικών καταστροφών αλλά και οι δημιουργοί τους ενίοτε.
- Ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των σύγχρονων τουριστών δημιουργεί περιβαλλοντικά προβλήματα με κυριότερα:
 - ✓ Την εκτεταμένη ρύπανση του περιβάλλοντος χώρου από ανεξέλεγκτο πέταγμα ή εγκατάλειψη σκουπιδιών σε ακτές, παράκτιες ζώνες και κοινόχρηστους χώρους.
 - ✓ Την άκρατη χρήση προϊόντων με πλαστική συσκευασία
 - ✓ Την φωτοχημική ρύπανση που προκαλεί ο συγχρωτισμός πολυάριθμων οχημάτων, με αποτέλεσμα την μόλυνση της ατμόσφαιρας αλλά και την επιβάρυνση της φθοράς των μνημείων και της αρχιτεκτονικής.
 - ✓ Οι πυρκαγιές που δημιουργούνται από την εγκληματική στάση κάποιων επισκεπτών που πετούν τσιγάρα ή από φωτιές που ανάβουν κατασκηνωτές χωρίς να έχουν πάρει τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας με αποτέλεσμα να εντείνεται η οικολογική ανισορροπία.

Είναι σαφές ότι η στάση των τουριστών οδηγεί πολλές φορές στη δημιουργία πρόσθετων περιβαλλοντικών προβλημάτων κάνοντας απαραίτητη την ανάλογη περιβαλλοντική εκπαίδευση, ώστε να αποκτηθεί η απαιτούμενη 'τουριστική συνείδηση' που θα έχει ως αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση των προβλημάτων που δημιουργεί η συνεχώς αυξανόμενη τουριστική μετακίνηση, ενώ υπάρχουν τρόποι να δημιουργηθεί μια προσωπική περιβαλλοντολογική ηθική, όπως:

- Αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο σκεφτόμαστε και λειτουργούμε, πως ο κόσμος αντιδρά και το μέγεθος της ευαισθησίας του κόσμου προς το περιβάλλον.
- Μια οικολογική αφύπνιση. Να αποκτήσουμε γνώσεις πάνω σε ένα περιβαλλοντολογικό τομέα και να μοιραστούμε τις συγκεκριμένες γνώσεις ώστε περισσότεροι να το μάθουν.
- Μεγαλύτερη ενασχόληση με τη γη ώστε να αποκτήσουμε μεγαλύτερη εμπειρία.

- Να υιοθετήσουμε περιβαλλοντολογική ηθική και να αναλάβουμε δράση στους περιβαλλοντολογικούς σκοπούς.
- Συνεχής υπενθύμιση ότι το περιβάλλον ξεκινά από το σπίτι συνεπώς πρώτα πρέπει να αλλάξουν οι συνήθειες του κάθε πολίτη.

Τα παραπάνω δίνουν κατεύθυνση μέσω της οποίας θα δημιουργηθεί μια περιβαλλοντολογική συνείδηση στους πολίτες που θα έχει θετικά αποτελέσματα στη προστασία του περιβάλλοντος όχι μόνο κατά την διάρκεια των διακοπών αλλά και στη καθημερινότητα τους (Cochlan, 2005).

1.6 Η ανάγκη για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μια σταδιακή μεταστροφή των προτιμήσεων των τουριστών και αντίστοιχα στη προσφορά τουριστικών υπηρεσιών, προς πιο ειδικές και ανεξάρτητες μορφές τουρισμού, προσαρμοσμένες στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα του κάθε τουρίστα για περιπλάνηση στη φύση, αναζήτηση πολιτισμικών δραστηριοτήτων, έντονη άσκηση, αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων ζωής και διάφορες άλλες ειδικές μορφές. Ο μαζικός τουρισμός επέφερε σοβαρά προβλήματα σε πολλές χώρες υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών, μεταξύ των οποίων και το πρόβλημα της εποχικότητας με αποτέλεσμα οι αρμόδιοι για τον τουρισμό στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα να εξετάσουν το ενδεχόμενο των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι οποίες κάτω από κάποιες προϋποθέσεις μπορούν να δώσουν διέξοδο στα όποια προβλήματα δημιουργεί ο μαζικός τουρισμός

Οι νέες τάσεις που διαφαίνονται φανερώνουν μια στροφή από τον μαζικό απρόσωπο και παθητικό τουρισμό, σε έναν συμμετοχικό, επιλεκτικό, με σεβασμό στο τοπικό πολιτισμό, την ιστορία και το περιβάλλον τουρισμό. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι αποδοτικότερες από οικονομικής άποψης, λιγότερο συνδεδεμένες με τη περίοδο των θερινών διακοπών, μα πάνω από όλα λιγότερο εξαρτημένες από τους tour operators.

Το μοντέλο του μαζικού τουρισμού έχει πια κορεστεί, ενώ μαζί του δείχνει να ξεφτίζει και η εικόνα του παραδοσιακού ξενοδοχείου με την πισίνα, τις πλαστικές καρέκλες και το πρόχειρο φαγητό. Οι νέες τάσεις και οι ειδικές απαιτήσεις στη τουριστική ζήτηση γενικά επιβάλλουν με έμφαση την ποιότητα στο προσφερόμενο τουριστικό προϊόν. Μέρος αυτής της ποιότητας είναι και το περιβάλλον (φυσικό και δομημένο). Η ποιότητα αποτελεί την ουσιαστική προϋπόθεση για τη μακροχρόνια διατήρηση της ίδιας της τουριστικής δραστηριότητας. Ο τουρισμός σταδιακά επαναπροσανατολίζεται με βάση την ποιότητα και την αξία της φυσικής και πολιτισμικής ομορφιάς ενός τόπου. Η ανάπτυξη του σε μια περιοχή είναι άμεσα συναρτημένη με την διαθεσιμότητα φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Σήμερα οι τουρίστες αναζητούν ολοένα και περισσότερο εξατομικευμένες επιλογές και η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει με τη χρήση κυρίως ηλεκτρονικών μέσων, την αναζήτηση προϊόντων προσαρμοσμένων στις ατομικές ανάγκες του χρήστη, με σκοπό την βέλτιστη εξισορρόπηση ανάμεσα στη ποιότητα και τη θετική εμπειρία από τη μία πλευρά, και στη τιμή του προϊόντος από την άλλη. Οι εξελίξεις στις προτιμήσεις των τουριστών και η διαφοροποίηση στα τουριστικά προϊόντα, όπως και ο προβληματισμός για τις κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντολογικές συνέπειες του μαζικού τουρισμού, η αναζήτηση της χρυσής τομής μεταξύ των απαιτήσεων της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος, έφεραν στο προσκήνιο νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Οι μορφές αυτές συνδέονται στενά με την αναπτυσσόμενη τάση προς τον «τουρισμό ειδικών ενδιαφερόντων».

Μια εναλλακτική μορφή τουρισμού είναι και πρέπει να είναι μια «ποιοτική μορφή τουρισμού» που σκοπό έχει την προσέλκυση τουριστών που δαπανούν περισσότερα και μένουν για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα από τους συνήθεις τουρίστες. Για να προωθηθούν όμως οι νέες αυτές δυναμικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού θα πρέπει να δημιουργηθούν τα απαραίτητα, για κάθε μια από αυτές, έργα τουριστικής υποδομής, να ληφθούν τα αναγκαία οργανωτικά μέτρα, και τέλος να καταρτιστούν και να εφαρμοστούν ειδικά προγράμματα τόσο για τη προώθηση όσο και για την προσέλκυση τουριστών. Οι εναλλακτικές μορφές αποτελούν μια ήπια, περιορισμένη και ελεγχόμενη δραστηριότητα. Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη με μικρότερες περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Είναι σαφές ότι ο κόσμος θα συνεχίσει να απολαμβάνει τις ξέγνοιαστες διακοπές σε καλοκαιρινούς προορισμούς όπου θα τους δίνεται η δυνατότητα να χαρούν τον ήλιο και την θάλασσα, σε περιοχές όπως το Μεξικό και η Ταϊλάνδη. Παρόλα αυτά είναι ξεκάθαρο ότι όλο και περισσότεροι ταξιδιώτες θέλουν να προσθέσουν μια διαφορετική αξία στις διακοπές τους και στις εμπειρίες που θα αποκομίσουν από την συναναστροφή τους με την τοπική κοινωνία. Τα προβλήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ταξιδιώτες, κοινωνικά, οικολογικά, αλλά και προβλήματα υγείας σε περιοχές που μαστίζονται από φτώχεια, συνέβαλλαν στη συνεχή αναζήτηση τρόπων καταπολέμησης του με τον τουρισμό να κατέχει ένα μεγάλο ρόλο (Marsh, 2007).

1.7 Είδη εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Η ανάγκη του ανθρώπου να ξεφύγει από την ρουτίνα της καθημερινότητας και από την φασαρία της πόλης, τον οδήγησε σε αναζήτηση τουριστικών δραστηριοτήτων που θα τους έφερνε πιο κοντά στη φύση, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν οι πρώτες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Σήμερα δημιουργούνται συνεχώς καινούργιες δραστηριότητες και οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού καλύπτουν ακόμα και τους πιο απαιτητικούς τουρίστες. Οι πιο γνωστές και ευρύτερα διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού αναλύονται συνοπτικά παρακάτω.

Αγροτουρισμός

Μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, με την οποία ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές και ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου, με σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση. Αυτή η δραστηριότητα φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση, καθώς και με δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί και να νοιώσει τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης. Στην Ελλάδα το περιβάλλον και η πλούσια ελληνική παράδοση προσφέρουν το κατάλληλο έδαφος για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Οικοτουρισμός

Ο οικοτουρισμός αποτελεί ένα πεδίο σύνδεσης του τουρισμού με την αειφόρο ανάπτυξη, βασίζεται στην ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών πόρων και ιδιαίτερα στις προστατευόμενες φυσικές περιοχές και την αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά. Η συμβολή του μέχρι σήμερα έχει αναδείξει τις αξίες της διατήρησης της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, της διατήρησης του κοινωνικού ιστού και της ευημερίας των τοπικών κοινωνιών, την αξία της απόλαυσης της φύσης και της συμμετοχής στα τοπικά δρώμενα για τους περιηγητές και την αξία της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο οικοτουρισμός είναι ο τουρισμός που αναπτύσσεται σε οικολογικά αξιόλογες περιοχές, και δεν υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, προωθεί την προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με νομικά ή άλλου τύπου αποτελεσματικά μέτρα, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί τη συνοχή του κοινωνικού ιστού.

Θρησκευτικός τουρισμός

Τα θρησκευτικά μνημεία της χώρας μας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς μας και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών. Οι βυζαντινές και οι μεταβυζαντινές εκκλησίες, με την αξιόλογη εικονογράφησή τους, τα ψηφιδωτά, τις τοιχογραφίες και τις σπάνιες εικόνες τους, οι επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί, τα ξωκλήσια και τα προσκυνήματα της υπαίθρου, τα μοναστήρια τα μετόχια και οι σκήτες, μαρτυρούν την επίμονη προσήλωση στις παραδόσεις και τη στενή και μακράιωνη διασύνδεση της τέχνης με τη θρησκευτική λατρεία. Η επίσκεψη στους τόπους αυτούς μπορεί να συνδυαστεί με άλλα μορφωτικά ενδιαφέροντα, επειδή στους χώρους αυτούς υπάρχουν βιβλιοθήκες με πολύτιμα βιβλία, από όπου μπορεί να αντλήσει κανείς σπάνιο υλικό και γνώση.

Συνεδριακός τουρισμός

Ο συνεδριακός τουρισμός απευθύνεται σε ομάδες επιστημόνων-επιχειρηματιών που αναζητούν τον εμπλουτισμό της γνώσης τους και των εμπειριών τους. Η συμμετοχή στα συνέδρια τείνει να δημιουργήσει πρόσθετη ζήτηση γενικών τουριστικών υπηρεσιών στη χώρα μας με τρόπους όπως, η επιμήκυνση της διαμονής του συνέδρου, η ταυτόχρονη επίσκεψη από συνοδούς του συνέδρου (οικογένειας κλπ.), για σκοπούς γενικού τουρισμού, με σκοπό για κάθε διανυκτέρευση συνέδρου κατά τη διάρκεια του συνεδρίου να προκαλείται μέχρι και μία ακόμη διανυκτέρευση.

Ιαματικός τουρισμός

Η φύση εκτός από σπάνια τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, χάρισε στην Ελλάδα και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές ήδη από τους αρχαίους χρόνους. Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας, είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών. Τα νερά αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά εξαιτίας της θερμοκρασίας ή της γενικής χημικής τους σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές υπάρχουν και οι θερμοπηγές με τις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, η ιαματική υδροθεραπεία. Ο θεραπευτικός και ιαματικός τουρισμός παρέχει πλέον μια σειρά υπηρεσιών χαλάρωσης και πνευματικής υγείας σε ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, σε όσους αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα και έχουν ανάγκη αποκατάστασης.

Εκπαιδευτικός τουρισμός

Ο εκπαιδευτικός τουρισμός απευθύνεται σε τουρίστες κυρίως νέους, των οποίων τα κίνητρα είναι συνυφασμένα είτε με απόκτηση ειδικών γνώσεων, είτε με επιμόρφωση σε κάποια ειδικά θέματα άμεσου ενδιαφέροντος που αναζητούν τον εμπλουτισμό της γνώσης τους και των εμπειριών τους. Για τον εκπαιδευτικό τουρισμό δεν απαιτείται δημιουργία ειδικής υποδομής. Μπορεί να λειτουργήσει θετικά στη επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε περιοχές που διαθέτουν πόρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, καθώς και πλούσιο πολιτισμό και λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό.

Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι εκείνος ο οποίος σχετίζεται με τη πραγματοποίηση δραστηριοτήτων στη θάλασσα. Συνήθως αφορά την κολύμβηση και τη αναψυχή στη παραλία, αλλά με την εναλλακτική του έννοια εμπεριέχει και λοιπές δραστηριότητες όπως θαλάσσια σπορ. Βασικές υπηρεσίες και υποδομές για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού είναι η διαθεσιμότητα των καταλυμάτων, εστιατορίων, καφετεριών, ενοικιαζόμενων θαλάσσιων σπορ σε παραθαλάσσιες ή κοντινές περιοχές.

Πολιτιστικός τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι εκείνος που περιλαμβάνει εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης. Ο πολιτιστικός τουρισμός συνδυάζεται πολύ καλά με άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού υπαίθρου και συνεισφέρει στη δημιουργία ενός ελκυστικού διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος.

Αθλητικός τουρισμός

Είναι μία ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού η οποία δίνει την ευκαιρία να επενδύσουμε σε μια τεράστια δυναμική αγορά αλλά και ταυτόχρονα να επιτύχουμε μια προστιθέμενη αξία στο τουριστικό προϊόν, μέσω της ανάπτυξης, της διαφοροποίησης και της αναβάθμισής του. Σήμερα ο αθλητισμός και ο τουρισμός αποτελούν δύο μεγάλους κοινωνικούς θεσμούς που έχουν σε πολλές περιπτώσεις άμεσες αλληλεπιδράσεις. Ο συνδυασμός που προκύπτει από τις τουριστικές και αθλητικές δραστηριότητες και η ταύτιση του χρόνου των διακοπών με το χρόνο της πραγματοποίησης των μεγάλων αθλητικών γεγονότων, αποτέλεσαν την γενεσιουργό αιτία του αθλητικού τουρισμού. Για να θεωρηθεί κάποιος αθλητικός τουρίστας, θα πρέπει να ταξιδεύει είτε για εργασία είτε για αναψυχή, με στόχο να συμμετάσχει παθητικά ή ενεργητικά με οργανωμένο και ανεξάρτητο τρόπο σε μεμονωμένα ή πολλαπλά αθλήματα (Tzumerka-murgia, 2011).

Τουρισμός περιπέτειας

Σε αυτό το είδος τουρισμού το ενδιαφέρον του κοινού στρέφεται κυρίως προς τα σπορ περιπέτειας. Ο τουρισμός περιπέτειας αναφέρεται στη ζωή στην ύπαιθρο και διακρίνεται από απρόβλεπτα περιστατικά και πολλές φορές ενέχει ταλαιπωρίες και κινδύνους. Είναι μια αναμέτρηση του ανθρώπου με τον εαυτό του και τα στοιχεία της φύσης. Τα συνηθέστερα αθλήματα περιπέτειας είναι: ορειβασία, trekking, kayak, rafting, αναρρίχηση, αλεξίπτωτο πλαγιάς, ποδήλατο βουνού (Tzumerka-murgia, 2011).

Ορεινός τουρισμός

Ο ορεινός τουρισμός παρουσιάζει ορισμένες ομοιότητες με τον τουρισμό χειμερινών σπορ, δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που εκδηλώνονται σε ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν αυτή τη μορφή τουρισμού. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το φυσικό περιβάλλον και διαθέτουν όσο το δυνατόν περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες και αίθουσες αναψυχής. Οι περιοχές στις οποίες αναπτύσσονται τέτοιες δραστηριότητες θα πρέπει να εξυπηρετούνται συγκοινωνιακά όσον το δυνατόν πληρέστερα και καλύτερα. Παράγοντες όπως η μόλυνση της ατμόσφαιρας, η ηχορύπανση, η αποξένωση από τον συνάνθρωπο, η καθημερινή πίεση χειροτέρευαν την ποιότητα ζωής στους χώρους αυτούς.

Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης ήταν η αλματώδης αύξηση στις επιθυμίες των ατόμων να έρθουν σε άμεση επαφή με την φύση και τις φυσικές περιοχές, όπως δάση και δασικές εκτάσεις. Η αυξανόμενη έξοδος του αστικού πληθυσμού για το βουνό και γενικότερα για την ύπαιθρο, άρχισε να δημιουργεί παράλληλα μια νέα μορφή τουρισμού που καλείται ορεινός τουρισμός. Τα πλεονεκτήματα του ορεινού τουρισμού σε σύγκριση με τις υπόλοιπες μορφές τουρισμού, είναι ότι δεν υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί, συνεπώς μπορεί να ασκηθεί καθ' όλη την διάρκεια του έτους και να ικανοποιήσει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και αναγκών (Tzumerkamura, 2011).

1.8 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού και μαζικός τουρισμός

Η έντονη συγκέντρωση στο χώρο και το χρόνο που δημιουργεί ο μαζικός τουρισμός έφερε επιπτώσεις στη ποιότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, καθώς και στις τοπικές κοινωνίες και οικονομίες. Το περιβάλλον στις βασικότερες εκφάνσεις του, φυσικό, πολιτιστικό και δομημένο, αποτελεί κύριο συστατικό του τουρισμού, προσδιορίζει τις μορφές και επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα του. Πέρα από την συμβολή του τουρισμού στην οικονομία και την απασχόληση μιας χώρας, άρχισε να γίνεται αισθητή η υποβάθμιση που μπορεί να επιφέρει ο μαζικός τουρισμός στο

περιβάλλον και οι κίνδυνοι που συνεπάγεται η υπερβολική εξάρτηση ενός τόπου από τον τουρισμό.

Μια έννοια που αναπτύχθηκε τις τελευταίες δεκαετίες με την ελπίδα να αποτελέσει μέσο ελέγχου της τουριστικής ανάπτυξης και αποφυγής των αρνητικών επιπτώσεων, είναι αυτή της τουριστικής φέρουσας ικανότητας που αναφέρεται στη «χωρητικότητα» ενός τόπου, στον αριθμό επισκεπτών που μπορεί να δεχθεί ο τόπος πριν υποστεί σημαντική υποβάθμιση. Εύκολα διαπιστώνεται η υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας σε νησιά όπως η Κρήτη, η Ρόδος, η Κέρκυρα και η Ζάκυνθος, δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την αρνητική συμβολή του μαζικού τουρισμού στις περιοχές υποδοχής τουριστών και την ανάγκη για περιορισμένο, πιο οργανωμένο και σωστά δομημένο χρονικό τουρισμό (Σβορώνου, 2011).

Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για πιο εναλλακτικές μορφές τουρισμού και η πληθώρα των επιλογών που δημιουργήθηκε μετά τα πρώτα είδη, η προτίμηση πολλών τουριστών και η διαφορετικότητα που τα χαρακτήριζε είχε ως αποτέλεσμα οι παράγοντες του τουρισμού αλλά και οι ίδιοι οι τουρίστες να στραφούν σε αυτό το νέο είδος τουρισμού επιλέγοντας το πρόγραμμα που τους αντιπροσωπεύει και εκείνο που καλύπτει τις ανάγκες τους τη δεδομένη χρονική στιγμή. Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού έδωσε νέα πνοή σε περιοχές που δεν ήταν δημοφιλείς, δημιουργώντας έτσι περισσότερες επιλογές και για τους τουρίστες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 Ο εθελοντισμός

Ο εθελοντισμός μπορεί να οριστεί ως η δραστηριότητα εκείνη που αναπτύσσεται κατά τρόπο προσωπικό, αυθόρμητο, ελεύθερο, χωρίς ατομικό κέρδος από πολίτες ή ομάδες προς το συμφέρον της ομάδας στην οποία ανήκουν ή τρίτων προσώπων ή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ή της τοπικής, κρατικής ή διεθνούς κοινότητας. Ο ατομικός εθελοντισμός στην οικογένεια, στους φίλους, στη γειτονιά είναι ένα σημαντικό κομμάτι αλλά σήμερα απασχολεί περισσότερο ο οργανωμένος, ομαδικός εθελοντισμός. Ο σύγχρονος εθελοντισμός εκδηλώνεται σε πολλά επίπεδα:

- Στην οργανωτική του όψη.
- Στον τρόπο παρέμβασης συνδυάζοντας παραδοσιακές μεθόδους με νέες μεθόδους (δικτυωμένη κοινωνική εργασία), χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι τράπεζες χρόνου.
- Στους τομείς παρέμβασης (όχι μόνο βοήθεια στους φτωχούς αλλά καταπολέμηση της φτώχειας ως κοινωνικού φαινομένου) ή μετά-υλιστικές κοινωνικές ανάγκες (όπως προστασία του περιβάλλοντος).
- Στα κοινωνικά του κίνητρα που έχουν να κάνουν λιγότερο με φιλανθρωπία και περισσότερο με προάσπιση θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Στην πολιτική του διάσταση που απουσίαζε από παλιότερες μορφές εθελοντικής δραστηριότητας.
- Στην δημιουργική του λειτουργία ως πεδίου έκφρασης κοινωνικού πλουραλισμού πνεύματος, αλληλεγγύης υπέρ των λιγότερο ευνοούμενων ατόμων και της αυτοεκπροσώπησης των πολιτών.
- Στο προοδευτικά αυξανόμενο οικονομικό του μέγεθος που συμβάλλει στη λεγόμενη «αλληλέγγυα οικονομία», η οποία εκφράζεται στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, ο εθελοντισμός δεν αναπτύσσεται μόνο σε εθνικό αλλά και σε διακρατικό επίπεδο με πρωτοβουλίες που προωθούνται τόσο από το συμβούλιο της Ευρώπης, όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως στο τομέα πολιτικών για νέους,

οι οποίοι αποτελούν την πιο ενθουσιώδη και πολυάριθμη συνιστώσα του σύγχρονου εθελοντικού κινήματος. Η προσφορά εθελοντικής εργασίας διαμορφώνει νέα κοινωνικά ήθη συμβάλλοντας στην συνεκτικότητα του κοινωνικού ιστού και ενδυναμώνοντας την κοινωνική αλληλεγγύη. Παράλληλα παρακάμπτει τις κρατικές γραφειοκρατίες, αντιτίθεται στις άγριες συνθήκες της αγοράς και δίνει την ευκαιρία σε ανθρώπους «ενεργούς πολίτες» να εκφράσουν τα πιο βαθιά τους αλτρουιστικά συναισθήματα.

Ο εθελοντισμός ή καλύτερα το κίνημα του εθελοντισμού αποτελεί σήμερα με τις ανάλογες προϋποθέσεις μια μεγάλη δύναμη ελπίδας και με τον τρόπο που αναδύεται, κυρίως στις χώρες της Ευρώπης, οριοθετεί τον τρίτο πυλώνα της οικονομίας παρέχοντας υλικά αγαθά και υπηρεσίες που αδυνατούν πολλές φορές να προσφέρουν το κράτος και η ελεύθερη αγορά. Μπορεί να θεωρηθεί πεδίο ανίχνευσης νέων αναγκών κοινωνικής προστασίας, προπορευόμενος από το κράτος στον εντοπισμό τους και στην επεξεργασία προγραμμάτων αντιμετώπισης τους έχοντας ως αφετηρία την αξία της κοινωνικής αυτονομίας και την ιδέα της αυτόνομης συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία παραγωγής της κοινωνικότητας. Οι εθελοντικές εμπειρίες πηγάζουν πέρα από τα ιδεολογικά θεμέλια του παραδοσιακού κοινωνικού κράτους (Λιοδάκης, χ.χ.)

Οι εθελοντές προέρχονται από οποιοδήποτε κοινωνικό-οικονομικό στρώμα της κοινωνίας. Αν λάβουμε υπόψη ότι ένας εθελοντής μπορεί να είναι οποιασδήποτε ηλικίας, οικονομικής κατάστασης, ακαδημαϊκού υπόβαθρου, τότε μπορούμε να ισχυριστούμε ότι σχεδόν όλοι οι πολίτες μπορούν να είναι υποψήφιοι εθελοντές (Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού, 2011). Σύμφωνα με το πρόγραμμα εθελοντισμού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, υπάρχουν τριών ειδών εθελοντικά προγράμματα: εθελοντισμός στην ίδια την χώρα του εθελοντή, εθελοντισμός στο εξωτερικό δηλαδή σε χώρα άλλη από την χώρα καταγωγής του εθελοντή, και διαδικτυακός εθελοντισμός. Για να συμμετάσχει κάποιος σε πρόγραμμα εθελοντισμού στη χώρα καταγωγής του θα πρέπει η χώρα του να συγκαταλέγεται στη λίστα των χωρών που διαθέτουν γραφεία ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Επαγγελματίες από διάφορους τομείς που επιθυμούν να μοιραστούν τις γνώσεις τους με άλλους συναδέλφους, πεπειραμένα ή συνταξιοδοτημένα στελέχη επιχειρήσεων που θέλουν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, ειδικοί

νέων τεχνολογιών και άνθρωποι που επιθυμούν να βοηθήσουν σε ανθρωπιστικές αποστολές μπορούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα εντός της χώρας τους αλλά και σε εκείνα σε χώρες του εξωτερικού που χρήζουν βοήθειας όπως το Αφγανιστάν, η Αγκόλα, η Βολιβία, η Μποτσουάνα, η Καμπότζη, η Κίνα και το Κονγκό, σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον, την υγεία, τον ιό του AIDS, την σχέση των δυο φύλων και τους πρόσφυγες.

Όσον αφορά των εθελοντισμό μέσω διαδικτύου δημιουργήθηκε για να ικανοποιήσει την ανάγκη κάποιων εθελοντών οι οποίοι ήθελαν να συμμετάσχουν σε προγράμματα αλλά δεν μπορούσαν λόγω προσωπικής ή επαγγελματικής ζωής. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών εγκαινίασε το συγκεκριμένο πρόγραμμα ώστε να προσφέρουν οι ενδιαφερόμενοι τις υπηρεσίες τους χωρίς να χρειάζεται να μετακινηθούν από την βάση τους, ενώ απαραίτητο είναι εκτός από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή και πρόσβαση στο διαδίκτυο, προσόντα και εμπειρία σε τομείς όπως προγραμματισμός, δεξιοτεχνία στο γραπτό λόγο, εμπειρία στη διαχείριση προγραμμάτων έργων, γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας, ειδικευση σε εκπαιδευτικά ζητήματα ή σε άλλο επαγγελματικό τομέα, υπευθυνότητα και συνέπεια (Ysun-greece, 2011).

Σε κάθε περίπτωση πάντως οι εθελοντές προσεγγίζονται και θεωρούνται περισσότερο συνεργάτες παρά φιλόανθρωποι. Εντάσσονται στη λειτουργία των υπηρεσιών και των προγραμμάτων κάποιου οργανισμού, αναλαμβάνουν εξειδικευμένους ρόλους, συναλλάσσονται με τα μέλη του προσωπικού και τα άτομα. Η εθελοντική δράση αποτελεί μαθησιακή-μορφωτική λειτουργία, ενισχύει την απόκτηση κοινωνικών, επικοινωνιακών και επαγγελματικών δεξιοτήτων και αναπτύσσει νέες ικανότητες και πολλές φορές ενδυναμώνει και δίνει νέο περιεχόμενο στη ζωή των ατόμων που συμμετέχουν ενώ παράλληλα αυξάνει την δυνατότητα ενεργού συμμετοχής των νέων στη ζωή και την εργασία. Αποτελεί εν δυνάμει χώρο ανάπτυξης νέων κοινωνικών υπηρεσιών αυξάνοντας την απασχόληση (Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού, 2011).

2.2 Ο εθελοντισμός σαν κομμάτι του τουρισμού

Καθώς η κοινωνία εξελισσόταν, οι ανάγκες των ανθρώπων διαμορφωνόταν ανάλογα, με αποτέλεσμα πολλές και γρήγορες αλλαγές να υπάρξουν και στο τομέα του

τουρισμού. Τα έντονα κοινωνικά προβλήματα σε πολλές χώρες του κόσμου αλλά και η αύξηση της μόλυνσης του περιβάλλοντος ενίσχυσε την οικολογική και κοινωνική συνείδηση του κόσμου. Η ζήτηση για περισσότερες μορφές τουρισμού οδήγησε σε δρόμους διαφορετικούς τους ερευνητές του τουρισμού, μακριά από τον καθιερωμένο τύπο διακοπών, σε εναλλακτικές δραστηριότητες που θα καλύπτουν ενδεχομένως περισσότερες και διαφορετικές ανάγκες ενός ατόμου προωθώντας παράλληλα και το αίσθημα της συντήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος. Η μίξη του εθελοντισμού με το τουρισμό είναι αποτέλεσμα της ανάγκης των τουριστών για ένα εναλλακτικό τύπο διακοπών που θα πρόσφερε διαφορετικές εμπειρίες και ποικίλες εμπειρίες (Lyons & Wearing, 2008).

Από την δεκαετία του '60 και έπειτα οι άνθρωποι άρχισαν να συνειδητοποιούν τις επιδράσεις του τουρισμού στο περιβάλλον με αποτέλεσμα ένας μεγάλος αριθμός περιβαλλοντολογικών θεμάτων που επιδρούν αρνητικά στη καθημερινότητα του ανθρώπου να βγουν στην επιφάνεια. Οι πρώτοι εθελοντές τουρίστες μπορούν να θεωρηθούν εκείνοι που μέσω προγραμμάτων όπως της US Peace Corps ταξίδευαν βοηθώντας χώρες λιγότερο αναπτυγμένες, που είχαν ανάγκη ανθρωπιστικής βοήθειας μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατασκευών, ενώ με το πέρασμα των χρόνων αναπτύχθηκε και διαμορφώθηκε κυρίως σε τομείς που έχουν άμεση επαφή με το περιβάλλον.

Αν και ο τουρισμός, σύμφωνα με τους μελετητές, έχει ως αποτέλεσμα την εκμετάλλευση της χώρας υποδοχής, των κοινοτήτων, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος, ωστόσο πολλοί υποστηρίζουν ότι το στοιχείο του εθελοντισμού στον τομέα του τουρισμού προσφέρει ποικιλία στο τύπο ταξιδιών και εμπειριών, καθώς επίσης και πολλές ευκαιρίες για τους εθελοντές που συμμετέχουν στα προγράμματα που θα έχουν μια θετική συμβολή στο πολιτισμό και το περιβάλλον μιας χώρας αλλά και σε στο ίδιο το προφίλ των εθελοντών και στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους (Tomazos & Cooper, 2012, Raymond & Hall, 2008, Sin, 2009, 2010).

2.3 Voluntourism

Ο volunteer tourism ή voluntourism όπως πολύ συχνά αναφέρεται, ξεκίνησε όταν οι οργανισμοί εθελοντικής προσφοράς συνεργάστηκαν με tour operators ώστε να δημιουργηθεί ένας περιπετειώδης συνδυασμός εθελοντικού πνεύματος και διακοπών, δημιουργώντας ένα είδος που θα επέτρεπε να μάθει κανείς για τους ανθρώπους ενός τόπου με ένα βαθύτερο τρόπο, να δημιουργήσει σχέσεις που θα έχουν διάρκεια στον χρόνο, να ανακαλύψει περισσότερα για κουλτούρες και πολιτισμούς ανά τον κόσμο αλλά και για τον ίδιο του τον εαυτό. Η προσφορά σε μια κοινότητα και η βοήθεια σε κάποιον που την χρειάζεται ή πιο απλά ένας τρόπος να κάνει κανείς μια θετική διαφορά στο ταξίδι, ήταν τα στοιχεία που ολοκλήρωσαν την έννοια voluntourism που σταδιακά αναπτύχθηκε δίνοντας μια διαφορετική έννοια στη λέξη τουρισμός (Conran, 2011, Planeterra Foundation, 2011).

Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα οι εθελοντικοί οργανισμοί αλλά και ο παγκόσμιος τουρισμός είχαν σημαντική εξέλιξη, αποτέλεσμα της οποίας ήταν όλο και περισσότεροι να ταξιδεύουν σε χώρες όχι και τόσο τουριστικές και να γνωρίζουν καινούργιους πολιτισμούς. Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 εμφανίστηκαν καινούργιες μορφές τουρισμού απόρροια της μεγάλης ανάπτυξης των μέσων μαζικής ενημέρωσης και τον διαχωρισμό σε «έχοντες» και «μη έχοντες», εκθέτοντας τα παγκόσμια προβλήματα, προβάλλοντας παράλληλα τρόπους αντιμετώπισης μέσω των διαφόρων οργανισμών εθελοντικής προσφοράς. Ο τουρισμός μέσω προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας κέρδισε το ενδιαφέρον σταδιακά καθώς οι συμμετέχοντες έπρεπε να αποκτήσουν μια διαφορετική συνείδηση και αίσθηση του τουρισμού, ενώ με το πέρασμα του χρόνου οι ανάγκες των τουριστών αυξήθηκαν με αποτέλεσμα συνεχώς να δημιουργούνται καινούργια προγράμματα, με μεγάλη ποικιλία στον τύπο ταξιδιών και στις εμπειρίες που προσφέρονται, συνδυάζοντας διακοπές αλλά και την δυνατότητα οι τουρίστες να βοηθήσουν τις κοινότητες στα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν (Coghlan, 2007).

Καθώς οι φιλανθρωπικοί οργανισμοί έπρεπε να βρουν τρόπους για να ανανεώσουν τα προγράμματα τους αλλά παράλληλα να αυξήσουν και το ενδιαφέρον του κόσμου, οι tour operators και άλλες επιχειρήσεις προσπάθησαν να συμβαδίσουν με την μόδα της

εποχής που πρόσταζε εθνική και κοινωνική υπευθυνότητα (Carter, 2008). Το φαινόμενο αυτό του τουρισμού που χαρακτηρίστηκε voluntourism, πολλοί ερευνητές θεωρούν ότι έχει τη βάση του στον οικοτουρισμό ίσως γιατί στη πρώιμη περίοδο ανάπτυξης του, τα προγράμματα στα οποία συμμετείχαν οι τουρίστες είχαν ως βάση την προστασία του περιβάλλοντος (Halpenny & Caissie, 2003), αντίθετα όμως με τον οικοτουρισμό που έχει ως σκοπό το κέρδος στο voluntourism συναντάμε πολύ συχνά μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που επιτρέπουν στους εθελοντές να συμμετάσχουν σε προγράμματα δίπλα σε ερευνητές ή σε προγράμματα με έντονο κοινωνικό και περιβαλλοντολογικό ενδιαφέρον (Lyons κ.ά., 2012, McGehee, 2012).

Μετά την βιομηχανική επανάσταση οι άνθρωποι άρχισαν να συνειδητοποιούν τις αρνητικές επιδράσεις των πράξεων τους στο περιβάλλον και την επίδραση τους στη καθημερινότητα, οι περιβαλλοντολογικές οργανώσεις που δημιουργήθηκαν ήρθαν να αφυπνίσουν την κοινωνία και να δείξουν μια πιο ευαισθητοποιημένη προς το περιβάλλον πλευρά. Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού έφερε τον τουρισμό κοντά στη προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος δημιουργώντας περιβαλλοντολογική συνείδηση, ενισχύοντας έτσι τις διεθνείς οικολογικές προσπάθειες (Coghlan, 2005). Ακόμα και σήμερα που τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας έχουν μεγαλύτερη ποικιλία προσφερόμενων υπηρεσιών, τα προγράμματα έρευνας και διατήρησης του περιβάλλοντος είναι τα πιο γνωστά και έχουν την μεγαλύτερη απήχηση ανά τον κόσμο. Θεωρείται από πολλούς ένα είδος που προτιμούν κυρίως οι νέοι, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό ανθρώπων έχει συνδυάσει την λέξη τουρισμός με τις καλοκαιρινές διακοπές σε ξενοδοχείο, την χαλάρωση, τον ήλιο και την θάλασσα, ενώ στην ανάπτυξη συνέβαλε και η προτίμηση στο συγκεκριμένο είδος από δημοφιλείς ηθοποιούς, τραγουδιστές και μέλη βασιλικών οικογενειών, οι οποίοι αποτελούν παράδειγμα για ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων, προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που έχουν ως στόχο να αλλάξουν την συγκεκριμένη πεποίθηση και να προσφέρουν και άλλες δυνατότητες όπως η προσφορά εθελοντικής εργασίας που προσφέρει ο voluntourism.

Το έντονο ενδιαφέρον όσο και η αυξημένη ζήτηση χρόνο με τον χρόνο κέρδισε τους μελετητές του τουρισμού, οι οποίοι με την σειρά τους έδωσαν την δική τους ερμηνεία συνδυάζοντας τον voluntourism με οργανωμένα προγράμματα εθελοντικής εργασίας που σκοπό έχουν να βοηθήσουν περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα

φτώχειας, την αναδόμηση περιοχών και την έρευνα για τα προβλήματα όχι μόνο περιβάλλοντος, αλλά και της κοινωνίας. Τα κριτήρια που χρησιμοποιούν οι ερευνητές μπορεί να περιορίσουν την έννοια του voluntourism στη σημερινή κοινωνία και την επίδραση του στον άνθρωπο, ενώ άλλοι χρησιμοποιούν ορισμούς όπως η «άλλη» πλευρά του μεταμοντέρνου τουρισμού, δίνοντας έμφαση σε έννοιες όπως: εναλλακτικές, αληθινές και οικολογικές μορφές τουρισμού.

Άλλοι μελετητές υποστηρίζουν ότι όσοι συμμετέχουν σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας δεν μπορεί απαραίτητα να θεωρηθούν εθελοντές ενώ από πολλούς υποστηρίζεται η άποψη ότι και η πόλη-κοινότητα που δέχεται τους τουρίστες επηρεάζεται και ως εκ τούτου και οι ίδιοι οι κάτοικοι μιας περιοχής θεωρούνται με τη σειρά τους «τουρίστες» με τους ειδικούς του τουρισμού να χρησιμοποιούν ορισμούς όπως «volunteer hosts» ή μέλη μιας κοινότητας που εθελοντικά βοηθούν στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας (Lyons & Wearing, 2008). Οι εθελοντές μπορεί πολλές φορές να μην είναι ειδικοί στο θέμα, εντούτοις όμως είναι ένα σημαντικό μέρος του προγράμματος καθώς συμβάλλουν στην συγκέντρωση πληροφοριών, στην παρατήρηση και καταγραφή της συμπεριφοράς των δειγμάτων, στην φωτογράφιση και στον σχεδιασμό, στην μέτρηση, στην ηλεκτρονική καταγραφή, ταυτοποίηση και δειγματοληψία των ειδών, δειγματοληψία αίματος και μέτρημα του πληθυσμού του είδους.

Η χρήση των εθελοντών στην επιστήμη, τον πολιτισμό και το περιβάλλον, βοηθά τους επιστήμονες και τους ειδικούς κάθε κλάδου δίνοντας τους την δυνατότητα να έρθουν πιο κοντά στο κοινό, δεν κοστίζει και πολλές φορές οι ίδιοι οι εθελοντές-τουρίστες πληρώνουν για να βρεθούν σε μια ερευνητική ομάδα, ενώ αποκομίζουν γνώσεις και πολλές φορές ευχαρίστηση και μια ευκαιρία να ανοίξουν τους ορίζοντες τους. Είναι σημαντικό λοιπόν για έναν οργανισμό να κρατήσει υψηλό το επίπεδο των προγραμμάτων του, να δίνει συνεχώς καινούργιο υλικό στους τουρίστες, να τους προετοιμάσει όσο το δυνατόν πιο σωστά για τις δραστηριότητες στις οποίες θα συμμετέχουν και να προσφέρει περισσότερα κίνητρα δίνοντας με αυτόν τον τρόπο στον τουρίστα μια κατάλληλη προετοιμασία, αυξάνοντας του το ενδιαφέρον για τα όσα θα δει και θα αντιμετωπίσει στην διάρκεια του προγράμματος (Coghlan, 2005).

Οι τουρίστες που επισκέπτονται ένα προορισμό αλλά και οι κάτοικοι τις περιοχής παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες καθώς και οι δύο πλευρές συνεισφέρουν και αφιερώνουν σημαντικό χρονικό διάστημα στις εκάστοτε δραστηριότητες και μοιράζονται τα ίδια αλτρουιστικά κίνητρα. Αν και οι δύο ομάδες εργάζονται δωρεάν, οι τουρίστες πληρώνουν για τα έξοδα των προγραμμάτων των εθελοντικών οργανώσεων κάτι που αυτόματα τους διαφοροποιεί από τους κατοίκους μιας κοινότητας που συμμετέχουν και ενώ οι κάτοικοι αναλαμβάνουν δραστηριότητες στην ίδια την περιοχή τους, οι τουρίστες ταξιδεύουν ανά τον κόσμο διαλέγοντας το πρόγραμμα που τους αρέσει και τους αντιπροσωπεύει περισσότερο (Lyons & Wearing, 2008).

Στην εξάπλωση των προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας συνεισέφεραν σημαντικά και οι διάφοροι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια. Αυτοί έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού - ανάμεσα τους και του voluntourism - σε πολλές περιοχές του κόσμου, καθώς εστιάζουν περισσότερο στην επίδραση και την θετική αλλαγή στην συμπεριφορά, στις αξίες και στις πράξεις των τουριστών αλλά και των κοινωνιών που δέχονται τους τουρίστες μέσω προγραμμάτων και δραστηριοτήτων που έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τις τοπικές κοινωνίες, συνήθως σε περιοχές με έντονα κοινωνικά και περιβαλλοντολογικά προβλήματα. Οι ερευνητές περιγράφουν την εμπειρία σαν μια μορφή αργίας, χαράς και ελευθερίας η οποία στοχεύει στο να μάθουν οι τουρίστες όσο και να συνεισφέρουν σε αξιοσημείωτο σκοπό.

Σε πολλές χώρες του εξωτερικού οι οργανισμοί που διοργανώνουν προγράμματα εθελοντικής εργασίας «εκμεταλλεύονται» το γεγονός ότι πολλά νέα παιδιά αποφασίζουν μετά το τέλος του σχολείου και πριν ξεκινήσουν το πανεπιστήμιο να ταξιδέψουν για ένα χρονικό διάστημα (gap year), να κάνουν διακοπές και να αποκτήσουν εμπειρίες, αλλά πολλές φορές και γνώσεις που θα είναι πολύτιμες για την ζωή τους, επιλέγοντας τον voluntourism σαν το αντιπροσωπευτικότερο είδος τουρισμού που θα τους προσφέρει τα παραπάνω (Lyons κ.ά., 2012). Δίνεται με αυτόν τον τρόπο η δυνατότητα στους τουρίστες να δουν τα παγκόσμια προβλήματα από πλευράς μικρών περιοχών και κοινοτήτων και να συμμετάσχουν βοηθώντας στην επίλυση τους. Περιοχές που «παλεύουν» με πλημμύρες, ξηρασία, καταιγίδες, παγετώνες και αύξηση του επιπέδου της θάλασσας, συγκρούσεις σε πολλές περιοχές

για εδάφη, καταφύγια και νερό αλλά και προγράμματα διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, προστασία των ειδών υπό εξαφάνιση, αποκατάσταση περιοχών που έχουν πληγεί από τους τουρίστες, έρευνα για την διατήρηση και προστασία της θαλάσσιας ζωής με τους εθελοντές να κερδίζουν γνώσεις, ευχαρίστηση και την δυνατότητα να διευρύνουν τους ορίζοντες τους. Μπορεί να πει κανείς ότι ο voluntourism συνδυάζει όλα τα είδη εναλλακτικής μορφής τουρισμού (McGehee & Santos, 2005, McIntosh & Zahra, 2007).

Ο voluntourism συχνά περιγράφεται ως «serious leisure» μια ιδέα που πρώτος πρότεινε ο Stebbins το 1982 δίνοντας και τα 5 χαρακτηριστικά του:

- Ισχυρή δέσμευση στη δραστηριότητα
- Η πιθανότητα να δημιουργήσεις μια καριέρα
- Προνόμια όπως: συνειδητοποίηση του εαυτού, αίσθημα κατάκτησης στόχων, βελτίωση της εικόνας
- Ένα μοναδικό ήθος, κουλτούρα, αξίες, ηθικές αρχές, ειδικά πιστεύω
- Προσωπική ταυτότητα

Ο voluntourism συνδέεται με πολλά είδη τουρισμού όπως: κοινωνικός τουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός, οικοτουρισμός, τουρισμός περιπέτειας, αγροτουρισμός, εκπαιδευτικός τουρισμός και επιστημονικός τουρισμός. Σύμφωνα με τις περισσότερες μαρτυρίες τουριστών, μέσω των προγραμμάτων προσφέρεται αυθεντικότητα και ειλικρίνεια ενώ παράλληλα δίνεται η δυνατότητα στον τουρίστα να αποκτήσει μια πιο ρεαλιστική εικόνα του προορισμού. Ο τουρίστας είναι μέρος της κοινωνίας και όχι ένας απλός επισκέπτης, αποκτά αίσθηση του εαυτού του μέσα από την γνωριμία του με τους ντόπιους και κατανοεί περισσότερο την κουλτούρα και τις συνήθειες μιας χώρας ή μιας περιοχής (Coghlan, 2005, Mustonen, 2007).

Είναι σημαντικό όμως να αναφέρουμε τι κάνει τον voluntourism να ξεχωρίζει από άλλες μορφές τουρισμού. Σύμφωνα με όσους έχουν συμμετάσχει σε κάποιο πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας ο voluntourism ξεχωρίζει για την αυθεντικότητα που προσφέρει μέσα από τα προγράμματα του. Οι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι τα προγράμματα voluntourism διαφέρουν από άλλες μορφές τουριστικής δραστηριότητας

με κύριο το αίσθημα της καλύτερης και πιο βαθειάς κατανόησης του εαυτού τους και μεγαλύτερη επαφή με τους ντόπιους και την τοπική κοινωνία (Carter, 2008).

Είναι σαφές ότι η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας διαφέρει από τις κλασσικές διακοπές. Η επίσκεψη κάποιου σε ένα τουριστικό προορισμό διαφέρει από εκείνη κατά την οποία ο τουρίστας συμμετέχει και προσφέρει. Η δυνατότητα της τόσο άμεσης επαφής του τουρίστα με τον ντόπιο, την κουλτούρα, την καθημερινότητα και τις συνήθειές του, σε συνδυασμό με τις ποικίλες δραστηριότητες που προσφέρει το εκάστοτε ταξίδι ξεχώρισε τον voluntourism από τις διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η ίδια η φύση του voluntourism δίνει και το πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες μορφές τουρισμού. Η δυνατότητα που δίνεται στους οργανισμούς να προσθέτουν καινούργια και ποικίλα προγράμματα καλύπτοντας τις ανάγκες όλο και περισσότερων τουριστών δείχνει την δυναμική του είδους καθώς και την εξέλιξη του.

2.4 Το προφίλ του εθελοντή-τουρίστα

Ο τουρισμός δίνει την δυνατότητα σε κάθε άνθρωπο να διαθέσει τον ελεύθερο χρόνο του όπως ακριβώς επιθυμεί, μακριά από την καθημερινότητα και παρόλο που υπάρχουν πολλά είδη τουρισμού που μπορούμε να λάβουμε υπόψη, εντούτοις δεν αλλάζουν όλα τα είδη την προσωπικότητα ενός ανθρώπου όπως πολύ συχνά αναφέρουν για τον voluntourism όσοι έχουν συμμετάσχει σε κάποιο πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας. Ο voluntourism έχει πολλές φορές συσχετιστεί με ακραίους οικοτουρίστες ή τουρίστες με ιδιόρρυθμα ενδιαφέροντα που είναι πρόθυμοι να ταξιδέψουν μέχρι την άκρη της γης. Αυτό το κομμάτι της αναπτυσσόμενης τουριστικής βιομηχανίας χαρακτηρίζεται από ανθρώπους που «διψούν» για προκλήσεις, για διαφορετικότητα στις διακοπές τους και αισθάνονται την ανάγκη να κάνουν κάτι με νόημα, περιβαλλοντολογικό και κοινωνικό προσανατολισμό (Coghlan, 2005, Alexander, 2012).

Από το ξεκίνημα της μελέτης του voluntourism οι ερευνητές παρατήρησαν ότι τα στοιχεία που είχαν για το προφίλ ενός εθελοντή-τουρίστα δεν έδιναν κάποιο συγκεκριμένο αποτέλεσμα και υπήρχαν διαφοροποιήσεις ανάλογα με τον οργανισμό και τα προγράμματα του, παρόλα αυτά δημιουργήθηκαν αρχικά κάποιες κατηγορίες

που έδιναν την δυνατότητα να κατανοήσουμε καλύτερα τον εθελοντή-τουρίστα. Το κοινωνικό-οικονομικό στάτους είναι ένα κριτήριο που από τα πρώιμα στάδια του voluntourism έδειχνε να έχει σημαντικό ρόλο ενώ είναι και ένα σημαντικό στοιχείο που συνδέει την εκπαίδευση και τον εθελοντισμό, με αποτελέσματα ένα μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας να είναι πτυχιούχοι πανεπιστημιακών σχολών (Tomazos & Butler, 2010, 2012).

Οι διαπροσωπικές σχέσεις φαίνεται να επηρεάζουν την επιλογή ενός τουρίστα. Ένα μεγάλο κομμάτι ερευνητών υποστηρίζουν ότι όσοι έρχονται σε επαφή με εθελοντές σε συχνή βάση πολύ πιθανόν να γίνουν εθελοντές και οι ίδιοι. Στοιχεία αποδεικνύουν την συγκεκριμένη άποψη καθώς πολλοί από τους εθελοντές αποφάσισαν να συμμετάσχουν μετά από παρότρυνση φίλων, γνωστών, συνεργατών ή ακόμα και της οικογένειας. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως η ηλικία, το φύλο και η μόδα που επικρατεί, που διαφοροποιούνται όχι πάντα στον ίδιο βαθμό με το πέρασμα των χρόνων αλλά και η προσωπικότητα, επίσης έχουν σημαντικό ρόλο. Όσον αφορά την προσωπικότητα ενός ατόμου και κατά πόσο αυτή επηρεάζει την επιλογή ενός ατόμου να συμμετέχει σε εθελοντικές δραστηριότητες, φαίνεται ότι όσο πιο κοινωνικός είναι κάποιος και όσο περισσότερη αυτοπεποίθηση έχει, αυξάνονται και οι πιθανότητες να λάβει μέρος σε ένα πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας (Deery κ.ά., 1997).

Η μεγάλη αγάπη για το περιβάλλον και η ανάγκη να βρίσκονται κοντά σε αυτό είναι κάποια κοινά στοιχεία μεταξύ των τουριστών που συμμετέχουν σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας, αντίθετα όμως με τους οικοτουρίστες, εκείνοι φαίνεται να υποκινούνται από ένα πιο αλτρουιστικό συναίσθημα. Πολλά από τα νέα είδη στην τουριστική βιομηχανία έδωσαν την δυνατότητα στους τουρίστες να έρθουν σε επαφή με τις τοπικές κοινωνίες και με τον τρόπο ζωής του εκάστοτε λαού, τις συνήθειες, τα ήθη και τα έθιμα τους, ωστόσο είναι κοινώς αποδεκτό από τους ερευνητές ότι το στοιχείο του εθελοντισμού και οι εμπειρίες που προσφέρονται στους τουρίστες μέσω των προγραμμάτων δίνει μια διαφορετική αξία σε μια βιομηχανία που αντιπροσωπεύει με τον χειρότερο τρόπο τον υπερκαταναλωτισμό που διέπει την εποχή μας. Παρόλο που ο voluntourism έχει έντονα τα στοιχεία του τουρισμού, εντούτοις είναι σαφές ότι η βάση του δεν είναι άλλη από τον εθελοντισμό «εκμεταλλευόμενοι» έτσι την ανάγκη μιας μεγάλης μερίδας ανθρώπων να ζήσουν και να προσφέρουν σε περιοχές που έχουν

ανάγκη. Η μεγάλη ποικιλία των προγραμμάτων έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης στην ήδη ανταγωνιστική αγορά του τουρισμού (Carter, 2008).

Η επιλογή του συγκεκριμένου είδους από τους τουρίστες είναι ανάλογη:

- Με την προσωπικότητα, τον τρόπο ζωής, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και την διάθεση
- Κίνητρα και ανάγκες
- Χαρακτηριστικά της τοποθεσίας.

Σημαντικό ρόλο στην επιλογή ενός προγράμματος έχει ο προορισμός αλλά και ο οργανισμός που αναλαμβάνει και «πουλάει» το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Η επιλογή ενός προορισμού ή ενός οργανισμού συνδέεται άμεσα με:

- Τα κίνητρα
- Το προφίλ
- Το κοινωνικό status
- Προηγούμενη εμπειρία
- Αξίες.

Η ευχαρίστηση του τουρίστα εξαρτάται από την ικανοποίηση που θα πάρει στην αποστολή, και κατά πόσο θα εκπληρώσει τις φιλοδοξίες του (Coghlan, 2005). Η ηλικία είναι ανάλογη των προγραμμάτων καθώς η ποικιλία που παρέχεται από τους οργανισμούς προσφέρει την δυνατότητα σε ανθρώπους κάθε ηλικίας να συμμετάσχουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους, δυσκολεύοντας έτσι τους ερευνητές στο να έχουν μια ξεκάθαρη εικόνα. Στις περισσότερες περιπτώσεις όμως οι συμμετέχοντες είναι νέοι (gap year), άτομα ηλικίας 20-29 ετών, μορφωμένα, που έχουν ταξιδέψει πολύ και αναζητούν ένα διαφορετικό τύπο διακοπών προσφέροντας παράλληλα εθελοντική εργασία. Μικρότερο είναι το ποσοστό εκείνων που έχουν οικογένειες και μικρά παιδιά ενώ όσον αφορά τους επαγγελματίες και τους ερευνητές οι ηλικίες κυμαίνονται μεταξύ 30-50 ετών. Τα ερευνητικά προγράμματα δίνουν την δυνατότητα σε άτομα όλων των ηλικιών να συμμετάσχουν προσφέροντας με τις γνώσεις τους και κερδίζοντας καινούργιες. Η ηλικία και η αγάπη για το περιβάλλον δεν είναι τα μοναδικά κοινά στοιχεία μεταξύ των συμμετεχόντων, η καλή επικοινωνία και ο κοινωνικός χαρακτήρας, η δίψα για μάθηση και η αγάπη για τα ταξίδια επίσης χαρακτηρίζουν τους τουρίστες που συμμετέχουν σε προγράμματα voluntourism.

2.5 Κίνητρα και προσδοκίες του εθελοντή-τουρίστα

Τα κίνητρα φαίνεται να είναι αυτά που ξεχωρίζουν τους εθελοντές-τουρίστες καθώς δίνεται η ευκαιρία σε κάθε άτομο να εξερευνήσει τον εαυτό του. Πιστεύεται ότι ζώντας και μαθαίνοντας για άλλους ανθρώπους και πολιτισμούς σε ένα περιβάλλον κοινής συνεργασίας, ένα άτομο είναι ικανό να αλλάξει και να βελτιώσει την προσωπικότητα του. Αυτό που υποκινεί τους συγκεκριμένους τουρίστες είναι το ταξίδι με κάποιο σκοπό, ξοδεύοντας χρόνο βοηθώντας τις κοινότητες και προστατεύοντας το περιβάλλον, ενώ παράλληλα δίνει την δυνατότητα να εκπληρωθούν κάποιες ανώτερες ανάγκες όπως καλύτερη κατανόηση του εαυτού, ανάπτυξη κύρους, αισθήματα επιτυχίας, επικοινωνία με άτομα από άλλες χώρες με διαφορετικό τρόπο σκέψης, διαφορετική κουλτούρα και νοοτροπία, εξέλιξη στην καριέρα, γνωριμία με άλλους πολιτισμούς και μαζί με ειδικούς και επιστήμονες κατανόηση του οικοσυστήματος και του πολιτιστικού περιβάλλοντος δουλεύοντας και κάνοντας κάτι διαφορετικό από τις κλασσικές παθητικές διακοπές. Η προσφορά και το ταξίδι με σκοπό την διέγερση των αισθήσεων και τη βελτίωση του χαρακτήρα, οι διακοπές όχι μόνο για ευχαρίστηση αλλά και για την πραγματοποίηση κάποιου σκοπού. Η ποικιλία των προγραμμάτων που προσφέρουν οι διάφοροι οργανισμοί voluntourism δίνουν την δυνατότητα επιλογής ανάλογα με τις προτιμήσεις, τις γνώσεις και τις ανάγκες του κάθε τουρίστα καλύπτοντας έτσι τα ενδιαφέροντα τους, κάνοντας τους να νοιώθουν ανεξάρτητοι, δίνοντας μια προσωπική ευχαρίστηση και επιτυχία, αυτοεκτίμηση, χαρακτηριστικά που δημιουργούν την ανάγκη στους τουρίστες για περισσότερη προσήλωση και αφοσίωση (Coghlan, 2005, Pan, 2012).

Σημαντικά κίνητρα επίσης είναι (Lyons κ.ά., 2008):

- Εκπλήρωση ενός ονείρου
- Πρακτική στην γλώσσα μέσω του προγράμματος
- Διερεύνηση των οριζόντων
- Ελεύθερος χρόνος μεταξύ σχολείου και κολλεγίου που θεωρείται ιδανική περίοδος
- Επηρεασμός από την οικογένεια
- Πολλά εθελοντικά προγράμματα
- Θετικές εμπειρίες από παρόμοια προγράμματα

- Εμπειρία για το μέλλον
- Δεν ήθελαν απλώς να ταξιδέψουν.

Κίνητρα εξίσου σημαντικά με εκείνα της βοήθειας για ένα σκοπό και της γνωριμίας με ένα νέο τόπο και μια διαφορετική κουλτούρα ενώ σημαντικό ρόλο πολλές φορές στην επιλογή ενός προγράμματος είναι το ίδιο το πρόγραμμα και το τι προσφέρει είτε για λόγους προσωπικής εξέλιξης και καριέρας, είτε για λόγους εκπαίδευσης και διασκέδασης. Μέσα από τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας δίνονται πολλές ευκαιρίες για τουρισμό αλλά και για απόκτηση γνώσεων, με αποτέλεσμα τα κίνητρα να διαφοροποιούνται από αυτά ενός απλού τουρίστα, ενώ παρατηρείται ότι θετικές εμπειρίες από παρόμοιες δραστηριότητες αλλά και η επιρροή της οικογένειας πολλές φορές επηρεάζει θετικά την απόφαση ενός ατόμου να συμμετάσχει σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας, τα οποία προσφέρουν μια απόδραση από την ρουτίνα και την καθημερινότητα (Lo & Lee, 2011, Chen & Chen, 2011, Anderson & Shaw, 1999).

Όσο τα χρόνια προχωρούν και γίνονται όλο και περισσότερες μελέτες για την καλύτερη κατανόηση του voluntourism, βλέπουμε ότι ενώ η συμμετοχή με κάποιο σκοπό σε ένα πρόγραμμα και τα αλτρουιστικά αισθήματα κρατάνε τις πρώτες θέσεις όσον αφορά τα κίνητρα, το στοιχείο του τουρισμού μας δείχνει ότι ένας εθελοντής πέρα από την προσφορά έχει την ανάγκη να περάσει καλά και να ικανοποιήσει τις ανάγκες του. Όπως για κάθε τουρίστα έτσι και για τον εθελοντή-τουρίστα είναι σημαντική η επιλογή του κατάλληλου οργανισμού και του κατάλληλου προγράμματος. Σε αυτή την περίπτωση οι αξίες, η αντίληψη, το προφίλ, οι προηγούμενες εμπειρίες και το δημογραφικό status, παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή του προγράμματος και στην διάρκεια του ενώ αντίστοιχα στην επιλογή του οργανισμού σημαντικό ρόλο έχει η φήμη του οργανισμού, η ασφάλεια και η επιρροή της οικογένειας, η ποικιλία που προσφέρεται και η ανάγκη να κάνουν κάτι περισσότερο από το να ταξιδέψουν, η έλλειψη εμπιστοσύνης στον εαυτό τους ώστε να ταξιδέψουν μόνοι τους και ο τύπος του οργανισμού, τα ιδιαίτερα στοιχεία της εμπειρίας ακόμα και το μάρκετινγκ του οργανισμού.

2.6 Οι επιδράσεις του voluntourism, πλεονεκτήματα και κριτική

Τα μεγάλα προβλήματα της κοινωνίας και του περιβάλλοντος έδωσαν το έναυσμα και την ιδέα για την δημιουργία ενός τύπου διακοπών, που θα είχε ως αποτέλεσμα την μείωση ή ακόμα και την εξάλειψη των δυσκολιών ανά τον κόσμο. Με την δημιουργία και την ανάπτυξη του voluntourism άλλαξε και ο τρόπος σκέψης πολλών τουριστών, καθώς η ανάγκη να γίνουν μέρος μιας δραστηριότητας με θετικά αποτελέσματα σε τοπικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο έδωσε ένα διαφορετικό νόημα στη λέξη διακοπές. Μέσω των προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας δημιουργήθηκε η δυνατότητα στις οργανώσεις να γνωρίσουν πολιτισμούς και να έρθουν σε επαφή με περιοχές που μαστιάζονται από φτώχεια και περιβαλλοντολογικά προβλήματα. Με την ανάπτυξη του voluntourism περισσότερα προγράμματα δημιουργήθηκαν για να καλύψουν τις απαιτήσεις των συνεχώς αυξανόμενων συμμετεχόντων όπως επιστημονικές έρευνες, αρχαιολογικές ανασκαφές, διατήρηση, ανοικοδόμηση και διδασκαλία σε απομακρυσμένες περιοχές.

Το εύρος των δραστηριοτήτων προσφέρει εμπειρίες και ένα αίσθημα πληρότητας στους τουρίστες, ενώ η εργασία και το αποτέλεσμά της στις τοπικές κοινωνίες βοηθά στην αναδόμηση της περιοχής, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην βελτίωση την καθημερινότητας των ντόπιων. Η ιατροφαρμακευτική βοήθεια, η επιστημονική έρευνα και η εκπαίδευση, είναι σημαντικό βήμα για την βιωσιμότητα πολλών κοινοτήτων αλλά ακόμα και σε αναπτυγμένες χώρες, ο voluntourism προωθεί την εκπαίδευση σε αρχαιολογικούς χώρους, σε μουσεία και σε ερευνητικά κέντρα παρέχοντας με αυτόν τον έμμεσο τρόπο προσωπικό στους διάφορους οργανισμούς και παράλληλα εκπαίδευση και γνώση στους συμμετέχοντες, σε όλες τις γωνιές του πλανήτη με πιο συνηθισμένες την Αφρική, την Κεντρική και Νότια Αμερική. Με την αύξηση της ζήτησης αυτόματα αυξάνονται και οι ερωτήσεις σχετικά με τις επιρροές του voluntourism στους τουρίστες και στις κοινότητες υποδοχής (Bailey & Russell, 2012, Barbieri, Santos & Katsube, 2012, Broad, 2003, Gray & Campbell, 2007, McGehee & Andereck, 2009).

Η ανεξαρτησία, η διασκέδαση, η αυτοεκτίμηση και το αίσθημα της προσφοράς είναι λίγα μόνο από τα θετικά στοιχεία που αποκομίζει ο εθελοντής-τουρίστας μετά την συμμετοχή σε κάποιο πρόγραμμα, δεν είναι όμως πάντα θετικό το αποτέλεσμα καθώς

εκείνοι που δεν καταφέρνουν να ανταπεξέλθουν οδηγούνται πολλές φορές σε απόγνωση και απογοήτευση από την αποτυχία και συνεπώς στην μείωση των κινήτρων που έχει ως αποτέλεσμα την μείωση της συμμετοχής (Uriely, Reichel & Ron, 2003).

Θετικές επιρροές (Lyons & Wearing, 2008):

- Κατανόηση (από την επαφή) και των δύο μελών-ομάδων.
- Οι εθελοντές-τουρίστες κατανοούν καλύτερα την σύνδεση μεταξύ των τοπικών δράσεων και τα παγκόσμια αποτελέσματα.
- Οι εθελοντές-τουρίστες μέσω των δράσεων κατανοούν καλύτερα τα παγκόσμια προβλήματα.
- Οι εθελοντές-τουρίστες γυρίζοντας σπίτι, εμπνευσμένοι από τις δράσεις προσπαθούν, ευαισθητοποιούνται για τα περιβαλλοντολογικά και κοινωνικά προβλήματα.
- Στις κοινωνίες που επισκέπτονται μπορεί να επηρεάσουν θετικά την οικονομία, άμεσα και πολλές φορές βοηθούν περισσότερο από τον μαζικό τουρισμό.
- Μπορούν να δημιουργηθούν προγράμματα με χαμηλό κόστος.
- Παρέχουν υπηρεσίες σε περιοχές που δεν υπάρχει εθελοντισμός μεταξύ ντόπιων.

Αρνητικές επιρροές (Lyons & Wearing, 2008, Guttentag, 2009):

- Αν οι εθελοντές δεν έχουν ενημερωθεί σωστά τότε η συμπεριφορά τους μπορεί να έχει αρνητικές επιρροές στην κουλτούρα της τοπικής κοινωνίας ή ακόμα να προσβάλλουν τους κατοίκους.
- Όπως και με τον μαζικό τουρισμό, έτσι και στην περίπτωση του voluntourism αν αυξηθεί ο όγκος των τουριστών μπορεί να προκληθούν πολλά περιβαλλοντολογικά προβλήματα.
- Οι δραστηριότητες των εθελοντών μπορεί να επηρεάσουν την αξιοπρέπεια των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας.
- Οι κάτοικοι μπορεί να βασίζονται στην δράση των εθελοντών αποκλειστικά.
- Οι εθελοντές-τουρίστες πολλές φορές ταξιδεύουν σε απομακρυσμένα χωριά κάτι που επηρεάζει το περιβάλλον των κοινοτήτων υποδοχής.

- Όπως και σε άλλα είδη έτσι και στον voluntourism είναι σημαντικό ο τουρίστας να βρει τον κατάλληλο οργανισμό στον οποίο θα εμπιστευτεί τα χρήματα του.

Ο τουρισμός δίνει την δυνατότητα άνθρωποι με διαφορετικό τρόπο σκέψης και ζωής να γνωριστούν και είναι σαφές ότι κάτι τέτοιο μπορεί να έχει αρνητικές επιδράσεις. Είναι λοιπόν απαραίτητο ο τουρίστας να είναι σίγουρος για την συμμετοχή του και για το σκοπό αυτής της συμμετοχής. Ο δυτικός τρόπος ζωής μπορεί να επηρεάσει τους ντόπιους και να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην καθημερινότητα τους. Παράλληλα, ενώ πολλοί οργανισμοί εστιάζουν στον τουρισμό ως ένα εργαλείο για να βοηθήσουν τον κόσμο, άλλοι έχουν ως κύριο στόχο την αύξηση του κέρδους τους. Συνεπώς οι οργανισμοί δεν προσφέρουν πάντα μια θετική βάση για την βοήθεια της κοινότητας (Carter, 2008, Mustonen, 2006).

Μέσα από τις συνεντεύξεις δύο καταξιωμένων ανθρώπων στο χώρο του voluntourism οι οποίες αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του δικτύου CNN, αναφέρουν ο καθένας από την δική του πλευρά τα αποτελέσματα από την ανάπτυξη και το συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για το συγκεκριμένου είδους τουρισμού. Ο Christopher Hill ιδρυτής και υπεύθυνος του οργανισμού Hands up Holidays που στοχεύει στην προώθηση ενός πολυτελούς τύπου διακοπών με στοιχεία εθελοντισμού και που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρει τις επιπτώσεις του voluntourism στο τουρισμό και στην κοινωνία γενικότερα. Ποιο συγκεκριμένα (Clothier, 2010):

- Εμπνέει ένα μεγάλο μέρος ανθρώπων ώστε να συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες. Πολλοί από τους συμμετέχοντες μετά το τέλος των διακοπών τους συνεχίζουν να δραστηριοποιούνται σε εθελοντικές δράσεις ακόμα και στην ίδια την κοινότητα τους.
- Η εμπειρία μέσα από ένα πρόγραμμα voluntourism προσφέρει την δυνατότητα εθελοντικών δράσεων ενώσω κάποιος είναι σε διακοπές και γι αυτό υπάρχει και το αντίστοιχο αντίτιμο. Μέσω των χρημάτων που δίνουν οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να κάνουν διακοπές αλλά και να προσφέρουν για την εξέλιξη ενός προγράμματος.
- Η συνεχόμενη αύξηση του voluntourism αυτό είναι αποτέλεσμα της ανάγκης όλο και περισσότερων ανθρώπων για μια δραστηριότητα που θα αποφέρει

κάποιο νόημα και κάποια ολοκλήρωση που μπορεί να μην υπάρχει ακριβώς στην καθημερινότητα τους.

- Σύμφωνα με τον ιδρυτή του οργανισμού σε ένα πρόγραμμα voluntourism ο εθελοντής έχει την δυνατότητα να χρησιμοποιήσει τις ικανότητες και τις γνώσεις του προς το συμφέρον της περιοχής, με τους εθελοντές να βοηθούν σε μια σειρά από δραστηριότητες σε μια κοινότητα.
- Ο Voluntourism είναι για εκείνους που θέλουν να κάνουν διακοπές αλλά δεν έχουν τον χρόνο να συμμετέχουν σε παραδοσιακά προγράμματα εθελοντικής προσφοράς.
- Η αγορά voluntourism πρέπει να προωθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και να διασφαλίσει τα καλύτερα καταλύματα έχοντας το καλύτερο περιβαλλοντολογικό και κοινωνικό αποτέλεσμα.
- Μέσω ενός οργανισμού voluntourism πρέπει να κερδίζει όχι μόνο η τοπική κοινότητα αλλά και τον ίδιο τον εθελοντή προσφέροντας του τις καλύτερες υπηρεσίες και εφόσον οι τουρίστες ψάξουν να απευθυνθούν σε ένα οργανισμό που διασφαλίζει την σωστή διεξαγωγή της αποστολής σε συνεργασία με την τοπική κοινότητα την οποία επισκέπτεται.
- Οι ικανότητες και οι γνώσεις των συμμετεχόντων πρέπει να είναι αντίστοιχες με τις ανάγκες του προγράμματος ώστε να επωφεληθεί και η τοπική κοινότητα.

Για τον Mark Jacobs υπεύθυνο του οργανισμού Azafady που έχει την βάση του στην νότιο-ανατολική πλευρά της Μαδαγασκάρης, υπάρχουν αρνητικές πτυχές στην μεγάλη φήμη που αποκτά ο voluntourism (Clothier, 2010):

- Ο εθελοντής που συμμετέχει σε μια εθελοντική δραστηριότητα θα πρέπει να δίνει τα χρήματα του για φιλανθρωπικό σκοπό και όχι σε ένα οργανισμό που σκοπό έχει το κέρδος, με τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιείται ο οργανισμός να επιλέγουν τα προγράμματα ανάλογα με τις ανάγκες που έχει η περιοχή.
- Τα προγράμματα του οργανισμού έχουν μακρά διάρκεια έτσι ώστε ακόμα και όταν φύγουν οι εθελοντές να γνωρίζουν ότι θα έρθει άλλη ομάδα εθελοντών να συνεχίσει την δουλειά που εκείνοι ξεκίνησαν.

- Είναι σημαντική η επιλογή του σωστού οργανισμού καθώς σε πολλές περιπτώσεις ένα πρόγραμμα μπορεί να κοστίζει μια περιουσία και η κοινότητα να μην έχει στο τέλος καμία απολαβή.
- Πολλές φορές οι μικροί οργανισμοί που κάνουν καλή δουλειά δεν προτιμώνται απλά και μόνο επειδή ο εθελοντής δεν γνωρίζει την ύπαρξη τους, μιας και τους επισκιάζουν οι μεγάλοι οργανισμοί που έχουν την δυνατότητα να διαφημίσουν τα προγράμματα τους.
- Το κέρδος από την ανάπτυξη της συγκεκριμένης βιομηχανίας σύμφωνα με τον Mark Jacobs είναι αρκετά μεγάλο με αποτέλεσμα να υπάρχουν οργανισμοί που με τις υπηρεσίες που προσφέρουν να αποτρέψουν ανθρώπους με πραγματικό ταλέντο να συμμετάσχουν μακροπρόθεσμα σε προγράμματα εθελοντικής προσφοράς ενώ παράλληλα η προσφορά των οργανισμών είναι πολύ μικρή σε σχέση με τις ανάγκες της κοινότητας ή της έρευνας στην οποία συμμετέχουν.

Παρά την κριτική, το συγκεκριμένο είδος τουρισμού ανθεί στην τουριστική βιομηχανία και όλο και περισσότεροι άνθρωποι αποφασίζουν να «ξοδέψουν» τον ελεύθερο χρόνο τους σε μέρη που η συμμετοχή και οι πράξεις τους θα έχουν ένα θετικό αποτέλεσμα. Οι δραστηριότητες voluntourism δίνουν την ευκαιρία στους τουρίστες να δημιουργήσουν εμπειρίες που μπορεί να αλλάξουν τον τρόπο σκέψης και ίσως και τον τρόπο ζωής, κάτι που δεν συμβαίνει απαραίτητα και με άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενα κεφάλαια, οι γνώσεις, η ανακάλυψη μιας διαφορετικής κουλτούρας αλλά και η ανάγκη για ένα καλύτερο κόσμο ωθεί πολλούς τουρίστες στην επιλογή ενός προγράμματος εθελοντικού τουρισμού. Γι' αυτούς τους ανθρώπους ο voluntourism προωθεί παγκόσμια κατανόηση, την φιλία και την παγκόσμια ειρήνη. Οι εμπειρίες αλλά και η προσωπική ανάπτυξη ξεχωρίζει τον voluntourism από άλλα είδη τουρισμού, ενώ είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι τα προγράμματα δεν στοχεύουν στην προώθηση του δυτικού τρόπου ζωής, αλλά στην βοήθεια και την σωστή συνεργασία με την τοπική κοινωνία, καθώς και στην σωστή χρήση των δυνατοτήτων των τουριστών για την ανάπτυξη της περιοχής, δουλεύοντας

πολλές φορές μαζί με τους ντόπιους και με βάση τις δικές τους ανάγκες για την σωστή υλοποίηση του.

2.7 Ανάπτυξη voluntourism στην Ελλάδα

Το αίσθημα του εθελοντισμού και της προσφοράς υπήρξε πάντα αυξημένο στους Έλληνες, ο συνδυασμός όμως με τον τουρισμό ήταν κάτι άγνωστο για τους περισσότερους Έλληνες μέχρι και πρόσφατα. Το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011 βρήκε την Ελλάδα στην πιο κρίσιμη καμπή της σύγχρονης ιστορίας της. Η οικονομική κρίση και η γενικότερη απαισιοδοξία θα περίμενε κανείς ότι θα ενίσχυε τον ατομικισμό και θα περιόριζε την επιθυμία των Ελλήνων να βοηθήσουν. Μαρτυρίες εθελοντών, διοργανωτών προγραμμάτων και υπεύθυνων μη κυβερνητικών οργανώσεων, αποδεικνύουν ότι αντί η οικονομική κρίση να πτοήσει τους περισσότερους, λειτούργησε ως κινητήριος δύναμη μιας επιθυμίας για προσφορά στον συνάνθρωπο και στο περιβάλλον. Η ποικιλία και ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός προγραμμάτων έδωσε κίνητρο σε όλο και περισσότερους να συμμετάσχουν.

Όπως αναφέρει η κυρία Διαμάντη, καθηγήτρια αγγλικών και εθελόντρια μέσω των προγραμμάτων της οργάνωσης Ελίξ στην συνέντευξη της στο Βήμα, χωρίς τον εθελοντισμό δεν θα είχε ποτέ την ευκαιρία να γνωρίσει κουλτούρες και πολιτισμούς όχι «επιφανειακά» όπως ο μέσος τουρίστας αλλά εκ των έσω, μέσα από τους ανθρώπους και τα βιώματα τους. Πιστεύει ότι η ποικιλία των εθελοντικών προγραμμάτων είναι τόσο μεγάλη, ώστε είναι αδύνατον κάποιος που επιθυμεί να γίνει εθελοντής να μην βρει κάτι να του ταιριάζει. Η ίδια συμμετείχε σε προγράμματα με παιδιά κοινωνικά αποκλεισμένων οικογενειών στην Βαρκελώνη, στην Κένυα σε πρόγραμμα ευαισθητοποίησης για το AIDS, στην Τουρκία σε πανεπιστημιακό πρόγραμμα για την αγγειοπλαστική (Το Βήμα, 2011).

Στον ίδιο άρθρο του Βήματος, η Βασιλεία Αδαμίδου μοιράζεται την εμπειρία της για τα προγράμματα WWF στις Πρέσπες και συγκεκριμένα στην καταμέτρηση των αργυροπελεκάνων και τις μεθόδους προστασίας τους αναφέροντας στην συνέντευξή της: «Στο πρόγραμμα υπήρχαν παιδιά που φοβόντουσαν το φόρτο εργασίας αλλά

διαφεύστηκαν, εκτός τεσσάρων με πέντε ωρών που απασχολείται κανείς το πρωί, τις υπόλοιπες ώρες είναι διακοπές με όλη την σημασία της λέξης». Συνεχίζοντας λέει: «Ακόμα και αν κάποιος δεν ενδιαφέρεται ιδιαίτερος για το περιβάλλον είναι ευκαιρία να ταξιδέψει σε μοναδικά μέρη που δεν ήξερε καν ότι υπάρχουν. Και όλα αυτά ξοδεύοντας ελάχιστα χρήματα», ενώ ο κ. Γιώργος Ζωίτσας, κοινωνικός ψυχολόγος, αναφέρει: «Δεν θεωρώ ότι πρέπει να το κάνεις στη λογική των δωρεάν διακοπών. Πρέπει να αποφασίσεις ότι θέλεις να το κάνεις. Για μένα το Νο 1 χαρακτηριστικό αυτών των διακοπών είναι το δέσιμο που αναπτύσσεται μεταξύ των εθελοντών. Στο καράβι ή το λεωφορείο του πηγαίου είναι 15 άγνωστοι. Στην επιστροφή 15 κολλητοί», ενώ οι οικογένειες Δάλα και Αλιφέρη αποδεικνύουν ότι ο voluntourism δεν είναι απαγορευτικός για τις οικογένειες με παιδιά: «Δραστηριοποιούμαστε εδώ και χρόνια σε διάφορα εθελοντικά προγράμματα και θεωρήσαμε ότι είναι μια ευκαιρία και για τα παιδιά να δουν κάτι διαφορετικό» λέει η κυρία Κατερίνα Δάλα. Στο πρόγραμμα Αρχελών στο οποίο συμμετέχουν περιλαμβάνει πρωινές περιπολίες για να εντοπίσουν και να προστατεύσουν τις φωλιές όπου θα γεννήσουν οι χελώνες. «Οι ίδιοι οι διοργανωτές καταλαβαίνουν πως για τις οικογένειες το πρόγραμμα πρέπει να είναι πιο χαλαρό» συμπληρώνει ο κ. Αλιφέρης. «Περισσότερο αποσκοπεί στο να δημιουργήσει τις μελλοντικές γενιές εθελοντών, να δείξει στα παιδιά ότι τα ζώα δεν είναι ένα θέαμα για τον ζωολογικό κήπο» λέει χαρακτηριστικά η κυρία Δάλα (Το Βήμα, 2011).

Για την κυρία Βίκη Σπυροπούλου, δημόσια υπάλληλο, ο εθελοντισμός είναι μια ευκαιρία να δουλέψει με παιδιά και να αναλάβει ένα διαφορετικό ρόλο που στην «κανονική» ζωή της δεν έχει την ευκαιρία να ζήσει, αυτόν της δασκάλας. Μέσα από την οργάνωση «Δίκτυο Μεσόγειος SOS» περνά τα καλοκαίρια της σε ελληνικά νησιά, όχι ξαπλωμένη σε κάποια παραλία αλλά συμμετέχοντας σε ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης μαθητών δημοτικού για περιβαλλοντικά ζητήματα. Πάντως ακόμα και αν κουραστούν λίγο παραπάνω, δεν μετανιώνουν ούτε στιγμή για την απόφασή τους να μην βασίσουν τις φετινές διακοπές τους στο πατροπαράδοτο bed and breakfast (Το Βήμα, 2011).

Η Colleen Finn, περιγράφει στο περιοδικό “Through my eyes” του World Nomads την πρώτη εμπειρία της με τον voluntourism και πως το ταξίδι για την Κρήτη και μια

φάρμα - μέρος ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού με θεραπευτικό χαρακτήρα την οδήγησε στην Αίγινα και σε ένα κέντρο προστασίας άγριας ζωής, εμπειρία με απαιτήσεις και επιβράβευση σε υπερθετικό βαθμό. Συμμετοχή σε εργασίες από δέσιμο με επιδέσμους σε τραυματισμένα πουλιά, χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής σε ζώα, παρακολούθηση νεκροψίας, προετοιμασία πουλιών για σωστή και εύκολη επιστροφή στη φύση, μέχρι και την καθημερινή φροντίδα και καθαριότητα των ζώων και του χώρου (World Nomads, 2011).

Τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας ενισχύει και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς που σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών δίνει την δυνατότητα σε νέους ηλικίας 18-25 ετών να δουλέψουν σε ταχυδρομεία σε τουριστικές περιοχές σε όλη την Ελλάδα. Τα ΕΛΤΑ καλύπτουν μέρος της διαμονής, διατροφής, μετάβασης και επιστροφής των εθελοντών στις περιοχές των ταχυδρομείων (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2011). Τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας στην Ελλάδα δείχνουν το ενδιαφέρον του κόσμου να συνδυάσει τις διακοπές του με την εθελοντική εργασία. Προγράμματα όπως αυτά της προστασίας της χελώνας caretta- caretta από την οργάνωση Αρχελών, παρατήρηση σπανίων πτηνών στον Έβρο (ihelpgreece, 2011) αλλά και τα προγράμματα της οργάνωσης Ελίξ που έχει μεγάλη ποικιλία σε Ελλάδα και εξωτερικό, είναι μόνο μερικά από εκείνα που υπάρχουν αυτή την στιγμή στην Ελλάδα κάνοντας την αρχή για την ανάπτυξη του voluntourism σε μια χώρα που η φυσική ομορφιά και η ποικιλομορφία που παρουσιάζει είναι ιδανική για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου είδους τουρισμού.

2.8 Μελέτες για τον voluntourism και την εξέλιξη του

Η σχετικά καινούργια και πολύπλοκη φύση του voluntourism έδωσε την δυνατότητα σε πολλούς ερευνητές του τουρισμού να μελετήσουν αυτό το καινούργιο φαινόμενο της τουριστικής βιομηχανίας. Παρακάτω παρατίθενται δύο έρευνες, της Alexandra Coghlan και του K.A. Carter, και τα αποτελέσματά τους, ώστε να κατανοήσουμε την εξέλιξη του voluntourism.

Στην μελέτη της Alexandra Coghlan με τίτλο “Towards an understanding of the volunteer tourism experience” που έγινε για λογαριασμό του St.Andrews University τον Αύγουστο του 2005, μελετούνται οι προσδοκίες αλλά και εμπειρίες των τουριστών, ενώ παράλληλα ενισχύεται ο voluntourism σε ένα πιθανό εργαλείο διατήρησης του περιβάλλοντος. Η έρευνα στοχεύει στο να αναγνωρίσει τις διαφορές μεταξύ των οργανισμών και πως επηρεάζουν τις επιλογές των τουριστών, να καθορίσει σε πιο βαθμό παίζουν ρόλο τα κοινωνικά και δημογραφικά στοιχεία των τουριστών όπως επίσης και τα κίνητρα τους, να εξετάσει τις εμπειρίες και τα στοιχεία που οδηγούν στην ικανοποίηση των τουριστών και τέλος να κατανοήσουμε τις εμπειρίες από τα προγράμματα από την πλευρά του προσωπικού.

Στο πρώτο σκέλος της έρευνας εξετάζονται οι οργανισμοί μέσα από τα προγράμματα και το υλικό που διαθέτουν (φωτογραφικό υλικό, είδος αποστολών και αφηγήσεις τουριστών). Παρόλο που υπάρχει μεγάλη ποικιλία στα προγράμματα και τις διάφορες αποστολές οι οποίες παρέχονται, εντούτοις οι οργανισμοί οι οποίοι είναι ένα μείγμα έρευνας, τουρισμού και εθελοντισμού είναι εκείνοι στους οποίους στοχεύει η έρευνα και με βάση αυτό το υλικό η συγγραφέας καταλήγει σε τέσσερις ομάδες. Η πρώτη αφορά αποστολές σχετικά με την έρευνα για τη διατήρηση του περιβάλλοντος (research conservation), η δεύτερη έχει σχέση πάλι με την διατήρηση αλλά με σκοπό τις διακοπές σε σχέση με την έρευνα (holiday conservation), η τρίτη αφορά αποστολές που βασίζονται σε διακοπές περιπέτειας (adventure holiday) και η τελευταία ομάδα σε αποστολές που έχουν ως κύριο στόχο την συμβολή των τουριστών στην βοήθεια και την διαμόρφωση μιας κοινότητας (community holiday). Οι τουρίστες φαίνεται ότι χρησιμοποιούν τελείως διαφορετικά κριτήρια για να κατηγοριοποιήσουν τους οργανισμούς. Οι περισσότεροι εστιάζουν σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως το χρονικό διάστημα ενός ταξιδιού, η τιμή, η ποικιλία των προορισμών και οι δραστηριότητες που είναι διαθέσιμες, όπως επίσης το μέγεθος και η τοποθεσία του οργανισμού και τα είδη ή το περιβάλλον το οποίο μελετάται. Κάποιοι εστιάζουν στο φυλλάδιο του εκάστοτε οργανισμού και τις εντυπώσεις τις οποίες τους δημιουργεί ενώ άλλοι σε προγράμματα που θα τους δώσουν την δυνατότητα να βελτιώσουν τις ικανότητες τους, σε οργανισμούς που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων, στον βαθμό περιπέτειας και στην γνωριμία με τον πολιτισμό της περιοχής, καθώς και στο είδος στο οποίο εστιάζει ο οργανισμός (καθαρά εθελοντικό

κομμάτι ή επαγγελματικό) αλλά και κατά πόσο ο οργανισμός δίνει την δυνατότητα διακοπών ή αν δίνει έμφαση στο ερευνητικό κομμάτι.

Στην μελέτη μπορούμε επίσης να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο μέσω των ιστοσελίδων και των ενημερωτικών φυλλαδίων προσελκύουν οι οργανισμοί τους τουρίστες ενώ ένα άλλο στοιχείο που προκύπτει όσον αφορά τους οργανισμούς είναι η εικόνα που παρουσιάζουν, καθώς συχνά το προφίλ που προωθείται από τον εκάστοτε οργανισμό δεν συμβαδίζει με την εντύπωση των ενδιαφερομένων. Στο δεύτερο σκέλος της έρευνας (study two), ερευνώνται το κοινωνικό-δημογραφικό προφίλ των τουριστών, τα κίνητρα, οι προσδοκίες των τουριστών πριν το ταξίδι, ενώ πραγματοποιείται μια σύγκριση των κινήτρων των τουριστών με την εικόνα που τους δημιουργήθηκε από το προωθητικό υλικό των οργανισμών, μια σύγκριση των προσδοκιών και των κινήτρων που δημιουργήθηκαν σε σχέση με τους οργανισμούς, και ερευνάται η γενική εικόνα των εμπειριών που αποκτήθηκαν από τους τουρίστες.

Αρχικά ζητήθηκε από τους τουρίστες να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το φύλο, την ηλικία, το επάγγελμα, την ταξιδιωτική τους εμπειρία και την συμμετοχή τους σε άλλα προγράμματα εθελοντικής εργασίας ώστε να καθοριστεί το κοινωνικό-δημογραφικό προφίλ τους, ενώ μια σειρά από κλειστές αλλά και ανοιχτές ερωτήσεις έδωσαν τα αποτελέσματα για τα κίνητρα των τουριστών. Με την συμμετοχή 76 ατόμων, 15 από τον Α οργανισμό, 22 από τον Β οργανισμό, 6 από τον C οργανισμό, 9 από τον D οργανισμό, 19 από τον Ε οργανισμό και 5 από τον F οργανισμό προκύπτουν ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Όσον αφορά στο φύλο και την ηλικία, παρατηρείται από την μελέτη ότι στην πλειοψηφία των οργανισμών (Α, C, E, F) το ποσοστό των γυναικών που συμμετείχαν είναι μεγαλύτερο σε σχέση με εκείνο των ανδρών ενώ για τους οργανισμούς Β και D υπήρχε ισοδύναμος αριθμός ανδρών και γυναικών. Στην πλειοψηφία των οργανισμών οι συμμετέχοντες ήταν νέοι κάτω των 30 ετών και σε πολλές περιπτώσεις φοιτητές, και μόνο στον οργανισμό Β ήταν μεγαλύτερης ηλικίας με τους περισσότερους να είναι κάτοικοι της Μεγάλης Βρετανίας, ενώ στον οργανισμό F βλέπουμε συμμετέχοντες από άλλες περιοχές της Ευρώπης, από την Αυστραλία και τις Η.Π.Α. Πολλοί από τους ερωτηθέντες είχαν εμπειρία με εθελοντικές δραστηριότητες στο παρελθόν ενώ όσον αφορά στα κίνητρα τους φαίνεται ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό η επιλογή οφείλεται στην ανάγκη των τουριστών να αποκτήσουν καινούργιες εμπειρίες, να επισκεφτούν νέα μέρη, να

γνωρίσουν κουλτούρες διαφορετικές από τις δικές τους αλλά και να περάσουν καλά. Σημαντικό ρόλο όμως για την επιλογή φαίνεται να έχει και η έρευνα καθώς μεγάλο κομμάτι των ερωτηθέντων επέλεξαν τον οργανισμό με στόχο να συμμετέχουν στο ερευνητικό κομμάτι, να βοηθήσουν και να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις.

Συνεχίζοντας στην έρευνα, γίνεται σύγκριση μεταξύ των αποτελεσμάτων των ερωτήσεων προς τους τουρίστες και το δείγμα που παρουσίασαν οι οργανισμοί μέσα από το υλικό που παρέχουν για να προωθήσουν το πρόγραμμα. Συμπεραίνουμε από την έρευνα ότι σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει μια απόκλιση μεταξύ των προσδοκιών και των εμπειριών των τουριστών και του προωθητικού υλικού των οργανισμών. Τα φυλλάδια και το προωθητικό υλικό των οργανισμών πολύ συχνά παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή ενός προορισμού, παρόλα αυτά υπάρχουν διαφορές μεταξύ της εικόνας που προσπαθούν να δημιουργήσουν με τα κίνητρα των τουριστών. Στον Α οργανισμό, οι εμπειρίες, η διασκέδαση, η περιπέτεια ήταν μερικά από τα κίνητρα των εθελοντών σε σχέση με τον οργανισμό που φαίνεται να προωθεί το στοιχείο της συναναστροφής με τα ζώα. Η γνωριμία με διαφορετικές κουλτούρες, η δημιουργία φίλων, η συμμετοχή σε μία περιπέτεια και οι γνώσεις που θα αποκομίσει κανείς από μια τέτοια εμπειρία ήταν στοιχεία που αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες σε μεγάλο βαθμό σε σχέση με τους οργανισμούς. Σημαντική απόκλιση υπήρξε και μεταξύ των ερωτηθέντων και του προωθητικού υλικού του Β οργανισμού, όπως για παράδειγμα στην συμμετοχή με σκοπό να δημιουργία φιλικών σχέσεων όπου υπήρξε διαφορετική βαθμολογία από τους τουρίστες που το θεώρησαν σημαντικό στοιχείο του προγράμματος και του οργανισμού. Τα στοιχεία εκείνα που βαθμολογήθηκαν το ίδιο και στις 2 έρευνες είναι η γνωριμία με μια διαφορετική κουλτούρα, οι εμπειρίες και η περιπέτεια.

Αντίστοιχες διαφορές συναντάμε και στον C οργανισμό. Μεταξύ των δύο μελετών βλέπουμε ότι μόνο το τοπίο έχει ίδια βαθμολογία ανάμεσα στις δύο έρευνες ενώ η δημιουργία καινούργιων φίλων, η προσωπική εξέλιξη, οι γνώσεις και η συμμετοχή σε ένα χρήσιμο πρόγραμμα φαίνεται να έχουν την μεγαλύτερη απόκλιση ανάμεσα στις δύο έρευνες καθώς πήραν μεγάλη βαθμολογία από τους συμμετέχοντες, ενώ δεν προωθήθηκαν από τους οργανισμούς. Στον D οργανισμό δεν υπήρχαν μεγάλες διαφορές, παρόλο που το μοναδικό στοιχείο που είχε την ίδια βαθμολογία και στις δύο έρευνες ήταν οι καινούργιες εμπειρίες και η περιπέτεια. Σημαντική διαφορά στον

συγκεκριμένο οργανισμό ήταν η επαφή με τα ζώα, ένα στοιχείο που προωθήθηκε από τον οργανισμό, στη συγκεκριμένη ομάδα όμως τουριστών είχε χαμηλή βαθμολογία. Παρατηρείται μέσα από την έρευνα ότι όσον αφορά τον οργανισμό E, υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους ερωτηθέντες και τον οργανισμό αλλά όχι στο ίδιο βαθμό όπως στον οργανισμό C. Μάλιστα, πολλά στοιχεία φαίνεται να έχουν την ίδια βαθμολογία στην πρώτη έρευνα όπως και στην δεύτερη, όπως στο κομμάτι των νέων εμπειριών και της περιπέτειας, ενίσχυσης του οργανισμού, προσωπικής εξέλιξης και η συμμετοχής σε μια χρήσιμη δραστηριότητα. Στον F οργανισμό διακρίνονται κάποια ενδιαφέροντα στοιχεία. Φαίνεται από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων ότι η επαφή με τα ζώα ήταν αρκετά σημαντικό κομμάτι στο οποίο δεν δόθηκε καθόλου έμφαση, ενώ κάτι αντίστοιχο συνέβη και με την απόκτηση γνώσεων.

Τα στοιχεία εκείνα τα στα οποία υπήρχε ταύτιση μεταξύ των ερωτηθέντων και των οργανισμών ήταν η δημιουργία φίλων, η προσωπική εξέλιξη και η ξεκούραση και χαλάρωση. Παρά το μικρό δείγμα από την έρευνα, προκύπτουν κάποια πολύ σημαντικά στοιχεία. Η μελέτη θέλει να δείξει τα κίνητρα τόσο μέσα από την τουριστική όσο και από την εθελοντική πλευρά και από τις απαντήσεις είναι ξεκάθαρο ότι οι συμμετέχοντες ένοιωσαν και τις δύο πλευρές του voluntourism, το εθελοντικό κομμάτι αλλά και το στοιχείο του τουρισμού. Οι εμπειρίες των τουριστών στο ταξίδι τους είναι επίσης ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της έρευνας, οι δραστηριότητες, τα συναισθήματα τους σε σχέση με τις δραστηριότητες, τα επίπεδα ευχαρίστησης των τουριστών και οι καλύτερες και χειρότερες εμπειρίες τους κάθε μέρα του ταξιδιού. Οι συμμετέχοντες διατηρούσαν ημερολόγιο ώστε να γίνει μετέπειτα η ανάλυση των απαντήσεων τους όσον αφορά το κομμάτι των εμπειριών κατά την διάρκεια του ταξιδιού και από τις απαντήσεις φαίνεται ότι οι γνώσεις που αποκόμισαν για τα ζώα και τα φυτά βαθμολογήθηκε από τους περισσότερους ως η καλύτερη εμπειρία, ενώ το 1/3 από τους εθελοντές ανέφερε την κοινωνική πλευρά του προγράμματος, την προσφορά και την εργασία, καθώς επίσης και την ευκαιρία που τους δόθηκε να βοηθήσουν άλλους ανθρώπους και να γνωρίσουν διαφορετικές τοποθεσίες.

Ένα άλλο στοιχείο που ερευνάται στη συγκεκριμένη μελέτη είναι οι προσδοκίες του προσωπικού του οργανισμού, το προφίλ τους και η επαφή τους με τους εθελοντές. Και σε αυτή την περίπτωση, η συγγραφέας μελετά ξεχωριστά τον κάθε οργανισμό και τους εργαζομένους καθώς υπάρχουν αρκετές διαφορές ανάλογα με τα προγράμματα και τις ανάγκες του οργανισμού. Παρατηρείται λοιπόν στους οργανισμούς ότι το προσωπικό

πρέπει να έχει αντίστοιχα προσόντα, γνώσεις, μεγάλη εμπειρία και πάθος για το αντικείμενο. Δεν υπάρχει κάποιο τυπικό είδος του προσωπικού των οργανισμών καθώς διαφέρουν σε ηλικία, φύλο και εμπειρία μέσα σε ένα οργανισμό αλλά και μεταξύ των οργανισμών. Όλοι είχαν κάποια προϋπηρεσία συνοδευόμενη από το πάθος τους για το περιβάλλον ενώ κάποιοι είχαν ηγηθεί ενός ταξιδιού και στο παρελθόν. Κάποιοι ανέφεραν κάποια προσωπικά χαρακτηριστικά όπως η καλή επικοινωνία με τους ανθρώπους και η ευχαρίστηση να γνωρίζει κανείς καινούργια άτομα, όπως επίσης η εμπειρία σαν ταξιδιώτες και η συμμετοχή τους σε προγράμματα στα οποία ήταν και οι ίδιοι εθελοντές.

Σημαντικό στοιχείο της έρευνας ήταν να διαπιστωθεί η εικόνα που έχει το προσωπικό του προγράμματος για τους τουρίστες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα καθώς και τις προσδοκίες τους. Από τις απαντήσεις βλέπουμε ότι ένας καλός τουρίστας είναι εκείνος που δείχνει ζήλο, που κάνει το καλύτερο που μπορεί ανάλογα με τις δυνατότητες του, εκείνος που υποστηρίζει το πρόγραμμα, που είναι κοινωνικός, έχει θέληση για μάθηση και μπορεί να προσφέρει με τις ικανότητες και τις γνώσεις του, που είναι εργατικός και ευπροσάρμοστος με ικανότητα να αναλάβει ευθύνες, με ρεαλιστικές προσδοκίες και την ανάγκη να κάνει την διαφορά μέσα από το πρόγραμμα. Οι τουρίστες από την άλλη πλευρά αναζητούν ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη, να αναπτύξουν τα ταλέντα τους, να διασκεδάσουν, να ανακαλύψουν καινούργια μέρη και να συνεισφέρουν με την συμμετοχή του σε ένα πρόγραμμα με σημαντικό χαρακτήρα.

Επιπλέον ο οργανισμός θα πρέπει να πετύχει τους στόχους που έχει βάλει όσον αφορά την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος, αλλά και τον επιστημονικό και εκπαιδευτικό κομμάτι του προγράμματος. Αυτό ίσως βάζει το προσωπικό σε μια δύσκολη θέση καθώς θα πρέπει να ανταπεξέλθει σε πάνω από έναν ρόλους. Ο αρχηγός λοιπόν μιας τέτοιας αποστολής θα πρέπει να είναι ηγέτης, οργανωτικός, εκπαιδευτής, επιστήμονας, αυτός που θα έχει την δυνατότητα να διασκεδάζει τους συμμετέχοντες αλλά και να τους κρατάει σε επαφή με τον τόπο επίσκεψης και την κουλτούρα του. Οι προσδοκίες του προσωπικού για τους τουρίστες δείχνουν μια κοινή σχετικά εικόνα από οργανισμό σε οργανισμό. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες εστίασαν περισσότερο στην δουλειά και στο ενδιαφέρον των τουριστών για το πρόγραμμα. Οι τουρίστες σύμφωνα με το προσωπικό θα έπρεπε να δώσουν το καλύτερο τους εαυτό

ανάλογα με τις δυνατότητες τους, να δείχνουν ενδιαφέρον για το πρόγραμμα και να συνεισφέρουν με οποίο τρόπο μπορούν για την ολοκλήρωση του. Άλλα στοιχεία ήταν το χιούμορ των τουριστών, κάτι όμως που αναφέρθηκε μόνο από δύο οργανισμούς ενώ λιγότεροι ήταν εκείνοι οι οποίοι απάντησαν ότι ένας τουρίστας με τις δεξιότητες και τις γνώσεις του μπορεί συνεισφέρει στο πρόγραμμα. Σε όλες τις περιπτώσεις πάντως ο τουρίστας πρέπει να συνεισφέρει τόσο οικονομικά όσο και με προσωπική εργασία.

Τα αποτελέσματα αυτά φέρνουν υπό αμφισβήτηση το εθελοντικό κομμάτι της συγκεκριμένης τουριστικής δραστηριότητας. Το προσωπικό εστιάζει στην δουλειά και στην εκπαίδευση του εθελοντή και παρόλο που οι τουρίστες που συμμετέχουν είναι συνήθως μορφωμένοι και ευαισθητοποιημένοι σε θέματα που αφορούν τον άνθρωπο και το περιβάλλον, εντούτοις δεν παύουν να είναι τουρίστες, να θέλουν να χαλαρώσουν και να ξεκουραστούν, να γνωρίσουν ανθρώπους και κουλτούρες διαφορετικές από τις δικές τους. Οι διαφορές αυτές μεταξύ των τουριστών και του προσωπικού μπορεί να δημιουργήσουν ένταση μεταξύ των δύο πλευρών, καθώς φαίνεται ότι αρχικά προσωπικό και εθελοντές αντιμετώπισαν διαφορετικά το πρόγραμμα, έχοντας την ανάλογη συμπεριφορά με το προσωπικό να υιοθετεί μια συμπεριφορά που αρμόζει περισσότερο σε περιβάλλον εργασίας, ενώ οι εθελοντές σε ένα περιβάλλον διακοπών.

Τα κίνητρα των εθελοντών φαίνεται να διαφέρουν από τα κίνητρα που το προσωπικό νομίζει ότι έχουν. Το προσωπικό φαίνεται να αγνοεί το τουριστικό στοιχείο (τουριστικό προσανατολισμό) των εθελοντών εστιάζοντας στο εθελοντικό κομμάτι. Κάποιοι εθελοντές ανέφεραν ότι θα προτιμούσαν να αυξηθεί το στοιχείο του τουρισμού (διακοπών) στο ταξίδι έχοντας περισσότερο ελεύθερο χρόνο για να ανακαλύψουν και να γνωρίσουν τους ντόπιους καλύτερα. Ένοιωσαν ότι είναι σημαντικό να γνωρίσουν τους κατοίκους της περιοχής, να συμμετάσχουν σε περιπετειώδης δραστηριότητες, να μάθουν από τους ντόπιους ενώ παράλληλα να βλέπουν το τοπίο και τα αξιοθέατα συμμετέχοντας στο πρόγραμμα και τις δραστηριότητες του. Όλοι οι εθελοντές ανέφεραν ότι θα προτιμούσαν να περνούσαν λιγότερο χρόνο στη κατασκήνωση καθαρίζοντας και μαγειρεύοντας, κάνοντας σαφές ότι πρέπει να βρεθεί μια ισορροπία μεταξύ των εθελοντικών και των τουριστικών στοιχείων αποδεικνύοντας για άλλη μια φορά την πολυδιάστατη πλευρά του

voluntourism. Από την έρευνα μπορούμε καλύτερα να κατανοήσουμε πόσο σημαντικό είναι να υπάρχουν κάποιοι στόχοι για την υλοποίηση του προγράμματος, συγκεκριμένοι όροι, ξεκάθαρες οδηγίες και μέσω του προγράμματος αύξηση των κινήτρων και της ικανοποίησης.

Στην έρευνα του K.A. Carter για το Lincoln University το 2008 με τίτλο “Volunteer Tourism: An Exploration of the Perceptions and Experiences of Volunteer Tourists and the Role of Authenticity in Those Experiences” μελετάται το φαινόμενο του τουρισμού μέσω εθελοντικών προγραμμάτων και η αυθεντικότητα των εμπειριών που αποκτούνται. Μέσω συνεντεύξεων με εθελοντές που συμμετείχαν σε διαφορετικών ειδών ταξίδια, η έρευνα μελετά τα κίνητρα και τις δυνατότητες που ώθησαν τους τουρίστες στο να συμμετάσχουν σε ένα εθελοντικό πρόγραμμα καθώς επίσης και τι αποκόμισαν από αυτό. Για τους περισσότερους συμμετέχοντες το ταξίδι κράτησε περίπου 2 εβδομάδες ενώ όλοι είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν την τοπική κοινωνία κατά την διάρκεια του προγράμματος. Η ανάγκη για μια καινούργια εμπειρία σε ένα διαφορετικό μέρος του πλανήτη ήταν το βασικό κίνητρο των συγκεκριμένων τουριστών και κατόπιν η βοήθεια προς τον συνάνθρωπο, διαφοροποιώντας την συγκεκριμένη μελέτη από άλλες που είχαν ως βασικό κίνητρο τον αλτρουισμό και την ανάγκη του ανθρώπου να προσφέρει, δείχνοντας παράλληλα ότι πολλοί τουρίστες έχουν σαν βασικό σκοπό τις διακοπές αρχικά και σε δεύτερη φάση την προσφορά και το κοινωνικό έργο. Με βάση τις εμπειρίες που αποκόμισαν οι τουρίστες ερευνάται η αυθεντικότητα των προγραμμάτων και η επίδραση τους με κάποιους από τους ερωτηθέντες να αναφέρουν ότι ανακάλυψαν πολλά για τον εαυτό τους και απέκτησαν εμπειρίες που τους άλλαξαν την ζωή, κατανοώντας παράλληλα τον εαυτό τους και ανακαλύπτοντας την ταυτότητα τους. Η αυθεντικότητα των προγραμμάτων παίζει σημαντικό ρόλο στις εμπειρίες των τουριστών καθώς τις διαφοροποιεί από τις άλλες τουριστικές εμπειρίες.

Στην έρευνα συμμετείχαν άτομα άνω των 18 ετών με καλό επίπεδο γνώσης της αγγλικής γλώσσας και παρόλο που το δείγμα ήταν μικρό εντούτοις κατάφερε να αποδώσει τις προτιμήσεις των τουριστών όσον αφορά το συγκεκριμένο είδος. Οι συμμετέχοντες ήταν κυρίως από τη Νέα Ζηλανδία ηλικίας 23-70 ετών, 14 από τους οποίους ήταν γυναίκες και 8 άνδρες. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας

αποκάλυψαν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων ήταν ηλικίας έως 25 ετών με ένα καλό επίπεδο εκπαίδευσης ενώ μεγάλο ήταν και το ποσοστό των παντρεμένων χωρίς παιδιά ή με τα παιδιά τους να ζουν σε διαφορετική κατοικία από τους ίδιους που πήραν μέρος στα προγράμματα. Μόνο 6 από τους 22 ερωτηθέντες ταξίδευαν στο εξωτερικό για πρώτη φορά με αφορμή την συμμετοχή τους σε κάποιο εθελοντικό πρόγραμμα ενώ 12 από αυτούς είχαν παλιότερες εμπειρίες με εθελοντικές δραστηριότητες στην τοπική τους κοινωνία. Ένα μεγάλο ποσοστό απάντησε ότι η οικογένεια και η παιδεία που τους είχε προσφέρει έπαιξε σημαντικό ρόλο στην απόφαση, ενώ 20 από τους 22 χρησιμοποίησαν κάποιο οργανισμό για την επιλογή του προγράμματος στο οποίο θα συμμετείχαν.

Η επιλογή του τόπου είναι αναμενόμενη σύμφωνα με τον συγγραφέα καθώς όπως αναφέρουν και προηγούμενες μελέτες το συγκεκριμένο είδος τουρισμού το συναντάμε σε περιοχές που μαστίζονται από φτώχεια με πολλά κοινωνικά, πολιτικά και περιβαλλοντολογικά προβλήματα όπως η Αφρική, η Ινδονησία και η Ινδία, ενώ 2 από τους ερωτηθέντες ανέφεραν ότι συμμετείχαν σε περιοχή που είχε πρόσφατα πληγεί από κάποια φυσική καταστροφή. Η επιλογή αυτή ήταν τελείως συνειδητή γιατί καθώς γνώριζαν ότι εκείνη η περιοχή είχε ανάγκη από εθελοντές κάτι που ενισχύει την θεωρία ότι στον voluntourism σε πολλές περιπτώσεις υπερισχύει το αίσθημα της προσφοράς.

Το είδος της εθελοντικής εργασίας δεν θα μπορούσε να μην απασχολήσει την συγκεκριμένη έρευνα. Η κατασκευή κάποιου κτιρίου, η διδασκαλία αγγλικών και η απομάκρυνση των σκουπιδιών ήταν κάποιες από τις δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν. Οι διαφορετικές κατηγορίες είχαν ως αποτέλεσμα την κατηγοριοποίησή τους σε έξι είδη:

- Κατασκευές
- Διδασκαλία
- Διάδοση του χριστιανισμού
- Ιατρική βοήθεια
- Βοήθεια προς την κοινότητα

- Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος

Οι κατασκευές είναι και το πιο δημοφιλές πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας μέχρι στιγμής. Οι εθελοντές συμμετέχουν στο χτίσιμο, τις επιδιορθώσεις και την ανακαίνιση ενός κτιρίου για την τοπική κοινωνία. Οι δραστηριότητες στη συγκεκριμένη κατηγορία περιλαμβάνουν: κατασκευή δωματίου ανάγνωσης για το τοπικό δημοτικό σχολείο, χτίσιμο δωματίου μέσα στην εκκλησία της κοινότητας, επιδιορθώσεις σε ορφανοτροφείο και βάνιμο σε σχολείο για κωφούς. Στην διδασκαλία συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες όπου οι συμμετέχοντες διδάσκουν μικρές ομάδες ανθρώπων της κοινότητας. Οι δραστηριότητες αυτής της κατηγορίας περιλαμβάνουν μαθήματα αγγλικών, μαθηματικών και καλών τεχνών στα σχολεία και τα κολλέγια της περιοχής. Δραστηριότητες που έχουν ιεραποστολικό σκοπό από πάστορες και εθελοντές που βοηθούν στην διδασκαλία και την κατανόηση της Βίβλου αλλά και στην πνευματική καθοδήγηση υπάγονται στην κατηγορία "διάδοση του Χριστιανισμού" και μόνο 3 από τους ερωτηθέντες συμμετείχαν σε αντίστοιχο πρόγραμμα. Η ιατρική βοήθεια σε αυτή την έρευνα περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως νοσηλευτική σε μονάδες νεογνών και πρακτική νέων ιατρών, ενώ η κατηγορία "βοήθεια προς την κοινότητα" έχει έναν πιο γενικό χαρακτήρα καθώς την επιλέγουν εκείνοι που επιθυμούν να προσφέρουν γενικά στην κοινότητα όπου χρειάζεται και όχι να επιλέξουν κάποιο πρόγραμμα οργανισμού, όπως στην περίπτωση κάποιας καταστροφής όπου καταβάλλοντας προσπάθειες να ανακουφιστεί η περιοχή δραστηριοποιούνται σε πάνω από έναν τομείς. Η κατηγορία διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος περιλαμβάνει συνήθως καθαρισμό από σκουπίδια σε ακτές αλλά και σε ορεινές περιοχές.

Στην έρευνα μελετάται και η διάρκεια των προγραμμάτων τα οποία σύμφωνα με τους ερωτηθέντες είχαν διάρκεια από 5 ημέρες μέχρι και 5 μήνες, με την πλειοψηφία να έχει συμμετάσχει σε προγράμματα διάρκειας ενός μήνα ή λίγων εβδομάδων. Όλοι οι συμμετέχοντες αφιέρωσαν χρόνο σε τουριστικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα ξεκούραση και χαλάρωση αλλά και επισκέψεις στα διάφορα αξιοθέατα της περιοχής. Μόνο 2 από τους εθελοντές δήλωσαν ότι οι δραστηριότητες που είχαν απαιτούσαν πολύ από τον χρόνο τους αλλά ακόμα και εκείνοι είχαν την δυνατότητα

να συμμετέχουν σε τουριστικές δραστηριότητες. Πολλοί από τους συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία πριν ξεκινήσει το πρόγραμμα να κάνουν τουρισμό ενώ λίγοι ήταν εκείνοι που το έκαναν μετά. Αρκετοί ερωτηθέντες ανέφεραν ότι οι τουριστικές τους δραστηριότητες ήταν πριν, κατά την διάρκεια αλλά και μετά το πρόγραμμα. Για τους περισσότερους, οι τουριστικές δραστηριότητες περιελάμβαναν γνωριμία με τη τοπική κοινωνία, ψώνια αλλά και επισκέψεις σε κοντινά χωριά και στις μεγάλες πόλεις που ήταν κοντά στη περιοχή ενώ λίγοι ήταν εκείνοι που επισκέφτηκαν τα τοπικά μουσεία, τις εκκλησίες και τα μνημεία της περιοχής.

Η πλειοψηφία των τουριστών αναζήτησε τον κατάλληλο οργανισμό μέσω της εκκλησίας της περιοχής τους, είτε από οργανισμούς που η ίδια υποστήριζε, είτε οργανισμούς με τους οποίους είχε επικοινωνία και συνεργασία η εκκλησία και βρίσκονταν στο σημείο όπου θα ξεκινούσε το πρόγραμμα, ενώ σύμφωνα με την έρευνα από τους ερωτηθέντες μόνο 2 δεν απευθύνθηκαν σε κάποιο οργανισμό αποφασίζοντας να ταξιδέψουν μόνοι έχοντας σαν κίνητρο αρχικά να ταξιδέψουν και στην συνέχεια να προσφέρουν εθελοντική εργασία.

Τα κίνητρα που οδηγούν στην επιλογή του voluntourism είναι ένα σημαντικός παράγοντας της μελέτης. Οι απαντήσεις σε πολλές περιπτώσεις ήταν περισσότερες από μια με τους περισσότερους να αναφέρουν ότι πρωταρχική ανάγκη ήταν η επιθυμία μιας διαφορετικής από τα συνηθισμένα εμπειρίας, ενώ η βοήθεια προς τον συνάνθρωπο έρχεται δεύτερη με μικρή όμως διαφορά. Λιγότεροι ήταν εκείνοι που απάντησαν ότι ο λόγος για αυτή την επιλογή ήταν η ανάγκη να φανούν χρήσιμοι χρησιμοποιώντας ο καθένας τις δικές του δεξιότητες καθώς επίσης και η προσδοκία ότι μέσα από το ταξίδι θα ανακαλύψουν καλύτερα τον εαυτό τους. Στην μελέτη αναφέρεται με λεπτομέρεια ο συγγραφέας σε κάθε κίνητρο τονίζοντας και τις ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί ώστε να επιλέξει ο εκάστοτε τουρίστας τον voluntourism. Για παράδειγμα, η επιθυμία για μια διαφορετική εμπειρία είναι απόρροια της ανάγκης να ξεφύγει κάποιος από τα τετριμμένα, να ταξιδέψει και να δει κάποιο διαφορετικό μέρος του πλανήτη καθώς επίσης και να ανακαλύψει κάποιο πολιτισμό με διαφορετική κουλτούρα από την δική του, όπως επίσης και η ανάγκη κάποιου επαγγελματία να μάθει περισσότερα για τις ικανότητες ή τις δεξιότητες του σε ένα διαφορετικό μέρος του πλανήτη, καθώς επίσης και το πώς αυτές οι δεξιότητες θα μπορούσαν να φανούν

χρήσιμες, να ανακαλύψει περισσότερα για τον εαυτό του και πολλές φορές να κάνει μια διαφορετική επιλογή καριέρας.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι στην συγκεκριμένη μελέτη το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων είχαν ηλικία κάτω των 26 ετών κατά την διάρκεια του ταξιδιού, κάτι που μπορεί εύκολα να αιτιολογηθεί καθώς σε νεότερη ηλικία είναι πιο εύκολη η συμμετοχή μιας και οι ευθύνες και οι υποχρεώσεις είναι σαφώς λιγότερες σε σχέση με άλλα ηλικιακά γκρουπ. Τα ευρήματα της έρευνας επιβεβαιώνουν ότι υπάρχουν πολλά προγράμματα voluntourism στα οποία μπορεί να συμμετάσχει κανείς καθώς επίσης ότι και τα κίνητρα ποικίλουν.

Το επόμενο κομμάτι της μελέτης αναφέρεται στις εντυπώσεις που δημιούργησε το ταξίδι, στις εμπειρίες, αλλά και σε όλα εκείνα που κέρδισαν και αποκόμισαν. Τα στοιχεία αποκαλύπτουν ότι σε μεγάλο ποσοστό οι εμπειρίες που δημιουργούν έντονα συναισθήματα στο τουρίστα και οι αλλαγές που επέρχονται στην προσωπικότητα αλλά και στον τρόπο σκέψης είναι το πιο σημαντικό κομμάτι του ταξιδιού. Κάποιοι από τους συμμετέχοντες έμαθαν περισσότερα για τον εαυτό τους, καθώς μέσα από τις εμπειρίες τους είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν τις δυνατότητες τους, ενώ άλλοι περιγράφουν την εμπειρία τους σαν κάτι που τους άλλαξε τη ζωή. Πολλοί από τους συμμετέχοντες αναφέρουν ότι η συγκεκριμένη εμπειρία τους έδωσε την δυνατότητα εκπληρώσουν επιθυμίες αλλά και ανάγκες τους. Παρόλο που το βασικό κίνητρο σε πολλές μελέτες είναι η βοήθεια προς τον συνάνθρωπο, εντούτοις η συγκεκριμένη έρευνα δείχνει ότι υπάρχει κάτι που παρακινεί εξίσου ίσως και περισσότερο τους τουρίστες και αυτό δεν είναι άλλο από την επιθυμία να «γευτούν» κάτι εντελώς διαφορετικό και να αποκτήσουν καινούργιες εμπειρίες. Αξίζει να σημειώσουμε ότι 20 από τους 22 ερωτηθέντες απάντησαν ότι θα ξανασυμμετείχαν και σε άλλα προγράμματα σε αντίστοιχη ερώτηση που τους έγινε, ενώ από τους 2 που απάντησαν αρνητικά, ο ένας ισχυρίστηκε ότι θα προτιμούσε να συμμετέχει εθελοντικά σε συνεχή βάση και όχι να επισκέπτεται μια περιοχή για λίγο διάστημα, υποστηρίζοντας ότι ο τουρισμός επηρεάζει και εκμεταλλεύεται σε μεγάλο βαθμό την τοπική κοινότητα ενώ ο άλλος ισχυρίστηκε ότι ο λόγος που δεν θα ξανασυμμετείχε είναι επειδή η ζωή του θα είναι γεμάτη με εθελοντικές δραστηριότητες.

Η αυθεντικότητα και η ειλικρίνεια που χαρακτηρίζει τα προγράμματα voluntourism σύμφωνα με την έρευνα είναι εκείνα τα στοιχεία που διαφοροποιούν τα συγκεκριμένο είδος τουρισμού από τα άλλα. Την άποψη αυτή εδραιώνουν και οι απαντήσεις των τουριστών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι από τους 22 ερωτηθέντες οι 20 είχαν ταξιδέψει στο εξωτερικό και πριν από την συμμετοχή τους στο πρόγραμμά οι τουρίστες ανέφεραν ότι οι εμπειρίες που αποκόμισαν από τον voluntourism είναι πολύ διαφορετικές από εκείνες ενός απλού ταξιδιού για αναψυχή. Το κυρίως χαρακτηριστικό είναι ότι ο voluntourism τους έδωσε καλύτερη εικόνα τόσο του εαυτού τους όσο και της τοπικής κοινωνίας σε σχέση με άλλες μορφές τουρισμού (Carter, 2008).

Η συγκεκριμένη έρευνα μελετώντας το φαινόμενο του volunteer tourism ή voluntourism αλλά και την αυθεντικότητα που προσφέρεται στα συγκεκριμένα ταξίδια έχοντας ένα μικρό δείγμα μόλις 22 ατόμων έδωσε το στίγμα του voluntourism, τα κίνητρα αλλά και το κέρδος του τουρίστα από μια τέτοια επιλογή κάτι που παρατηρείται και στην μελέτη της Alexandra Coghlan. Φαίνεται και από τις δύο μελέτες ότι το συγκεκριμένο είδος τουρισμού δίνει την δυνατότητα πολλαπλών επιλογών στους υποψηφίους τουρίστες. Επίσης είναι ξεκάθαρο ότι με το πέρασμα των χρόνων και την καλύτερη κατανόηση του voluntourism τα προγράμματα ποικίλουν καλύπτοντας με αυτό τον τρόπο τις απαιτήσεις ακόμα και του πιο απαιτητικού. Η σωστή οργάνωση προβληματίζει όσον αφορά την εξέλιξη του συγκεκριμένου είδους, παρόλα αυτά η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση έχει αρχίσει σε πολλές χώρες να δείχνει τον σωστό δρόμο προς την δημιουργία ενός οργανισμού και την οργάνωση ποικίλων προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας. Από τις δύο έρευνες βλέπουμε ότι στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες ήταν νέοι ηλικίας κάτω των 26 χρόνων, ένα στοιχείο πολύ σημαντικό για την ανάπτυξη του voluntourism.

Θα είχε ενδιαφέρον για τους ερευνητές αλλά και τους ίδιους τους οργανισμούς η ανάπτυξη ενός προγράμματος που θα έδινε την δυνατότητα σε άτομα από όλες τις ηλικιακές ομάδες να συμμετέχουν στο συγκεκριμένο είδος τουρισμού. Σημαντικό επίσης είναι να δούμε τα κίνητρα των τουριστών και πως διαμορφώνονται με τα χρόνια. Από τις έρευνες φαίνεται ότι το αίσθημα της προσφοράς διατηρείται έντονο

και είναι βασικό κριτήριο για την επιλογή ενός προγράμματος, όπως και η ανάγκη για περιπέτεια και αλλαγή της καθημερινότητας. Η δυνατότητα που δίνεται μέσα από τα προγράμματα του voluntourism για κάτι διαφορετικό φαίνεται με το πέρασμα των χρόνων ότι είναι το κλειδί για να επιλέξει κανείς το συγκεκριμένο είδος διακοπών. Τέλος, το στοιχείο εκείνο που διαφαίνεται ξεκάθαρα και στις δύο έρευνες είναι εκείνο των διακοπών.

Μέσα από τα χρόνια και καθώς εξελίσσεται ο voluntourism υπήρξε πολλές φορές έντονη κριτική για το κομμάτι των διακοπών που προσέφερε σε σχέση με άλλα είδη τουρισμού. Το εθελοντικό κομμάτι των προγραμμάτων που πολλές φορές απαιτεί από τους τουρίστες προσωπική εργασία ήταν και εκείνο που στοχοποίησε το συγκεκριμένο είδος με τους επικριτές να υποστηρίζουν ότι δεν δίνεται η δυνατότητα του τουρισμού, κάτι που ξεκαθαρίζεται από τις δύο έρευνες δείχνοντας ότι οι τουρίστες που συμμετέχουν σε ένα πρόγραμμα voluntourism πολλές φορές έχουν καλύτερη εικόνα για τον προορισμό από εκείνη που έχουν οι τουρίστες άλλων μορφών τουρισμού, καθώς έχουν την δυνατότητα πολλές φορές να ζήσουν με τους ντόπιους και συνεπώς να μάθουν για τον τρόπο ζωής, για την κουλτούρα, την ιστορία και τις συνήθειες τους. Τα συμπεράσματα και από τις δύο μελέτες είναι θετικά για την ανάπτυξη και διατήρηση του voluntourism καθώς φαίνεται ότι με το πέρασμα του χρόνου και με την γρήγορη φήμη που αποκτά, οι χώρες που δείχνουν ενδιαφέρον αλλά και ο αριθμός των οργανισμών αυξάνεται.

2.9 Οργανισμοί και προγράμματα voluntourism

Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση σε προγράμματα εθελοντισμού και τουρισμού είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία οργανισμών με σκοπό τον συντονισμό, την έρευνα και την συστηματική οργάνωση και επίβλεψη των διαφόρων προγραμμάτων, καλύπτοντας τις ανάγκες ακόμα και των πιο απαιτητικών τουριστών. Το έντονο ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο είδος τουρισμού έφερε μεγάλες αλλαγές και στα προγράμματα που διοργάνωναν οι οργανισμοί. Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση από όλο και πιο απαιτητικούς τουρίστες έδωσε το έναυσμα στους διοργανωτές να αναζητήσουν νέες δραστηριότητες. Έχοντας πάντα ως γνώμονα την προσφορά, η έννοια του

voluntourism έφτασε σε κάθε γωνιά του πλανήτη δίνοντας την δυνατότητα σε χιλιάδες τουρίστες να γνωρίσουν την αξία της προσφοράς διαφημίζοντας παράλληλα τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και τις ευκαιρίες που προσφέρουν. Είναι σημαντικό και εμφανές από τις διαφορές μελέτες να κατανοήσουμε τον εθελοντή-τουρίστα, εξίσου όμως σημαντικό είναι να μπορέσουμε να δούμε και την εξέλιξη των οργανισμών και των προγραμμάτων και πως αυτό διαμορφώνει και εξελίσσει τον voluntourism.

Το κομμάτι των οργανισμών λοιπόν είναι εξίσου σημαντικό και πέρα από τα προγράμματα και την ποικιλία που μπορεί να προσφέρει ένας οργανισμός σε αυτά, είναι σημαντικό να καλύπτει και κάποια άλλα στοιχεία. Η ποικιλία στους ρόλους που έχουν οι εθελοντές, η ξεκάθαρη σχέση μεταξύ εθελοντών και προσωπικού, η ευχαρίστηση που απολαμβάνει ο εθελοντής και η πλήρης κάλυψη των προσδοκιών του, οι σαφείς πληροφορίες πριν την συμμετοχή του στο πρόγραμμα, η ανάγκη που μπορεί να έχει ένας νέος εθελοντής να νοιώσει ευπρόσδεκτος, το αίσθημα περηφάνιας για την συμμετοχή στο πρόγραμμα, οι εθελοντές να αντιμετωπίζονται σαν ίσοι με το προσωπικό, η δυνατότητα να γνωρίσεις ανθρώπους, το αίσθημα πληρότητας που αποκτάς μέσα από την προσωπική σου εργασία αλλά και οι γνώσεις και η βελτίωση των δυνατοτήτων (Deery κ.ά., 1997).

Η ποικιλία και η διαφορετικότητα μεταξύ των οργανισμών έχει αρκετό ενδιαφέρον. Το εύρος των προγραμμάτων δίνει την δυνατότητα σε τουρίστες από όλο τον κόσμο με διαφορετικές γνώσεις, ταλέντα και ενδιαφέροντα να επιλέξουν το πρόγραμμα που τους αρέσει και τους εξυπηρετεί ή ακόμα να συμμετέχουν σε κάτι τελείως διαφορετικό που θα τους δώσει την ευκαιρία να ανακαλύψουν ίσως και κάποιες άλλες πτυχές του εαυτού τους. Σε κάθε περίπτωση, θα τους δώσει την δυνατότητα να κάνουν κάτι ενδιαφέρον και να ξεφύγουν από τα συνηθισμένα τουριστικά πρότυπα. Είναι βέβαια δύσκολο να κατηγοριοποιήσουμε τους οργανισμούς που διοργανώνουν προγράμματα voluntourism ακριβώς λόγω της μεγάλης ποικιλίας και της διαφορετικότητας που αυτά παρουσιάζουν από χώρα σε χώρα και από οργανισμό σε οργανισμό.

Παρακάτω παρατίθενται κάποιοι οργανισμοί που καλύπτουν τα πιο δημοφιλή προγράμματα voluntourism έτσι ώστε να έχουμε μια καλύτερη εικόνα του συγκεκριμένου είδους και της δράσης του ανά τον κόσμο. Όπως θα δούμε, πολλοί από τους οργανισμούς στοχεύουν πολύ στο κομμάτι της εθελοντικής εργασίας και λιγότερο σε αυτό του τουρισμού κάτι που είναι απόλυτα κατανοητό μιας και για πολλά χρόνια υπήρξαν οργανισμοί οι οποίοι οργάνωναν προγράμματα εθελοντικής εργασίας χωρίς όμως να θεωρούν ότι αυτή η δραστηριότητα είναι κομμάτι της τουριστικής βιομηχανίας. Με την ανάπτυξη του voluntourism και το ενδιαφέρον των ερευνητών συνεχώς να μεγαλώνει πολλοί οργανισμοί δημιουργήθηκαν με σκοπό να εξυπηρετήσουν αυτό το είδος τουρισμού, ενώ άλλοι που ήδη προϋπήρχαν και είχαν ως πρωταρχικό ρόλο το εθελοντικό στοιχείο και το κομμάτι της προσφοράς σύντομα ανακάλυψαν την προσφορά τους και στον τουρισμό. Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενες ενότητες τα ερευνητικά προγράμματα έχουν σημαντική θέση στο voluntourism.

Οργανισμοί όπως ο Earthwatch συμβάλουν σημαντικά με καινοτόμες ιδέες που δίνουν την δυνατότητα στο κοινό να συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα, φέρνοντας έτσι κοντά εθελοντές και επιστήμονες. Δημιουργήθηκε το 1971 στην Βοστώνη της Μασαχουσέτης και η ανάγκη για περισσότερα κονδύλια που θα υποστήριζαν το έργο τους έφερε και την ιδέα της συμμετοχής απλών εθελοντών. Δίνοντας έτσι την ευκαιρία στον οργανισμό να αυξήσει τα έσοδα του αλλά και το έργο του καθώς οι εθελοντές συμμετείχαν και με προσωπική εργασία, αλλά και στους ίδιους τους εθελοντές την ευκαιρία να βοηθήσουν σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα λαμβάνοντας έτσι καινούργιες γνώσεις και κατανοώντας καλύτερα την επιστήμη, τα περιβαλλοντολογικά προβλήματα, ενώ παράλληλα διαμορφωνόταν αξίες και συμπεριφορές.

Τα συνεχώς αυξανόμενα κίνητρα και η δέσμευση κάποιων στο σκοπό, δημιούργησε ένα συνεχώς αυξανόμενο δίκτυο ανθρώπων με πάθος για τον κόσμο στον οποίο ζουν και την θέληση να κάνουν κάτι για να γίνει καλύτερος μέσα από την συμμετοχή τους σε ένα διεθνές περιβαλλοντολογικό φιλανθρωπικό οργανισμό. Ένας οργανισμός που δουλεύει με ερευνητές και με τις τοπικές κοινότητες ανά τον κόσμο καταλαβαίνοντας τα προβλήματα και αναλαμβάνοντας δράση για ένα βιώσιμο περιβάλλον. Με ταξίδια

τα οποία γίνονται με μικρά γκρουπ ατόμων, σε συγκεκριμένο προορισμό όπου ενημερώνονται από τους ερευνητές και με την βοήθεια τους συμμετέχουν στα προγράμματα και στις δραστηριότητες που απαιτούνται για την επίλυση των περιβαλλοντολογικών προβλημάτων, με γκρουπ 4 έως 10 ατόμων συνήθως και διάρκεια από 1 έως 2 εβδομάδες. Μια εμπειρία, με πολιτισμικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα που προσφέρει στους εθελοντές την ευκαιρία να αποκτήσουν διαφορετική προοπτική όσο αφορά τα περιβαλλοντολογικά θέματα, να αναπτύξουν τις δεξιότητες τους, να δοκιμάσουν το μυαλό και το σώμα, να γνωριστούν με άλλους ανθρώπους με τους οποίους μοιράζονται κοινές αξίες για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα στοιχεία που συλλέγουν οι εθελοντές προσθέτονται σε εκείνα που έχουν οι επιστήμονες του οργανισμού με σκοπό να βοηθήσουν ώστε να απαντηθούν σοβαρά προβλήματα, όπως οι αλλαγές στο πληθυσμό των ειδών ανά τον κόσμο. Με την βοήθεια των στοιχείων που συλλέγονται, οι ερευνητές έχουν την ευκαιρία να προσελκύσουν ένα μεγαλύτερο κοινό, όπως άλλους ερευνητές, ειδικούς, ακόμα και κυβερνήσεις ώστε να υπάρξει μια αφύπνιση για τα περιβαλλοντολογικά προβλήματα. Είναι μια σημαντική προσφορά καθώς βοηθάει να δημιουργηθεί η σωστή πολιτική για την αντιμετώπιση του περιβάλλοντος όπως η προστασία του οικοσυστήματος, των ειδών προς εξαφάνιση και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Όσον αφορά τις φυσικές δυνατότητες, είναι απαραίτητες μόνο σε συγκεκριμένες δράσεις όπως για παράδειγμα η κατάδυση που απαιτεί ο εθελοντής να έχει καλή φυσική κατάσταση. Σε γενικές γραμμές όμως η συλλογή στοιχείων δεν απαιτεί κάποιες ιδιαίτερες δεξιότητες μιας και όλες οι πληροφορίες που χρειάζεται κανείς δίνονται μέσα στις πρώτες 2 μέρες. Το κόστος συμμετοχής σε μια τέτοια αποστολή κυμαίνεται στις 1.500 λίρες ενώ υπάρχουν αποστολές με κόστος 3.195 λίρες αλλά και άλλες με κόστος 350 λίρες, σε κάθε περίπτωση όμως το κόστος εξαρτάται από το είδος της αποστολής που θα επιλέξουν οι τουρίστες (Earthwatch Institute, 2011).

Σε προηγούμενα κεφάλαια αναφέρθηκε το όριο ηλικίας και κατά πόσο επηρεάζει την απόφαση για την συμμετοχή σε μια αποστολή ή ακόμα και αν αποτελεί κριτήριο για έναν οργανισμό. Όσον αφορά τον Earthwatch υπάρχει όριο ηλικίας, καθώς πρέπει να είναι κάποιος από 18 ετών και πάνω για να συμμετάσχει, ενώ για άτομα σε μικρότερη

ηλικία που θέλουν να συμμετάσχουν πρέπει να είναι άνω των 15 και να συνοδεύονται από τον κηδεμόνα τους. Για τους μεγαλύτερους σε ηλικία δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα καθώς άτομα όλων των ηλικιών μπορούν να πάρουν μέρος ακόμα και άτομα στα 80.

Τα προγράμματα του Earthwatch έχουν ενδιαφέρον αλλά και μεγάλη ποικιλία. Από μελέτη σε στομάχι κροκοδείλου ώστε να καθορίσουν οι επιστήμονες τις διαφορές στην δίαιτα ανάλογα με το είδος, καταγραφή των θηλαστικών και θαλάσσιων χελωνών, καταγραφή των φωλιών, της αναπαραγωγής και της ανάπτυξης των μικρών παπαγάλων, την ανακάλυψη αγγείου πληθυσμού πριν από 1100-550 π.Χ στα νησιά Φίτζι, προστασία των πεταλούδων υπό εξαφάνιση στην Ιαπωνία, συνεντεύξεις από εθελοντές με θεραπευτές που χρησιμοποιούν παραδοσιακή ιατρική, κατανόηση των διατροφικών συνηθειών των λεμούριων, η χλωρίδα και η πανίδα γύρω από το ηφαίστειο στην Κόστα Ρίκα παρέχοντας έτσι τις απαραίτητες πληροφορίες για τις επιπτώσεις και την επιρροή που έχει το ηφαίστειο στην περιοχή, έρευνα σε μια σειρά ειδών σε ένα διαφορετικό περιβάλλον στέπας στην κεντρική Ασία, ενώ στον ελεύθερο χρόνο δίνεται η ευκαιρία να εξερευνηθεί κανείς το μοναδικό άγριο τοπίο αλλά και την κουλτούρα της Μογγολίας, παρακολούθηση και καταγραφή δελφινιών στη Μεσόγειο με σκοπό να βοηθήσουν τους ερευνητές να κατανοήσουν τις επιδράσεις και τις απειλές που δέχεται συγκεκριμένο είδος δελφινιών αλλά και όλο το οικοσύστημα, πρόγραμμα το οποίο δραστηριοποιείται στην Βόνιτσα δείχνοντας με αυτό τον τρόπο πως και η Ελλάδα συμμετέχει σε προγράμματα όχι μόνο ελληνικών οργανισμών αλλά και ξένων. Δεν είναι όμως μόνο αυτές οι αποστολές που διοργανώνει ο Earthwatch. Προγράμματα όπως η διαμόρφωση ενός συστήματος που θα δίνει την δυνατότητα στις τοπικές κοινότητες σε περιοχές της Κένυας να έχουν πρόσβαση σε πόσιμο νερό, συλλογή στοιχείων για είδος θαλασσίων χελωνών το οποίο βρίσκεται υπό εξαφάνιση στα Μπαρμπέιντος με τις φωλιές τους να αυξάνονται μετά την βοήθεια του Earthwatch και άλλων οργανισμών, συλλογή πληροφοριών για την κατανομή των ειδών ανά περιοχή σε οικοσυστήματα που απειλούνται, βοήθεια ώστε η λίμνη Elmenteita να χαρακτηριστεί υδροβιότοπος διεθνούς σημασίας μιας και φιλοξενεί φλαμίνγκο, θαλάσσια πουλιά αλλά και διάφορα είδη υπό εξαφάνιση αλλά και συμβολή ώστε να αλλάξουν οι γραμμές δρομολογίων των πλοίων ώστε να προστατευθούν τα δελφίνια που κινδυνεύουν από την διέλευση τους. Φαίνεται από

την ποικιλία των προγραμμάτων αλλά και από τις πολλές χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο οργανισμός οι δυνατότητες που δίνονται στους πιθανούς εθελοντές-τουρίστες, ανεξαρτήτως επαγγελματικού προσανατολισμού και ηλικίας (Earthwatch Institute, 2011).

Άλλοι οργανισμοί όπως ο Visions in Action αναπτύσσουν προγράμματα που αφορούν την προστασία τροφίμων, εκπαίδευσης αλλά και HIV/AIDS παρέχοντας παράλληλα εθελοντικά προγράμματα για εκείνους που αναζητούν εμπειρίες σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ο Visions in Action γνωστός και ως Africa Development Corps ιδρύθηκε το 1989 όταν ο Shaun Skelton ανακάλυψε ότι στην Κένυα οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί είχαν ανάγκη από ένα διαφορετικό είδος εθελοντών. Άτομα τα οποία είχαν γνώσεις που ένας συμβατικός εθελοντής ίσως δεν είχε, όπως για παράδειγμα ανθρώπους που είχαν ασχοληθεί με την δημοσιογραφία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον εκδημοκρατισμό. Ο οργανισμός έχει εθελοντικά προγράμματα στην Αφρική (Νότια Αφρική, Τανζανία, Ουγκάντα) ενώ παράλληλα διοργανώνει και τα δικά του προγράμματα σε Λιβερία και Ουγκάντα. Με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κατά καιρούς η Λιβερία σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο η συμμετοχή και η βοήθεια των εθελοντών είναι σημαντική. Ο Visions in Action είναι ενεργός στην Λιβερία από το 2002 προσφέροντας εκπαιδευτικά προγράμματα σε ενήλικούς καθώς και βοήθεια όσον αφορά στη νυχτερινή φύλαξη και την παροχή φαγητού. Προγράμματα που ενισχύουν την αγροτική παραγωγή όπως τεχνικές παραγωγής ρυζιού και λαχανικών που θα βοηθήσουν την οικονομία της τοπικής κοινωνίας αυξάνοντας την παραγωγή ρυζιού με καινούργιες τεχνικές σε περιοχές που έχουν πληγεί από τον εμφύλιο, ενώ μέσω της δωρεάς βιβλίων αλλά και των αποθεμάτων των βιβλιοθηκών να αυξάνονται δίνεται η ευκαιρία σε ενήλικες και παιδιά να διευρύνουν τις γνώσεις τους. Ο Vision in Action σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τροφίμων παρακολουθεί την διανομή τροφής σε παιδιά σε περιοχές όπου έχει παρατηρηθεί ότι έχουν επηρεαστεί περισσότερο από τον εμφύλιο πόλεμο.

Μία ακόμα χώρα στην οποία δραστηριοποιείται ο οργανισμός είναι η Ουγκάντα. Ο Visions in Action άρχισε την δραστηριότητα του στην περιοχή το 1991 συνεισφέροντας σε μια προσπάθεια να υπάρξει μεγαλύτερη ενημέρωση για τον ιό

HIV/AIDS όπως επίσης και ενίσχυση του επιπέδου εκπαίδευσης με την δημιουργία βιβλιοθηκών και τη δωρεά βιβλίων. Από το 1993 ο οργανισμός δραστηριοποιείται και στην Τανζανία και σε συνεργασία με τους τοπικούς οργανισμούς οι εθελοντές βοηθούν στην ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας, στην προστασία της άγριας ζωής, στην προστασία του περιβάλλοντος, με εκπαιδευτικές και ιατρικές υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες του οργανισμού στη Νότια Αφρική ξεκινούν το 1992 ώστε να αντιμετωπιστούν τα κοινωνικά και τα οικονομικά προβλήματα ενώ και σε αυτή την περίπτωση η καλύτερη εκπαίδευση, στην καταπολέμηση του HIV/AIDS αλλά και στα ανθρώπινα δικαιώματα σε συνεργασία και με άλλους οργανισμούς με σκοπό το καλό του κοινωνικού συνόλου.

Τα προγράμματα ανταλλαγής μαθητών είναι ένα ακόμα κομμάτι που μέσω του οργανισμού δίνει την δυνατότητα σε νέους από 15 έως 18 από την Αφρική να έρθουν σε επαφή με Αμερικανούς μαθητές αλλά και να μάθουν και να αποκτήσουν τα απαραίτητα εργαλεία ώστε να ανταπεξέλθουν στις κοινωνικοοικονομικές απαιτήσεις της χώρας τους. Η δυνατότητα αυτή που δίνεται στους νέους είναι μια ευκαιρία όχι μόνο για νέες γνώσεις αλλά και για γνωριμία μεταξύ δύο διαφορετικών εθνικοτήτων, κουλτούρας και απόψεων. Εκτός από τα προγράμματα που βοηθούν στην περαιτέρω ανάπτυξη των γνώσεων των παιδιών και των νέων, ο οργανισμός συνεισφέρει και με ένα διαφορετικό τρόπο στην βελτίωση της εκπαίδευσης φτιάχνοντας με τους εθελοντές αλλά και με ντόπιους κατασκευαστές έπιπλα για σχολεία, θρανία και καρέκλες σε αίθουσες που δεν είχαν ούτε ένα έπιπλο και τα παιδιά αναγκάζονταν να κάθονται είτε σε πέτρες είτε στο πάτωμα – ένα μεγάλο βοήθημα για την περιοχή (Africa Development Corps, 2011).

Σε αυτή την περίπτωση οργανισμού παρατηρείται δράση σε κοινότητες που έχουν ανάγκη και βασικά καθημερινά προβλήματα όπως αυτό της σίτισης αλλά και της εκπαίδευσης. Στις δύο περιπτώσεις οργανισμών που έχουμε δει έως τώρα φαίνεται η διαφορετικότητα και η ποικιλία των προγραμμάτων ενώ ταυτόχρονα έχουμε δύο σαφή παραδείγματα οργανισμών με τις περισσότερες συμμετοχές, του Earthwatch που έχει ως κύριο στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και του Visions in Action που στοχεύει στην πιο ανθρώπινη πλευρά και οργανώνει προγράμματα σε χώρες που

μαστιζονται από φτώχεια, που οι πολίτες είναι κατά κύριο λόγο αναλφάβητοι και που βρίσκονται σε πολιτική κρίση.

Ο οργανισμός Greenforce δημιουργήθηκε με σκοπό την βοήθεια κοινοτήτων που είχαν ανάγκες αλλά παρόλα αυτά δεν ήθελαν εντελώς να αλλάξουν. Με ερευνητές και επιστήμονες να ηγούνται των προγραμμάτων διασφαλίζεται η προστασία της κουλτούρας και των συνηθειών της περιοχής που επισκέπτονται και του περιβάλλοντος. Με προγράμματα όπως η προστασία αγριόγατων και αιλουροειδών στην Αφρική, ο οργανισμός εγγυάται για ένα ταξίδι γεμάτο περιπέτεια. Βέβαια, για μια τέτοια αποστολή είναι απαραίτητη και η σωστή προετοιμασία. Ένα ταξίδι στην άγρια πλευρά της Αφρικής πρέπει να είναι σωστά οργανωμένο και οι συμμετέχοντες να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις. Έχοντας υπόψη λοιπόν την επικινδυνότητα και οι δύο πλευρές (οργανισμός, συμμετέχοντες) πρέπει να είναι καλά οργανωμένοι. Ο οργανισμός προσφέρει για αυτό τον λόγο την απαραίτητη εκπαίδευση στους συμμετέχοντες πριν την αναχώρηση για Αφρική ενώ και κατά την άφιξη δίνεται ένα περιθώριο στους εθελοντές να εγκλιματιστούν με το περιβάλλον. Η εκπαίδευση σε βασικά θέματα για την ομαλή διεξαγωγή του προγράμματος και την αποφυγή τραυματισμών είναι ουσιώδης και διεξοδική σε θέματα όπως πρώτες βοήθειες, βασικοί κανόνες επιβίωσης, χρήση όπλου, και οδηγίες για επικίνδυνη συμπεριφορά ζώων. Φυσικά σε κάθε πρόγραμμα υπάρχει μια ομάδα ερευνητών που έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις και που είναι υπεύθυνοι για την σωστή λειτουργία της αποστολής.

Οι εθελοντές θα έχουν την ευκαιρία να δουλέψουν με ορφανά ζώα και μαζί με τους ειδικούς να τα βοηθήσουν να γυρίσουν στο φυσικό τους περιβάλλον. Ενώ με την αναχώρηση από το Κέιπ Τάουν που θα είναι και ο πρώτος σταθμός του προγράμματος οι εθελοντές συνοδευόμενοι θα έχουν την ευκαιρία να επισκεφτούν την Ναμίμπια, την Μποτσουάνα, την Ζιμπάμπουε και την Ζάμπια. Πέντε χώρες της Αφρικής με τα μοναδικής ομορφιάς τοπία και τις ερήμους, τα φαράγγια και τις λίμνες ενώ μέσα στο ταξίδι περιλαμβάνονται η παρακολούθηση αγώνων, κάμπινγκ και κρουαζιέρα ενώ προαιρετικά είναι το ράφτινγκ αλλά και η ποδηλασία με ειδικά οχήματα για την έρημο καταλήγοντας στους καταρράκτες Βικτώρια που θαυμάζονται χρόνια για το ιδιαίτερο

φυσικό τους κάλος. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα βλέπουμε στοιχεία που είχαμε δει σε προηγούμενα κεφάλαια όσον αφορά το προφίλ του εθελοντή-τουρίστα αλλά και τα κίνητρό του. Στοιχεία όπως η γνωριμία με άλλους λαούς και διαφορετικές κουλτούρες καλύπτονται από το ταξίδι σε 5 διαφορετικές χώρες της Αφρικής, η ανάγκη για περιπέτεια από την συμμετοχή στην προστασία και διάσωση του πληθυσμού των ζώων αλλά και η ανάγκη για τουρισμό και στιγμές χαλάρωσης καλύπτονται επίσης από το πρόγραμμα. Σίγουρο είναι επίσης ότι μιλάμε για έναν τουρίστα που έχει την κατάλληλη φυσική κατάσταση αλλά και τη θέληση να κάνει κάτι που ξεφεύγει από τα τετριμμένα. Οι δραστηριότητες αλλά και το ταξίδι καθ' αυτό απαιτούν αρκετό χρόνο, γι' αυτό και η συγκεκριμένη αποστολή έχει διάρκεια 2 μηνών.

Ένα άλλο ταξίδι το οποίο διοργανώνεται από τον οργανισμό τοποθετείται στις Μπαχάμες. Πρόγραμμα καταδύσεων και προστασίας της θαλάσσιας ζωής σε μια περιοχή που απειλείται από τον τουρισμό. Η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη ήδη επηρεάζει και άλλα νησιά της Καραϊβικής. Όπως και σε προηγούμενο πρόγραμμα υπάρχει ενημέρωση πριν το ταξίδι για την αποστολή και τα απαραίτητα προσόντα που πρέπει κανείς να διαθέτει για την συμμετοχή του. Σημαντικό κομμάτι για όσους δεν γνωρίζουν κατάδυση είναι τα μαθήματα που προσφέρονται από τον οργανισμό ενώ για όσους γνωρίζουν κατάδυση το πρόγραμμα ξεκινά με την άφιξη τους. Η συνεργασία και σε αυτή την περίπτωση είναι το κλειδί στην επιτυχία και την διατήρηση της ισορροπίας ώστε να υπάρχει ένα ασφαλές μέλλον για τα νησιά της Καραϊβικής, ενώ οι καταδύσεις στα νερά και η διαμονή σε σπίτια φτιαγμένα σε αρμονία με το περιβάλλον δίνουν μια νότα κλασικών διακοπών σε μία κατά τα άλλα διαφορετική αποστολή.

Σε μια διαφορετική περίπτωση αντί για τις παραλίες της Καραϊβικής μπορεί κανείς να επιλέξει την ζούγκλα και συγκεκριμένα το Βόρνεο, το οποίο τοποθετείται μεταξύ Μαλαισίας και Ινδονησίας, σε πρόγραμμα επανένταξης ουρακοτάγκων στο φυσικό τους περιβάλλον αλλά και παρακολούθηση όσων έχουν είδη επιστρέψει στην φύση. Μέσω ειδικών τσιπ οι ερευνητές έχουν την δυνατότητα να δουν την προσαρμογή των ζώων σε όλα τα επίπεδα και να καταγράψουν τα συγκεκριμένα στοιχεία. Και σε αυτή την περίπτωση υπάρχει φυσικά η απαραίτητη ενημέρωση πριν από το ταξίδι με το

είδος της εργασίας καθώς επίσης και με τις γνώσεις που πρέπει να έχει κανείς για ένα ταξίδι στην ζούγκλα. Οδηγός επιβίωσης αλλά και γνωριμία με τους Ουρακοτάγκους είναι από τα πρώτα κομμάτια της αποστολής. Η πρώτη επαφή έρχεται από την επίσκεψη σε κλινική για ουρακοτάγκους όπου μαθαίνεις όσα χρειάζεται για το συγκεκριμένο ζώο, το περιβάλλον του και την απειλή του από τον άνθρωπο.

Όπως και στις Μπαχάμες έτσι και στα νησιά Φίτζι συναντάμε ένα πρόγραμμα καταδύσεων και προστασίας της θαλάσσιας ζωής. Σε ένα απομονωμένο νησί οι εθελοντές και οι ερευνητές δουλεύουν μαζί για την προστασία του κοραλλιογενή υφάλου. Το ενδιαφέρον σε αυτή την αποστολή όμως βρίσκεται στην υποδοχή που γίνεται πριν την μετάβαση στο νησί. Με την άφιξη η ομάδα θα πρέπει να επισκεφτεί το νησί ώστε να τους υποδεχτεί ο αρχηγός της περιοχής. Τα τοπικά έθιμα και η ιδιαίτερη κουλτούρα των νησιών είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της αποστολής και γι αυτό το λόγο παρέχεται εκπαίδευση. Φαίνεται μέσα από το πρόγραμμα στα νησιά Φίτζι η γνωριμία με διαφορετικούς λαούς και κουλτούρες, στοιχείο που είναι από τα βασικά που προωθεί voluntourism. Η διαφορά κουλτούρας και η «συνεργασία» που πολλές φορές είναι απαραίτητη για την ομαλή διεξαγωγή της αποστολής, κάτι που φαίνεται και σε πρόγραμμα στο Νεπάλ όπου υπάρχει η συνεισφορά στην τοπική κοινότητα από τους εθελοντές, ενώ παράλληλα τους δίνεται η ευκαιρία για πεζοπορία στο βουνό Έβερεστ. Κατά την πρώτη εβδομάδα δίνεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να μάθουν τα έθιμα της περιοχής, την κουλτούρα και την γλώσσα. Η πεζοπορία σε ιδιαίτερα μονοπάτια δίνει έναν περιπετειώδη τόνο στο ταξίδι.

Και στην νότια Αμερική διοργανώνονται όμως προγράμματα που καλύπτουν την ανάγκη του τουρίστα για εθελοντισμό σε συνδυασμό με περιπέτεια. Με τους συμμετέχοντες να μαθαίνουν ισπανικά τις πρώτες μέρες διαμονής αλλά και μαθήματα salsa, με την συνέχεια του ταξιδιού να μεταφέρει τους τουρίστες βαθιά στα δάση του Αμαζονίου για 3 εβδομάδες εργασίας και συμβίωσης με τους ντόπιους, με σκοπό την προστασία των δασών αλλά και των ζώων. Στη συνέχεια του προγράμματος οι εργασίες μεταφέρονται στις παράκτιες περιοχές για την κοινοτική δράση με την ευκαιρία για τους συμμετέχοντες να εξασκήσουν τα ισπανικά που μάθανε κατά τις

πρώτες μέρες του ταξιδιού. Είναι ξεκάθαρο ότι οι περισσότεροι οργανισμοί δίνουν τη δυνατότητα πολλαπλών επιλογών, τόσο όσον αφορά τα ταξίδια αλλά και όσον αφορά τους προορισμούς. Σε προηγούμενα κεφάλαια υπάρχει αναφορά στην φύση του voluntourism και στις πολλές δυνατότητες που δίνει σε ένα τουρίστα. Από την Αφρική μέχρι την Καραϊβική, το Βόρνεο, τα νησιά Φίτζι, το Νεπάλ αλλά και την Νότια Αμερική είναι μόνο μερικά από τα προγράμματα του οργανισμού που δείχνουν την ποικιλία που μπορεί κανείς να βρει στα προγράμματα voluntourism (Green Force, 2011).

Ένας άλλος οργανισμός είναι και ο Blue Ventures, ένας διεθνής οργανισμός προστασίας της θαλάσσιας ζωής που ιδρύθηκε το 2003 και έχει βάση το Λονδίνο με προγράμματα σε Μαδαγασκάρη, Μπελίζ και Μαλαισία. Έχοντας σαν βάση την προστασία της θαλάσσιας ζωής, τον οικοτουρισμό και την ανάπτυξη των ακτών της κοινότητας. Τα προγράμματα δίνουν την ευκαιρία σε εθελοντές από όλο τον κόσμο να βοηθήσουν στην έρευνα και τα προγράμματα σε μια κοινότητα, ενώ ζουν σε αυτή έχοντας έτσι την ευκαιρία να συναναστραφούν με τους ντόπιους. Με αποτελέσματα που βοηθούν στην ανάπτυξη ιδεών προς όφελος των κοινοτήτων στις οποίες ο οργανισμός δραστηριοποιείται. Είναι εμφανές και σε αυτή την περίπτωση ότι αναφερόμαστε σε έναν οργανισμό με πολλές δραστηριότητες, με έντονο έργο για την προστασία της θαλάσσιας ζωής, τη προστασία των περιοχών με έντονο οικολογικό ενδιαφέρον αλλά και με προγράμματα που συμβάλλουν στην ιατρική ανάπτυξη των κοινοτήτων και την σωστή αλιεία ώστε να δημιουργούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των παραθαλάσσιων περιοχών.

Με μια ομάδα ερευνητών και εθελοντών που εξετάζουν όλες τις πλευρές του θαλάσσιου οικοσυστήματος από τα είδη των ψαριών και των κοραλλιών μέχρι τους τρόπους ψαρέματος, ώστε να βοηθηθεί η ζωή της τοπικής κοινωνίας ενώ προσφέρει και υποτροφίες σε μαθητές δίνοντας τους την ευκαιρία να δουλέψουν για την βελτίωση του τόπου τους. Εθελοντές που δουλεύουν στην Μαδαγασκάρη δείχνουν ένα κομμάτι της δουλειάς που γίνεται από τον οργανισμό μιας και το συγκεκριμένο νησί θεωρείται σημείο έντονης οικολογικής σημασίας με το 80% των φυτών και των ζώων να είναι μοναδικά. Στις τροπικές θάλασσες στο νότιο τμήμα του νησιού βρίσκεται ένας από τους μεγαλύτερους κοραλλιογενείς υφάλους στον κόσμο. Τα προγράμματα του οργανισμού έρχονται σε πέρας με την συμμετοχή των εθελοντών,

των ερευνητών και του προσωπικού του οργανισμού. Κάθε 6 εβδομάδες μια νέα ομάδα φτάνει στη περιοχή εξασφαλίζοντας έτσι την συνεχή δράση του οργανισμού με 12 εθελοντές περίπου σε κάθε ομάδα, ενώ για κάθε μέλος του προσωπικού αντιστοιχούν 3 εθελοντές ώστε να διεξάγεται πιο ομαλά η έρευνα. Από τα προγράμματα του οργανισμού που στοχεύουν στην βοήθεια της κοινότητας ώστε να υπάρχει μια αρμονική συνύπαρξη του ανθρώπου με το περιβάλλον και να μπορεί ο άνθρωπος να ζήσει από αυτό, η καλλιέργεια και η μάθηση αγγλικών. Είναι επίσης σημαντικό κομμάτι του οργανισμού και η βελτίωση της υγείας στην κοινότητα που συμβάλει και στην σωστή διατήρηση του περιβάλλοντος. Τα προγράμματα που αφορούν την υγεία δεν θα μπορούσαν να μην αναφερθούν και στην σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Στην περιοχή μετά από μελέτες βρέθηκε ότι οι περισσότερες γυναίκες είχαν αποκτήσει παιδί πριν τα 18 τους χρόνια, ενώ κατά μέσο όρο κάθε γυναίκα ήταν μητέρα 7 παιδιών. Σημαντικό στοιχείο της έρευνας είναι ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι γυναίκες δεν είχαν επιλογή για τον γάμο και την δημιουργία παιδιών δείχνοντας έτσι τα κοινωνικά προβλήματα που υπάρχουν. Με προγράμματα που ξεκίνησαν δόθηκε η ευκαιρία στις γυναίκες και τα ζευγάρια να έχουν κλινικές κοντά στις κατοικίες τους αποφεύγοντας έτσι τα υψηλά επίπεδα θνησιμότητας που υπήρχαν στις περισσότερες περιοχές.

Σημαντικό μέρος του προγράμματος είναι και η καθαριότητα του πόσιμου νερού καθώς τα προβλήματα υγείας που δημιουργεί διαμορφώνουν το επίπεδο θνησιμότητας κυρίως σε νέα παιδιά. Η έλλειψη καθαρού νερού δημιουργεί πολλά προβλήματα στις κοινότητες. Τα ειδικά προγράμματα του οργανισμού συνεισφέρουν και στην εκπαίδευση όσον αφορά τη σωστή υγιεινή στις κοινότητες. Η κλιματική αλλαγή είναι ένα ακόμα κομμάτι που ο οργανισμός θέλει να αναδείξει. Οι αλλαγές αυτές διαμορφώνουν το περιβάλλον και συνεπώς τη ζωή μας και με τα στοιχεία να είναι αρνητικά είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει μια αφύπνιση του κόσμου (Blue Ventures, 2011).

Το έντονο ενδιαφέρον για τον τουρισμό μέσα από τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας φαίνεται και από τον οργανισμό Tourism Concern που στοχεύει σε ένα καλύτερο τουρισμό. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο φιλανθρωπικό οργανισμό του

Ηνωμένου Βασιλείου με υποστηρικτές από όλο τον κόσμο. Η ανάγκη για μια σωστή «συνεργασία» μεταξύ του τουρισμού και των εθελοντικών προγραμμάτων είναι ένα βασικό κομμάτι της αποστολής του οργανισμού. Η δημιουργία μιας σωστής συνεργασίας και θετικής σχέσης μεταξύ της τουριστικής βιομηχανίας, των τουριστών και των χωρών και περιοχών που δέχονται τους τουρίστες είναι βασικό κριτήριο για μια σταθερή και φιλική προς το περιβάλλον και τους ντόπιους τουριστική ανάπτυξη, συνεργασία που θα πρέπει να βασίζεται στην εμπιστοσύνη και στον σεβασμό.

Σύμφωνα με τον οργανισμό οι τοπικές κοινωνίες πρέπει να παίρνουν μέρος στις αποφάσεις που παίρνονται για την περιοχή τους και την τουριστική ανάπτυξη με στρατηγικές που θα ενισχύουν τους ανθρώπους αλλά και τον λόγο τους για την τουριστική δραστηριότητα που αφορά τον τόπο τους, λαμβάνοντας υπόψη και τα θετικά στοιχεία που θα αποφέρει η τουριστική εξέλιξη αν γίνει με σεβασμό προς τον άνθρωπο, το περιβάλλον και την περιοχή. Προσοχή πρέπει να δοθεί και σε ομάδες ανθρώπων που μπορεί να επηρεάζονται περισσότερο από την κατάσταση που μπορεί να υπάρχει σε μία χώρα που δέχεται τουρίστες όπως γυναίκες, παιδιά, μειονότητες, παράνομοι μετανάστες αλλά και άνθρωποι που δουλεύουν ή μπορεί η δουλειά τους να επηρεαστεί από την τουριστική βιομηχανία. Ένας σημαντικός ρόλος στην προώθηση και ανάπτυξη του τουρισμού που παρέχουν θετικά αποτελέσματα στους προορισμούς υποδοχής τουριστών ενώ παράλληλα μεγάλη σημασία δίνει ο οργανισμός σε όλες τις ενέργειες που φανερώνουν την τουριστική εκμετάλλευση. Από την ίδρυση του ο οργανισμός θέλει να δώσει στην τουριστική δραστηριότητα μια μορφή που θα είναι φιλική προς την χώρα υποδοχής ενώ παράλληλα θα δίνει στους τουρίστες την σωστή εικόνα του προορισμού και μια αίσθηση ολοκλήρωσης που θα προέρχεται από την προσφορά τους σε συνεργασία με tour operators που στοχεύουν σε ένα εναλλακτικό είδος τουρισμού, φιλικότερο προς το περιβάλλον και τις χώρες υποδοχής όπως ο Andean trails, Adventure alternative, Panoramic journeys, Safari consultants, Expert Africa, Tribes travel, Explore, Nepal trekking, Oasis overland, Really wild challenges, Experience travel, Wildlife trails. Μερικοί μόνο από τους tour operators που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη μιας διαφορετικής προσέγγισης της τουριστικής δραστηριότητας (Tourism Concerns, 2011).

Ο οργανισμός Global Volunteers δημιουργήθηκε το 1984 και βόηθησε να μουν τα θεμέλια σε αυτό που σήμερα συνδυάζει τον εθελοντισμό με τις διακοπές ενώ και σε

αυτή την περίπτωση καταλαβαίνουμε πόσο σημαντική είναι η επαφή του τουρίστα με τον ντόπιο κάτι που όλοι οι οργανισμοί προωθούν. Με την συνεργασία του Global Volunteers με μεγάλους φιλανθρωπικούς οργανισμούς όπως τα Ηνωμένα Έθνη και την Unicef, διασφαλίζεται η ασφάλεια σε περιοχές που μαστίζονται από φτώχεια, δίνεται την δυνατότητα εκπαίδευσης παιδιών σε μέρη του κόσμου που υπάρχει ανάγκη, παρέχοντας παράλληλα ιατρική βοήθεια.

Ο οργανισμός δραστηριοποιείται σε περιοχές όπως η Κόστα Ρίκα από το 1992 οργανώνοντας σημαντικές για την κοινότητα δράσεις με την βοήθεια των εθελοντών. Επιδιορθώσεις σε ιατρικές κλινικές και σε αίθουσες διδασκαλίας, βάνιμο και διαρρύθμιση χώρων της κοινότητας, διδασκαλία σε άτομα με ειδικές ανάγκες, δημιουργία και διατήρηση κήπων σε σχολεία, βοήθεια σε νέους για δραστηριότητες αναδόμησης, προώθηση εκπαίδευσης κοριτσιών, παρουσίαση κανόνων υγιεινής, διδασκαλία αγγλικών στο Μεξικό όπου ο εθελοντής θα έχει την ευκαιρία να γνωρίσει την κουλτούρα και τις δυνατές οικογενειακές παραδόσεις και την εθνική ταυτότητα των κατοίκων της περιοχής. Προγράμματα στις Η.Π.Α. με τους εθελοντές σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές στα Απαλάχια με ανθρωπιστικές και οικονομικές δράσεις. Προγράμματα διατήρησης κήπων της κοινότητας, βοήθεια προς τους μαθητές με τις εργασίες και τα μαθήματά τους, παροχή ψυχολογικής υποστήριξης, κατασκευή και επιδιόρθωση σπιτιών και κέντρων της κοινότητας, βοήθεια σε ιατρικές καμπάνιες και ειδικές εκδηλώσεις. Στο νησί Σάντα Λουσία η φτώχεια πολλές φορές κρύβεται από τους μέσους τουρίστες που έρχονται στο νησί. Η έλλειψη σωστής διατροφής αλλά και των παρασίτων που δημιουργούν προβλήματα στην υγεία. Μέσω προγραμμάτων που βοηθούν στην εκπαίδευση και το μέλλον των παιδιών στη περιοχή, σε συνεργασία με τους υπεύθυνους της κοινότητας ώστε τα παιδιά να έχουν επαρκή τροφή και τα απαραίτητα για να αποφύγουν τις αρρώστιες. Και στην Κούβα όμως υπάρχουν εκπαιδευτικά προγράμματα ενώ ο τουρίστας θα έχει την ευκαιρία να δει την καθημερινότητα των ντόπιων.

Ένα ακόμη πρόγραμμα βρίσκεται στο Εκουαδόρ. Μέσω των προγραμμάτων ο οργανισμός δίνει την δυνατότητα να διδάσκουν σε σχολεία, διδασκαλία διατροφής και προσωπικής υγιεινής, προώθηση της μόρφωσης για κορίτσια, διατήρηση κήπων σε σχολεία και χτίσιμο και επιδιόρθωση κοινοτικών κέντρων. Και στο Περού όμως υπάρχουν αντίστοιχα προγράμματα όπως και στο Εκουαδόρ. Στο Περού δίνεται η

ευκαιρία να διδάξει κανείς εκτός από αγγλικά και μαθηματικά, φυσική και γεωγραφία. Στην Ελλάδα το πρόγραμμα το οργανισμού διοργανώνεται στο νησί της Κρήτης. Ο οργανισμός δραστηριοποιείται στο νησί από το 1995 σε εκπαιδευτικά και κοινωνικά προγράμματα. Διδασκαλία αγγλικών σε μαθητές όλων των ηλικιών, παροχή ψυχολογικής υποστήριξης σε νέους και ενήλικες, βοήθεια ώστε να βελτιωθούν οι εγκαταστάσεις της κοινότητας. Η διδασκαλία αγγλικών είναι ένα πρόγραμμα που συναντάει κανείς και στην Ιταλία. Αντίστοιχα προγράμματα με τα παραπάνω διοργανώνονται και στην Πολωνία, την Πορτογαλία, την Ρουμανία, την Τανζανία, την Κίνα, την Ινδία, το Βιετνάμ και τα νησιά Κουκ (Global Volunteers, 2011).

Υπάρχουν οργανισμοί που ασχολούνται και με την άγρια ζωή. Ένας τέτοιος οργανισμός είναι και ο Biosphere Expeditions που ιδρύθηκε το 1999 με προγράμματα διατήρησης και προστασίας περιβάλλοντος με εθελοντές από όλο τον κόσμο. Διοργανώνοντας αποστολές που βασίζονται στην βιολογική έρευνα παρέχονται στους τουρίστες κάτι παραπάνω από απλές διακοπές. Έρευνες για την άγρια ζωή σε κάθε γωνιά του πλανήτη που θα δώσουν την αίσθηση της αυθεντικότητας που αναζητούν οι τουρίστες στις διακοπές τους. Ο οργανισμός αναφέρει ότι οι αποστολές που διοργανώνει δεν είναι ταξίδια αναψυχής ή σαφάρι, αλλά καθαρά ερευνητικές αποστολές και voluntourism πρότζεκτ. Με την συνεργασία ερευνητών και κοινού σκοπό έχουν να ενισχύουν την προστασία και διατήρηση της άγριας ζωής. Από τα στοιχεία που προωθεί ο οργανισμός είναι ο voluntourism, καθώς και η συμμετοχή του κοινού σε ένα πρόγραμμα του συνεισφέρει ενώ παράλληλα εκπαιδεύει τους εθελοντές. Με αυτό τον τρόπο, ενισχύεται η δύναμη των ανθρώπων όταν παίρνουν ενεργά μέρος σε μια έρευνα και ενημερώνονται για τα προβλήματα και τους τρόπους αντιμετώπισης τους. Σε συνεργασία και με τους ντόπιους φαίνεται ότι ο οργανισμός προσπαθεί να διασφαλίσει την εργασία και την έρευνα καθώς και τα θετικά αποτελέσματα που θα φέρει στην τοπική κοινωνία.

Για την διασφάλιση ενός πετυχημένου προγράμματος ο οργανισμός συνεργάζεται με γνωστούς επιστήμονες και ερευνητικά κέντρα. Τα προγράμματα δίνουν και την εικόνα του οργανισμού και χωρίζονται σε εκείνα που η διάρκεια τους ανέρχεται στις 2 εβδομάδες και εκείνα που η διάρκεια τους είναι 1 εβδομάδα. Τα προγράμματα 2

εβδομάδων περιλαμβάνουν έρευνα για την λεοπάρδαλη στην κεντρική Ασία, καθώς και των ζώων που θεωρούνται λεία της. Πρόγραμμα που δίνει την δυνατότητα στους εθελοντές να δουλέψουν σαν μέλη μιας μεγάλης διεθνούς ομάδας με την οποία θα κατασκηνώσουν στις πλαγίες του βουνού, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο το αίσθημα της περιπέτειας, ένα ακόμα στοιχείο των κινήτρων των συμμετεχόντων σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Η ομάδα αποτελείται από 12 άτομα, μέλη της ομάδας, ένας ερευνητής και ο αρχηγός της αποστολής. Δεν χρειάζεται να είναι κάποιος ειδικός για να συμμετέχει στην έρευνα ενώ και για την φυσική κατάσταση δεν υπάρχουν κάποια ιδιαίτερα κριτήρια, αν και για την αποστολή θα πρέπει ο εθελοντής να γνωρίζει ότι θα πρέπει να συμμετέχει σε δραστηριότητες που απαιτούν πεζοπορία. Για εκείνους που η φυσική τους κατάσταση βοηθάει σε πιο έντονη δραστηριότητα δίνεται η ευκαιρία να συμμετέχουν σε πεζοπορίες και αναβάσεις σε μεγαλύτερο υψόμετρο, ενώ για τους υπόλοιπους θα δίνεται η δυνατότητα να βοηθήσουν στην έρευνα με το κόστος για μια τέτοια αποστολή ανέρχεται στα 1970 €.

Ένα άλλο πρόγραμμα είναι αυτό της προστασίας των κοραλλιογενών υφάλων στην Μαλαισία, όπου δίνεται και η ευκαιρία για καταδύσεις. Η συνεργασία με μια μικρή ομάδα 5 ατόμων, ενός ερευνητή και του αρχηγού του προγράμματος, ο εθελοντής θα έχει την δυνατότητα να βοηθήσει την τοπική έρευνα για την προστασία του θαλάσσιου πάρκου, των κοραλλιογενών υφάλων αλλά και των θηλαστικών, όπως οι καρχαρίες, τα δελφίνια και οι χελώνες. Για την συμμετοχή στην αποστολή παρέχεται η ανάλογη εκπαίδευση, οι γνώσεις κατάδυσης θεωρούνται απαραίτητες, ενώ το κόστος ανέρχεται στα 1830 €. Ταξιδεύοντας προς την Αφρική το πρόγραμμα έρευνας ελεφάντων, λεοπάρδαλης και τσιτάχ και του τρόπου συμπεριφοράς προς άλλα ζώα που μπορεί να θεωρηθούν και λεία από τα συγκεκριμένα είδη αλλά και με τους ανθρώπους, σε μια χώρα της Αφρικής όπως η Ναμίμπια, σίγουρα είναι μια μοναδική εμπειρία. Σαν μέλος μιας μικρής ομάδας ο εθελοντής μαθαίνει όλα εκείνα που είναι απαραίτητα για μια τέτοια αποστολή ενώ μετά θα ακολουθήσει τους ελέφαντες και τα άλλα ζώα ώστε να καταγράψει την συμπεριφορά τους. Το κόστος αυτής της αποστολής είναι 2180€. Τέτοιου είδους προγράμματα γίνονται και εντός Ευρώπης, όπως η αποστολή στην Σκωτία για τη συλλογή στοιχείων που αφορούν τα δελφίνια, τις φάλαινες και τους καρχαρίες προσκυνητές, ένα είδος μεγάλου καρχαρία που εμφανίζεται στην περιοχή. Ζώντας σε ένα σκάφος για τις ανάγκες της έρευνας ο

εθελοντής έρχεται σε επαφή με μια διαφορετική από τα συνηθισμένα εμπειρία. Το πρόγραμμα έχει διάρκεια 2 εβδομάδων με το κόστος να είναι στα 1940€.

Υπάρχουν όμως και προγράμματα με διάρκεια μίας εβδομάδας. Αποστολές όπως προστασία και έρευνα μαρσιποφόρων στην Αυστραλία, δίνοντας τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να έρχονται σε επαφή με τα υπό προστασία ζώα, να βοηθάνε στην απελευθέρωση τους στην φύση αλλά και με την παρακολούθηση μέσω ειδικών συσκευών των ζώων και την προσαρμογή τους στη φύση. Με μια ομάδα μέχρι 12 ατόμων, έναν ερευνητή από την περιοχή και του αρχηγού της αποστολής με το κόστος να ανέρχεται στα 1590€. Ένα άλλο πρόγραμμα είναι στις Αζόρες στα μέσα του Ατλαντικού Ωκεανού ώστε να μελετηθούν φάλαινες και δελφίνια και να υπάρχει μια συχνή παρακολούθηση τους, ενώ ο εθελοντής θα έχει την ευκαιρία να πιάσει θαλάσσιες χελώνες, να τις μαρκάρει και να τις απελευθερώσει πάλι στο φυσικό τους περιβάλλον. Όλη η ομάδα που θα είναι μέχρι 10 άτομα, έναν ερευνητή και τον αρχηγό της αποστολής θα δουλεύει σε ένα πλοίο ειδικό για ερευνητικά προγράμματα και η τιμή της συμμετοχής είναι 1550€. Άλλες αποστολές του οργανισμού είναι στην έρημο για συλλογή στοιχείων για τις αγριόγατες στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα με κόστος 1220€ αλλά και στις Μαλδίβες για την προστασία των κοραλλιογενών υφάλων και των φαλαινών. Με την συμμετοχή τους οι εθελοντές βοηθούν τους ερευνητές θαλάσσιας ζωής ενώ συμμετέχουν σε δραστηριότητες όπως η κατάδυση. Για να συμμετάσχει κανείς σε μια τέτοια αποστολή θα πρέπει να γνωρίζει κατάδυση και να έχει καλή φυσική κατάσταση. Το κόστος για την αποστολή είναι 2110€ ενώ τα μέλη της αποστολής είναι μέχρι 15 άτομα ένας με δύο ερευνητές και υπεύθυνοι κατάδυσης και ένας αρχηγός αποστολής/ ειδικός στις καταδύσεις. Μία ακόμα αποστολή που απαιτεί γνώσεις κατάδυσης είναι στο Μουσαντάμ όπου δίνεται η ευκαιρία μελέτης του θαλάσσιου κόσμου στον αραβικό κόλπο και τον κόλπο του Ομάν. Οι ύφαλοι της περιοχής παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον καθώς είναι πλούσιοι σε όμορφα κοράλλια, ψάρια και άλλα ζώα. Τα στοιχεία από την περιοχή είναι μεγάλης σημασίας καθώς δίνουν μια εικόνα των ειδών της περιοχής, ενώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς που μπορεί να οδηγήσουν σε ιδέες για την καλύτερη προστασία του περιβάλλοντος. Το κόστος της αποστολής είναι 1550€ και τα άτομα της αποστολής θα απαρτίζουν 12 συμμετέχοντες, 1 με 2 ερευνητές/ ειδικούς στις καταδύσεις, 1 αρχηγός/ ειδικός στις καταδύσεις.

Στο Περού θα έχει κανείς τη δυνατότητα μέσω του οργανισμού να κάνει ταξίδια στον Αμαζόνιο και σαν μέλος μιας μικρής ομάδας να ζήσει και να εργαστεί στη ζούγκλα μαζί με τους βιολόγους, λαμβάνοντας μέρος σε μια σημαντική έρευνα που εστιάζει στην μελέτη αιλουροειδών και άλλων ειδών του Αμαζονίου συνεισφέροντας στη διατήρηση και τη βελτίωση της κοινότητας. Η βάση της αποστολής θα είναι ένα ξύλινο σπίτι, που θα είναι και το ερευνητικό κέντρο. Η ομάδα θα αποτελείται από 12 εθελοντές, έναν βιολόγο και τον αρχηγό της αποστολής και το κόστος είναι στα 1390€. Και στη περιοχή της Ευρώπης όμως διοργανώνονται προγράμματα από τον οργανισμό. Στην Σλοβακία με ένα οικολογικό πρόγραμμα που δίνει μια ιδιαίτερη εμπειρία, ο εθελοντής πηγαίνει μέχρι τα Καρπάθια όρη με σκοπό την παρατήρηση ζώων όπως οι λύκοι και οι αγριόγατες, καθώς και την συμπεριφορά τους με τα είδη που θεωρούνται λεία τους. Η παρακολούθηση μεγάλων σαρκοβόρων στις χιονισμένες περιοχές και η αναγνώριση στοιχείων που προδίδουν την εμφάνιση των συγκεκριμένων ειδών στην περιοχή. Η βάση της ομάδας θα είναι μια έπαυλη 19^{ου} Αιώνα χτισμένη την εποχή της Αυστροουγγρικής Αυτοκρατορίας. Οι συμμετέχοντες της ομάδας φτάνουν τους 12, με 1 ή 2 ερευνητές της περιοχής και τον αρχηγό της αποστολής (Biosphere Expeditions, 2011).

Μέσα από την ιστοσελίδα του ο οργανισμός Cross-cultural Solutions αναφέρει ότι με την συμμετοχή σου βοηθάς να γίνει ο κόσμος ένα καλύτερο μέρος ενώ οι εμπειρίες είναι σίγουρα έξω από τα συνηθισμένα. Ο συγκεκριμένος οργανισμός δραστηριοποιείται σε 12 χώρες στην Αφρική, Ασία, Ευρώπη και Λατινική Αμερική. Η ασφάλεια, η υποστήριξη και τα πλούσια σε εμπειρίες προγράμματα έχουν αναδείξει τον οργανισμό. Βραζιλία, Κίνα, Κόστα Ρίκα, Γκάνα, Γουατεμάλα, Μαρόκο, Περού, Ρωσία, Νότια Αφρική, Τανζανία και Ταϊλάνδη είναι χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο οργανισμός με προγράμματα που έχουν διάρκεια από μία έως 12 εβδομάδες. Για ακόμα μια φορά τονίζεται η θετική επίδραση ενός τέτοιου ταξιδιού σε έναν άνθρωπο και οι αλλαγές που πιθανόν να προσφέρει με αναμνήσεις που θα μείνουν για μια ζωή. Μέσα από τα ταξίδια θα ανακαλύψει κανείς όχι μόνο την απέραντη ομορφιά της φύσης αλλά και την ζεστασιά των ανθρώπων που θα συναντήσουν κατά την διάρκεια του ταξιδιού. Αποστολή στην Τανζανία και συγκεκριμένα στο Bagamoyo δίνει στον εθελοντή την ευκαιρία να γνωρίσει τους

ντόπιους και να συναναστραφεί μαζί τους. Σε ένα τοπίο που από την UNESCO θεωρείται σημείο πολιτιστικής κληρονομιάς θα έχει κανείς την ευκαιρία να εξερευνήσει τα μνημεία της αρχαιότητας της περιοχής, να ενημερωθεί για το εμπόριο σκλάβων που υπήρχε σε παλαιότερα χρόνια, αλλά και να επισκεφτεί την παραλία ενώ παράλληλα θα συμμετέχει σε δραστηριότητες όπως η βοήθεια στην εκπαίδευση των ντόπιων και κυρίως των νέων.

Τα προγράμματα στην Τανζανία δεν αφορούν μόνο το Bagamoyo. Το ταξίδι στη σκιά του Κιλιμάντζαρο σε μια μικρή πόλη που λέγεται Moshi είναι ένα ακόμα πρόγραμμα. Οι εθελοντές δραστηριοποιούνται στην περιοχή σε θέματα που αφορούν την κοινότητα και τους ανθρώπους της πόλης όπως η επίδραση του HIV/AIDS. Εκτός από την εθελοντική προσφορά, ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να δει από κοντά όλες τις ομορφιές της Αφρικής - κοπάδια ελεφάντων, ρινόκεροι και λιοντάρια θα δώσουν σίγουρα μια μοναδική νότα στο ταξίδι. Το Κέιπ Τάουν είναι ακόμα ένα μέρος που δίνει την δυνατότητα στον επισκέπτη να έρθει σε επαφή με τα πολλά στοιχεία της Νότιας Αφρικής, γεωγραφικά και κουλτούρας. Εθνικά πάρκα, όμορφα τοπία, βουνά, ερήμους, λευκές παραλίες ακόμα και αμπελώνες. Η χώρα αντιμετωπίζει χρόνια προβλήματα όπως αυξημένη ανεργία αλλά και υψηλά ποσοστά του ιού HIV/AIDS. Για τους λάτρεις τις περιπέτειας προσφέρεται κολύμπι με τους καρχαρίες ή παρατήρηση των φαλαινών. Στην Αφρική συνεχίζονται και άλλες ενδιαφέρουσες επιλογές όπως η Γκάνα. Χώρα πλούσια σε κουλτούρα, ιστορία, άγρια και μοναδικά τοπία. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μεγάλη πρόοδος σε θέματα που αφορούν την υγεία και την φροντίδα και εξέταση των ανθρώπων στις περιοχές της Γκάνας, την σωστή υγιεινή και την εκπαίδευση που και σε αυτόν τον προορισμό είναι πολύ σημαντικό στοιχείο. Τα ταξίδια στην Αφρικανική ήπειρο περιλαμβάνουν και το Μαρόκο. Μια χώρα με διαφορετική κουλτούρα στην οποία ο οργανισμός διοργανώνει αποστολές. Τα κοινωνικά προβλήματα που δημιουργούνται και με το αυξημένο ποσοστό ανεργίας δίνουν το έναυσμα στο οργανισμό και στους εθελοντές να δραστηριοποιηθούν και σε συνεργασία με τους ντόπιους να δουλέψουν για την προστασία όλων των αστεγών και κυρίως για το αυξημένο ποσοστό σε παιδιά, ενώ δίνεται και η ευκαιρία όπως άλλωστε και σε άλλα προγράμματα του οργανισμού, ο εθελοντής να περάσει τον ελεύθερο χρόνο του απολαμβάνοντας τις ομορφιές του τόπου που επισκέπτεται. Το Μαρόκο είναι ένα μέρος που ο τουρίστας θα έχει την

δυνατότητα να αναμειχθεί με τους ντόπιους στην τοπική αγορά, να δει τα αρχαία μνημεία, την αρχιτεκτονική και τις όμορφες πόλεις.

Ενώ κάποιος μπορεί να επιλέξουν την Αφρικάνικη ήπειρο και μια από τις χώρες που διοργανώνονται τα προγράμματα, κάποιος άλλος μπορεί να προτιμήσει ένα άλλο ταξιδιωτικό προορισμό όπως η Μπανγκόκ. Στην Μαλαισία ο τουρίστας θα έχει την ευκαιρία να δει τις παραλίες αλλά και τις απομακρυσμένες στο βουνό κοινότητες ενώ ενδιαφέρον θα έχει και η γνωριμία με την έντονη βουδιστική ζωή των ντόπιων. Τα κοινωνικά και τα οικονομικά προβλήματα στα οποία οδήγησε η μεγάλη αστικοποίηση είναι μόνο ένα κομμάτι από το πρόγραμμα στο οποίο θα έχει την ευκαιρία ο εθελοντής να συμμετέχει. Ένα ακόμα μέρος του προγράμματος αφορά για άλλη μια φορά στην εκπαίδευση που με την βοήθεια των εθελοντών θα ενισχυθεί. Στον ελεύθερο χρόνο ο τουρίστας θα έχει την δυνατότητα να επισκεφτεί μερικά από τα μνημεία της περιοχής, να επισκεφτεί άλλες περιοχές και για γευτεί την τοπική κουζίνα. Η Κόστα Ρίκα είναι ένα ακόμα μέρος στο οποίο διοργανώνονται προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Η έντονη βιοποικιλότητα στην περιοχή, το μοναδικό οικοσύστημα και οι ζεστοί άνθρωποι συμβάλλουν για ένα αξέχαστο ταξίδι. Παρόλο το πλούσιο περιβαλλοντικό περιβάλλον και τον εθνικό θησαυρό, τα κοινωνικά και τα οικονομικά προβλήματα δεν λείπουν. Ένας εθελοντής στην Κόστα Ρίκα θα έχει την ευκαιρία να δουλέψει και με τους τοπικούς οργανισμούς για την καταπολέμηση αυτών των προβλημάτων. Βελτίωση στην εκπαίδευση και βοήθεια στην φροντίδα των παιδιών, βελτίωση υγείας των ηλικιωμένων, βελτίωση της φροντίδας ατόμων με ειδικές ανάγκες, υποστήριξη ατόμων που πάσχουν από τον ιό HIV/AIDS. Ο οργανισμός φροντίζει για τις βασικές πληροφορίες και όλες τις απαραίτητες γνώσεις που χρειάζεται κανείς για να κινηθεί στην περιοχή.

Η Ινδία είναι ένας ακόμα προορισμός που δραστηριοποιείται ο οργανισμός με τους τουρίστες να νοιώθουν την έντονη επίδραση της χώρας και του πολιτισμού της. Η ποικιλία γλώσσας, της θρησκείας, της αρχιτεκτονικής και της ιδιαίτερης κουζίνας δίνουν μια μοναδική αίσθηση στον επισκέπτη, κάτι που προωθεί έντονα ο οργανισμός. Οι εθελοντές ενθαρρύνονται να φορούν παραδοσιακά ρούχα μιας και δουλεύουν στην ινδική κοινότητα και είναι σημαντικό να μάθουν για τα ήθη της περιοχής και τις

μοναδικές παραδόσεις. Δραστηριότητες του οργανισμού συμπληρώνουν τις διακοπές, ενώ ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να θαυμάσει τα υπέροχα μονοπάτια των Ιμαλαίων, να μοιραστεί μια κούπα τσάι με τους ντόπιους, ανθρώπους με Ινδική αλλά και Θιβετιανή καταγωγή, να περπατήσει στις κορυφές των βουνών ή απλά να θαυμάσει το τοπίο. Και στο συγκεκριμένο ταξίδι βέβαια ο εθελοντής θα πρέπει να έρθει αντιμέτωπος με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα και να βοηθήσει ανάλογα. Προβλήματα εκπαίδευσης και προστασία παιδιών είναι μόνο μερικά από τα θέματα που ταλανίζουν την περιοχή και με την βοήθεια των εθελοντών προσφέρεται μια συνεχής βελτίωση.

Η Γουατεμάλα είναι ένας προορισμός που με τα χρόνια έχει αντιμετωπίσει πολλά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα. Ένα έθνος που συνεχώς παλεύει για τα δικαιώματά του είναι λογικό να χρειάζεται βοήθεια σε πολλά κομμάτια της κοινωνίας, εξέλιξη που θα έρθει μέσα από την συνεργασία εθελοντών και ντόπιων και την κατανόηση των προβλημάτων τα οποία αντιμετωπίζουν. Στο ταξίδι αυτό ο εθελοντής θα έχει την ευκαιρία να συναναστραφεί με ανθρώπους που παλεύουν με την φτώχεια μετά από χρόνια σε εμπόλεμη κατάσταση. Η εκπαίδευση και η βοήθεια σε ορφανά παιδιά είναι κάποια κομμάτια του ταξιδιού, καθώς ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να γνωρίσει την ποικιλία πολιτισμών που συνυπάρχουν στην περιοχή. Με ένα οικοσύστημα και μια κουλτούρα πολύ ιδιαίτερη είναι σίγουρο ότι ο επισκέπτης θα έχει πολλά να δει και να μάθει. Με τη δυνατότητα να επισκεφτεί κανείς τις ειδυλλιακές παραλίες, τα απομεινάρια του πολιτισμού των Μάγιας, ακόμα και αναρρίχηση σε ενεργό ηφαίστειο. Άλλη μια ιδιαίτερη χώρα είναι και το Περού, το οποίο με την σειρά του αντιμετωπίζει πολλά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα. Στην Λίμα του Περού ο εθελοντής θα έχει την ευκαιρία να κατανοήσει καλύτερα τις δυσκολίες και να συνεργαστεί με τους ντόπιους ώστε να βοηθηθούν και οι τοπικές κοινότητες της περιοχής, ιδίως όσον αφορά τους νέους αλλά και τους ηλικιωμένους που λόγω των προβλημάτων της χώρας σε πολλές περιπτώσεις έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Το μέρος ενδείκνυται και για ενδιαφέρουσες εξορμήσεις και λόγω της ενδιαφέρουσας κουλτούρας, των μνημείων και των φυσικών στοιχείων της χώρας. Στην Βραζιλία ο εθελοντής έχει την δυνατότητα να δει από κοντά τα προβλήματα της χώρας. Η ανεργία, η μετανάστευση, η ελλιπής εκπαίδευση και η περιθωριοποίηση των ηλικιωμένων. Παράλληλα με την εθελοντική εργασία που θα συνεισφέρει στην

βελτίωση των προβλημάτων ο επισκέπτης θα μπορέσει να δει τις ομορφιές της περιοχής. Η περιπλάνηση στις πόλεις, οι πεζοπορίες, η φυσική ομορφιά του Αμαζονίου, η αρχιτεκτονική με τα έντονα βαμμένα σπίτια, η κουλτούρα και η κουζίνα δεν θα αφήσουν παραπονεμένο κανέναν. Ο οργανισμός δίνει την δυνατότητα κάθε εβδομάδα μέσω του προσωπικού στον εθελοντή να γνωρίσει κάθε γωνιά της πόλης Σαλβαδόρ ή μπορεί κανείς να πάει με το φέρυ στο νησάκι Morro de sao Paulo και να κάνει διακοπές στις υπέροχες παραλίες έστω και μικρής διάρκειας (Cross-Cultural Solutions, 2011).

Ο οργανισμός Frontier είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός που δημιουργήθηκε το 1989 αφοσιωμένος στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του οικοσυστήματος, βοηθώντας ώστε να μπουν γερές βάσεις στις κοινότητες χωρών που αντιμετωπίζουν προβλήματα ώστε να υπάρξει βελτίωση στην ζωή των κατοίκων. Ένας οργανισμός που αρχικά εστίασε στην επιστημονική έρευνα σύντομα ασχολήθηκε με την βελτίωση των κοινοτήτων, την δυνατότητα κατασκευών, υξ προστασία του οικοσυστήματος, την οικονομική ανάπτυξη και την ανάπτυξη της κοινωνίας. Ο Frontier είναι ένας οργανισμός που έχει συνεργαστεί με τον WWF στην δημιουργία ενός θαλάσσιου πάρκου. Ο οργανισμός βασίζεται στις αξίες και τις αρχές που έχει θεσμοθετήσει ώστε να υπάρχει μια σωστή αντιμετώπιση προς τους εθελοντές, τους άλλους οργανισμούς με τους οποίους συνεργάζεται και τις χώρες και τις τοπικές κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιείται. Στον συγκεκριμένο οργανισμό ο εθελοντής έχει την δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα σε 250 προγράμματα στις 5 ηπείρους σε ένα περιβάλλον με πολλά χρόνια υπηρεσίας. Είτε πρόκειται για το “gap year” που είναι το διάστημα μεταξύ σχολείου και πανεπιστημίου και που το επιλέγουν πολλοί νέοι στο εξωτερικό για τα ταξίδια τους, είτε για ένα διάλλειμα από την καριέρα, η ποικιλία των προγραμμάτων είναι τέτοια που θα καλύψει όλες τις ανάγκες όλων των ηλικιών. Η Αφρική είναι ένας προορισμός που ενδείκνυται για πολλά προγράμματα voluntourism σε πολλούς οργανισμούς. Ο οργανισμός προσφέρει προγράμματα διατήρησης της άγριας ζωής σε περιοχές όπως η Τανζανία, προστασία και διατήρηση της θαλάσσιας ζωής στη Μαδαγασκάρη, αθλητική εκπαίδευση. Τα προγράμματα εκπαίδευσης στην Αφρική είναι ένας πολύ ωραίος τρόπος ενώ μέσω των προγραμμάτων θαλάσσιας προστασίας μπορεί να πάρει κανείς μαθήματα κατάδυσης. Τα κοινοτικά προγράμματα είναι εξίσου ενδιαφέροντα και μπορεί να κερδίσουν το ενδιαφέρον του εθελοντή ενώ για κάτι

διαφορετικό μπορεί να επιλέξει κανείς τα προγράμματα δημοσιογραφίας ή τα προγράμματα ιατρικής βοήθειας.

Η Ασία είναι ακόμα ένα μέρος κατάλληλο για προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Η ποικιλία στην κουλτούρα των χωρών της Ασίας δίνει μια καλή ευκαιρία στον επισκέπτη να δει και να γνωρίσει ανθρώπους με διαφορετική καθημερινότητα και τρόπο σκέψης από τον δυτικό. Η διαφορετική κουζίνα, η ιδιαίτερη κουλτούρα, τα διάφορα αρχιτεκτονικά στυλ σε συνδυασμό με τα αρχαία στοιχεία της περιοχής δίνουν στον επισκέπτη μια μοναδική εικόνα. Διδασκαλία στην Καμπότζη σε ένα πρόγραμμα που θα δώσει την ευκαιρία στον εθελοντή να έρθει πιο κοντά με τους ντόπιους της περιοχής και με την καθημερινότητα τους διδάσκοντας παιδιά που δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με εκείνα του δυτικού κόσμου. Το πρόγραμμα διαρκεί 2 εβδομάδες και το κόστος για την συμμετοχή ξεκινάει από 795£. Στην ίδια περιοχή υπάρχει η δυνατότητα να συμμετέχει κανείς στην φροντίδα και την εκπαίδευση παιδιών που βρίσκονται σε ορφανοτροφείο. Το πρόγραμμα αυτό έχει επίσης διάρκεια 2 εβδομάδων και το κόστος ξεκινάει από 695£. Για τους νέους που επιθυμούν να πάρουν ένα χρονικό διάστημα για να ταξιδέψουν μετά το τέλος του σχολείου και πριν από το πανεπιστήμιο, ο οργανισμός δίνει την δυνατότητα ενός ταξιδιού 30 εβδομάδων με το κόστος στις 6300£. Για την θαλάσσια ζωή υπάρχει αντίστοιχο πρόγραμμα στη Καμπότζη όπου δίνεται η ευκαιρία στον επισκέπτη να βοηθήσει στην προστασία της θαλάσσιας ζωής και να κάνει μοναδικές διακοπές. Το πρόγραμμα διαρκεί 2 εβδομάδες και το κόστος ξεκινάει από 795£.

Ταξίδια στο Ειρηνικό Ωκεανό και την Αυστραλία είναι εξίσου ενδιαφέροντα και ποικίλα από τον οργανισμό. Προγράμματα διδασκαλίας, κοινοτικής ανάπτυξης, δημοσιογραφίας και ιατρικής περίθαλψης δίνουν την δυνατότητα εθελοντικής εργασίας και γνωριμίας με τους κατοίκους μιας περιοχής. Προγράμματα προστασίας της θαλάσσιας ζωής στα νησιά Φίτζι ενώ παράλληλα δοκιμάζει τις δυνάμεις του στις καταδύσεις. Ένα πρόγραμμα 4 εβδομάδων με τιμή από 1645£. Στα νησιά Φίτζι μπορεί κανείς να δοκιμάσει την εργασία σε αγγλική εφημερίδα ή να προσφέρει ιατρική βοήθεια στις τοπικές κοινότητες του νησιού. Τα προγράμματα στην Ευρώπη είναι ποικίλα με κάποιες από τις χώρες στις οποίες διοργανώνονται να είναι η Ελλάδα, η

Αγγλία και η Ιταλία. Προστασία της θαλάσσιας χελώνας στην Ελλάδα με διάρκεια 2 εβδομάδων και με τιμή από 1195£ και παρακολούθηση του πληθυσμού των δελφινιών στην Ιταλία με διάρκεια 1-3 εβδομάδων και με κόστος 895£. Ταξίδια στην νότια και κεντρική Αμερική επίσης είναι στα προγράμματα του οργανισμού. Στην Κόστα Ρίκα έχει κανείς την ευκαιρία να συμμετάσχει σε προγράμματα προστασίας αιλουροειδών και χελωνών μίας εβδομάδας με κόστος 845£, σε προγράμματα διδασκαλίας διάρκειας 2 εβδομάδων με κόστος 745£, αλλά και σε προγράμματα διάσωσης ζώων με διάρκεια 2 εβδομάδων και με κόστος 745£. Προγράμματα προστασίας της θαλάσσιας ζωής διοργανώνονται στην Κολομβία όπου ο εθελοντής μπορεί να συμμετέχει στις καταδύσεις, να εξερευνήσει τις ομορφιές της θάλασσας, ενώ παράλληλα θα βοηθάει με την έρευνα και την προστασία αυτού του ιδιαίτερου οικοσυστήματος (Frontier, 2011).

Υπάρχουν και περιπτώσεις οργανισμών που στοχεύουν σε ένα πιο πολυτελές είδος εθελοντικού τουρισμού όπως αυτό του Hands up holidays. Στοχεύοντας στη προσφορά μοναδικών διακοπών προσφέρει στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα πολυτελών διακοπών σε συνδυασμό με κοινοτική ανάπτυξη μέσω του εθελοντισμού και της φιλανθρωπίας. Μια τελείως διαφορετική προσέγγιση σε αυτό που γνωρίζουμε ως voluntourism. Ο οργανισμός τονίζει την πολυτέλεια που προσφέρεται μέσα από τα προγράμματα του ενώ δίνει και στους τουρίστες μια «γεύση» από εθελοντική εργασία. Βοήθεια νέων γυναικών σε Αφρικανικές χώρες, ανάπτυξη τουρισμού σε χώρες όπως η Κολομβία ώστε να μην βασίζεται ο μέσος πολίτης σε παράνομες δραστηριότητες για να βγάλει τα προς το ζην ή βοήθεια στην προστασία των ελεφάντων στην Ταϊλάνδη. Όποια επιλογή και να κάνει κανείς θα διαπιστώσει ότι θα κερδίσει πολύ περισσότερα καθώς θα έχει την ευκαιρία να συναναστραφεί με τους ντόπιους, να συμμετέχει σε μια εκστρατεία με καλό σκοπό, να μάθει νέα πράγματα και να δει μέρη στον κόσμο.

Ο συγκεκριμένος οργανισμός αναφέρει κάτι πολύ ιδιαίτερο για τις αλλαγές των τουριστών μετά το ταξίδι και κατά πόσο επηρέασε την ζωή του. Κάποιοι αποφάσισαν να αλλάξουν επαγγελματικό προσανατολισμό ενώ άλλοι αποφάσισαν να μετακομίσουν στην χώρα που αρχικά είχαν επιλέξει για το ταξίδι τους. Ένα ταξίδι voluntourism δίνει την δυνατότητα να κάνει κάποιος ένα διάλλειμα, να εξερευνήσει

έναν προορισμό και να συνεισφέρει στις κοινότητες που έχουν ανάγκη ενώ παράλληλα θα γνωρίσει άλλες κουλτούρες. Μέσα από τα προγράμματα φαίνεται και ακόμα ένα κομμάτι του συγκεκριμένο είδος τουρισμού, το ταξίδι σε μικρές ολιγάριθμες ομάδες μέσα από τις οποίες έχει κάποιος την ευκαιρία να γνωρίσει καλύτερα τους συνταξιδιώτες του και να περάσει πιο ήρεμες διακοπές. Ακόμα και αν δεν κατέχει κάποιος κάποιες ιδιαίτερες ικανότητες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο πρόγραμμα, ο ενθουσιασμός και η θετική στάση είναι αρκετά για να περάσει ο εθελοντής καλά.

Όσον αφορά τη διαμονή, το συγκεκριμένο κομμάτι είναι από τα σημαντικά του οργανισμού καθώς ο εθελοντής βρίσκεται σε διακοπές. Τα καταλύματα που επιλέγει ο οργανισμός δίνουν την αίσθηση της πολυτέλειας στους τουρίστες συνδυάζοντας έτσι την προσφορά με την χαλάρωση και την ξεκούραση. Για εκείνους τους συμμετέχοντες που δεν επιθυμούν την διαμονή τους σε ένα πολυτελές κατάλυμα αλλά θέλουν να ζήσουν πιο κοντά στην φύση, δίνεται η δυνατότητα κατασκήνωσης από τον οργανισμό. Το κυρίαρχο όμως στοιχείο, που ξεχωρίζει τον συγκεκριμένο οργανισμό βασίζεται στον συνδυασμό της εθελοντικής εργασίας με τις πολυτελείς διακοπές. Το εθελοντικό κομμάτι των προγραμμάτων είναι συνήθως 4 ημέρες από τις 14 που κρατάει τις περισσότερες φορές ένα ταξίδι. Ο τουρίστας μπορεί να συμμετέχει σε κάποιο πρόγραμμα που βοηθά στην επιδιόρθωση και ανακαίνιση σε σχολεία, νοσοκομεία και ορφανοτροφεία. Το χτίσιμο είναι ένα ακόμα πρόγραμμα. Με τους ειδικούς από την περιοχή στις κατασκευές που θα δώσουν στον εθελοντή τις κατάλληλες αρμοδιότητες ανάλογα με τις ικανότητες του και με γνώμονα πάντα την ασφάλεια του ώστε να έχει την ευκαιρία να βοηθήσει στο χτίσιμο σπιτιών για οικογένειες που δεν έχουν κατοικία. Η ίδια η οικογένεια αλλά και μέλη της κοινότητας βοηθούν στο χτίσιμο του σπιτιού. Εκτός από το χτίσιμο σπιτιών ο εθελοντής μπορεί να συμμετάσχει σε χτίσιμο αιθουσών διδασκαλίας, χώρων για να παίζουν τα παιδιά και βιβλιοθηκών. Τα πιο δημοφιλή μέρη για να συμμετέχει κανείς σε προγράμματα που αφορούν το χτίσιμο είναι το Περού, η Ινδία, η Νότια Αφρική, η Ταϊλάνδη, τα νησιά Φίτζι, η Κένυα, η Γουατεμάλα, το Μαρόκο, η Ναμίμπια και το Μπαλί.

Ένα ακόμα πρόγραμμα αφορά την διατήρηση του περιβάλλοντος. Σε αυτή τη περίπτωση ο εθελοντής μπορεί να συμμετέχει σε δραστηριότητες που αφορούν την προστασία ειδών υπό εξαφάνιση, βοήθεια στην δημιουργία κήπων βιολογικής καλλιέργειας και δενδροφυτεύσεις. Μέσω της εκπαίδευσης όμως ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να συμβάλλει με την προσφορά του στη βελτίωση των μαθησιακών προβλημάτων ανάλογα με την χώρα. Τα πιο δημοφιλή μέρη για προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος και της εκπαίδευσης είναι το Εκουαδόρ, Νέα Ζηλανδία, Αυστραλία, Ινδία, Ταϊλάνδη, Κένυα, Περού, νησιά Φίτζι, Γκάνα και Βιετνάμ. Ο οργανισμός δίνει την ευκαιρία στους εθελοντές να συμβάλλουν και με άλλους τρόπους όπως η σχεδίαση ιστοσελίδων, η διδασκαλία χρήσης υπολογιστών, ακόμα και ιδέες μάρκετινγκ που θα ενισχύσουν την εικόνα του οργανισμού σε περισσότερο κόσμο. Τέτοιες υπηρεσίες είναι δημοφιλείς σε μέρη όπως το Μπαλί και τα νησιά Βανουάτου ενώ για εκείνους που οι γνώσεις τους και οι ικανότητες τους μπορούν να χρησιμεύσουν σε αποστολές με σκοπό την ιατρική φροντίδα, Μεξικό, Μπαλί και Βιετνάμ είναι κάποιες από τις χώρες που υπάρχουν τέτοιες αποστολές. Προγράμματα που θα φέρουν τους τουρίστες πιο κοντά στους ντόπιους και στην κουλτούρα τους είναι εκείνα που δραστηριοποιούνται σε χωριά. Ο εθελοντής μπορεί να βοηθήσει τους αγρότες στην Βραζιλία ή σε περισσότερα πρότζεκτ στην Ινδία και το Εκουαδόρ (Handsup holidays, 2011).

Παραπάνω είδαμε μια σειρά από οργανισμούς που βοηθούν στην ανάπτυξη του voluntourism με τα προγράμματα τους. Η ποικιλία των προγραμμάτων αλλά και οι χώρες στις οποίες δραστηριοποιούνται δίνουν την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους να ανακαλύψουν έναν ιδιαίτερο τρόπο προσφοράς και τουρισμού. Η συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, σε προγράμματα για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος και της άγριας ζωής, η προσφορά στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μιας περιοχής, η εκπαίδευση, η προσφορά σε θέματα υγείας για όλες τις κοινωνικές τάξεις και όλες τις ηλικίες, η σωστή ενημέρωση είναι κάποια από τα θέματα των προγραμμάτων που είδαμε στο κεφάλαιο, ενώ παράλληλα με όλα αυτά ο εθελοντής έχει την δυνατότητα να ταξιδέψει σε χώρες ανά τον κόσμο. Να έρθει σε επαφή με τους ντόπιους, την καθημερινότητα και τις συνήθειες τους, να γνωρίσει τις ομορφιές της χώρας που επισκέπτεται σε βαθμό που οι συμβατικές διακοπές δεν θα μπορούσαν να προσφέρουν, να ενημερωθεί για τα προβλήματα που υπάρχουν να τον

κόσμο και να βοηθήσει με την επίλυση τους. Με τα παραπάνω παραδείγματα φαίνονται οι ευκαιρίες ενός τουρίστα ανάλογα και με τα ενδιαφέροντα του αλλά και με τις δυνατότητες του.

2.10 Οργανισμοί και προγράμματα voluntourism στην Ελλάδα

Η έννοια voluntourism είναι σχετικά καινούργια στην Ελλάδα, ωστόσο υπάρχουν οργανισμοί που μέσα από τα προγράμματά τους δίνουν την δυνατότητα στους συμμετέχοντες να προσφέρουν εθελοντική εργασία και συνεπώς να «γευτούν» ως ένα βαθμό τον συνδυασμό των διακοπών με την προσφορά και την μάθηση. Παρακάτω παρατίθενται μερικοί οργανισμοί με έδρα την Ελλάδα που μέσα από τα προγράμματα τους ενισχύουν την εθελοντική εργασία και την έννοια του voluntourism.

Η Ελίξ είναι ένας οργανισμός που διοργανώνει προγράμματα εθελοντικής εργασίας σε Ελλάδα και εξωτερικό. Από την ίδρυση του το 1987 μέχρι και σήμερα έχει διοργανώσει περισσότερα από 300 προγράμματα σε 104 περιοχές της Ελλάδας. Αντικείμενο των δράσεων είναι η προστασία του περιβάλλοντος, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η προώθηση του πολιτισμού και η κοινωνική προσφορά. Ο οργανισμός διοργανώνει διεθνή προγράμματα εργασίας διάρκειας 2 εβδομάδων, διοργάνωση μονοήμερων και διήμερων δράσεων σε εθνικό επίπεδο, προσέλκυση και υποδοχή ξέων εθελοντών σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας για διάστημα 6-12 μηνών, αποστολή Ελλήνων εθελοντών σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας στην Ευρώπη για διάστημα 6-12 μηνών σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία, αποστολή Ελλήνων εθελοντών σε προγράμματα στο εξωτερικό μέσω της συνεργασίας του διεθνούς δικτύου οργανώσεων, διοργάνωση και συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα, συμμετοχή σε δράσεις στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.

Και σε αυτή την περίπτωση δίνεται η δυνατότητα σε νέους να αποκτήσουν δεξιότητες, να γνωρίσουν νέους τόπους και τρόπους ζωής, να έρθουν σε επαφή με κατοίκους άλλων χωρών, να μοιραστούν μαζί τους ήθη και έθιμα, αλλά και να εξοικειωθούν με

τον θεσμό του εθελοντισμού. Κάθε πρόγραμμα του οργανισμού φιλοξενεί 15-20 άτομα, τα οποία εργάζονται 5 μέρες της εβδομάδας για 6 ώρες την ημέρα. Όσον αφορά τις ηλικίες, οι συμμετέχοντες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους, ενώ ο οργανισμός διαθέτει ειδικά προγράμματα για εφήβους, οικογένειες, συνταξιούχους και άτομα με ειδικές ανάγκες. Μέσω των προγραμμάτων ο εθελοντής θα έχει την ευκαιρία να συμβάλει στην προστασία του περιβάλλοντος με εργασίες σε προστατευόμενες περιοχές, χάραξη, οριοθέτηση και σηματοδότηση μονοπατιών, ξυλοκατασκευές, δενδροφυτεύσεις, καθαρισμό βλάστησης. Στην διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω προγραμμάτων με εργασίες σε παραδοσιακά κτίσματα, αποκατάσταση τοιχοποιίας, λιθόστρωτα και ξερολιθιές, επιμέλεια και συντήρηση αρχείων και εκθεμάτων, εργασίες σε πολιτιστικά κέντρα. Η κοινωνική προσφορά είναι ακόμα ένα κομμάτι με το οποίο ασχολείται ο οργανισμός. Απασχόληση παιδιών σε ιδρύματα, εργασίες σε σχολεία και παιδικές χαρές, στήριξη ατόμων με αναπηρία, ενώ με την συμμετοχή σε φεστιβάλ, σε τοπικές εορτές, σε πολιτιστικές εκδηλώσεις και ερευνητικές ομάδες βοηθά στη προώθηση του πολιτισμού.

Προγράμματα όπως η συμμετοχή σε σεμινάριο με στόχο την διερεύνηση των ιστοριών, των παραδόσεων, των παραμυθιών και των μύθων κάθε χώρας, αλλά και συνολικά του πολιτισμού της Ευρώπης. Το πρόγραμμα αφορά άτομα 18-30 ετών. Το ποσό συμμετοχής προς τον οργανισμό είναι 100€ ενώ για τα υπόλοιπα ταξιδιωτικά έξοδα το 70% επιστρέφεται μετά το τέλος του προγράμματος. Άλλο πρόγραμμα δίνει τη δυνατότητα σε νέους να ασχοληθούν με τις νέες μορφές διαφήμισης και προώθησης προϊόντων σε τοπικές κοινωνίες όσο και ευρύτερα. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα διοργανώνεται σε συνεργασία με συγγρική μη κυβερνητική οργάνωση σε μια περιοχή 40 λεπτά από την Βουδαπέστη σε μια όμορφη κοιλάδα. Ένα πρόγραμμα που απευθύνεται σε 42 νέους από 18-25 ετών από την Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Πολωνία, την Ιρλανδία, την Σλοβακία και την Ουγγαρία. Άλλο πρόγραμμα για νέους αφορά την Μεσογειακή διατροφή. Ένας τρόπος να αναδείξει κανείς τις ιδιαιτερότητες και τις συνήθειες διατροφής κάθε χώρας, καθώς είναι ένα σημαντικό στοιχείο πολιτισμού, παράγοντας υγείας και τουριστικού ενδιαφέροντος. Το ποσό της συμμετοχής προς τον οργανισμό είναι 100€. Η διαμονή και η διατροφή καλύπτονται

πλήρως από τους διοργανωτές ενώ το 70% του κόστους μετακινήσεων επιστρέφεται στους συμμετέχοντες μετά από την ολοκλήρωση του προγράμματος (ΕΛΙΕ, 2012).

Ο οργανισμός Καλλιστώ μέσω προγραμμάτων βοηθά στην αντιμετώπιση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων. Κάθε καλοκαίρι ο οργανισμός διοργανώνει προγράμματα σε σημαντικούς ορεινούς βιοτόπους για άτομα κάθε ηλικίας μαζί με επιστημονικά στελέχη του οργανισμού και σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, υλοποιώντας προγράμματα δασοπροστασίας, έρευνας για τη φύση και την ιστορία της περιοχής. Ο συγκεκριμένος οργανισμός ξεκίνησε το 2004 και έχει είδη οργανώσει αποστολές σε Ροδόπη, Πίνδο και Γράμμο μελετώντας τα βήματα της αρκούδας, τις διαδρομές του λύκου και τα ίχνη του λύγκα. Ξεκινώντας από τη Θεσσαλονίκη η Καλλιστώ δίνει την δυνατότητα να απολαύσει κανείς τις ομορφιές της φύσης με δραστηριότητες στην Ελλάδα, αλλά και σε όλη την Ν.Α. Ευρώπη μέσω συνεργασιών με άλλες οργανώσεις, δίκτυα και ιδρύματα εντός και εκτός Ελλάδας (Καλλιστώ, 2012).

Ένας ακόμα οργανισμός ιδιαίτερα γνωστός είναι ο ΑΡΧΕΛΩΝ που δημιουργήθηκε το 1983 με σκοπό την προστασία και την μελέτη των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους, την διαχείριση των παράκτιων οικοσυστημάτων στις σημαντικότερες παραλίες ωτοκίας της Καρέττα-καρέττα και την περίθαλψη τραυματισμένων και άρρωστων χελωνών. Μέσω του προγράμματος LIFE-Nature με θέμα την μείωση θνησιμότητας της *Caretta-caretta* στις ελληνικές θάλασσες με την υποστήριξη του ΥΠΕΧΩΔΕ, του Υπουργείου Γεωργίας, καθώς και τοπικών αλιευτικών συνεταιρισμών με σκοπό την αναβάθμιση του Κέντρου Διάσωσης, την οργάνωση Εθνικού Δικτύου Διάσωσης, την οργανωμένη παρέμβαση για την ευαισθητοποίηση των ψαράδων σε περιοχές όπου το πρόβλημα είναι αρκετά μεγάλο, την ίδρυση δύο περιφερειακών σταθμών Α΄ Βοηθειών στο Ρέθυμνο και την Δ. Ελλάδα και η εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προστασία του είδους. Παράλληλα με τα προγράμματα ο εθελοντής αποκτά μια αφύπνιση για την σωστή αντιμετώπιση και προστασία του συγκεκριμένου ζώου στις παραλίες (ΑΡΧΕΛΩΝ, 2012).

Ένας ακόμα οργανισμός είναι ο SCI-Hellas. Ένα διεθνές κίνημα ειρήνης και αλληλεγγύης που ξεκίνησε το 1920 μετά την καταστροφή και τη βία του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Μια ομάδα ακτιβιστών εργάστηκε εθελοντικά για την ανοικοδόμηση ενός χωριού κοντά στο Βερντέν, στην Γαλλία. Σκοπός εκτός από την κοινωφελή εργασία ήταν να δείξουν ότι οι άνθρωποι που στο παρελθόν μπορεί να ζούσαν έχοντας την αίσθηση ότι ήταν εχθροί, μπορούν να ζήσουν ειρηνικά και να εργαστούν από κοινού για έναν κοινό στόχο, παρά τις διαφορές που υπήρχαν στην εθνικότητα, στη θρησκεία ή την τάξη. Στο πρώτο πρόγραμμα του οργανισμού συμμετείχαν Γάλλοι, Άγγλοι και Γερμανοί για να δείξουν ακριβώς αυτά τα στοιχεία ειρήνης και αλληλεγγύης. Τα προγράμματα έχουν διάρκεια 2-3 εβδομάδων με εθελοντές που συμμετέχουν από όλο τον κόσμο. Τα θέματα με τα οποία ασχολείται ο οργανισμός αφορούν τον κοινωνικό αποκλεισμό, την οικολογία, τις τέχνες, τον πολιτισμό, τα άτομα με αναπηρία. Η πρώτη δράση της SCI στην Ελλάδα καταγράφηκε το 1944 ενώ μέχρι το 1962 ξένοι κλάδοι οργάνωναν διάφορες εθελοντικές δράσεις στην Ελλάδα χωρίς όμως την συμμετοχή Ελλήνων εθελοντών. Το 1962 συστάθηκε η ελληνική ομάδα SCI. Το 1987 μετονομάστηκε σε «Κίνηση Εθελοντών για τη Διεθνή Ειρήνη και την Κοινωνική Αλληλεγγύη SCI Ελλάς» ενώ από το 2004 λειτουργεί με την ονομασία «Κίνηση Εθελοντών SCI Ελλάς» προωθώντας την διαπολιτισμική εκπαίδευση και την εκπαίδευση για την ειρήνη και βοηθά στην αποστολή εθελοντών από την Ελλάδα σε αντίστοιχα προγράμματα από όλο τον κόσμο. Και στην περίπτωση του συγκεκριμένου οργανισμού ο εθελοντής έχει την ευκαιρία να γίνει μέλος μιας ομάδας, να ψυχαγωγείται και να έρθει σε επαφή με την τοπική κοινότητα. Γνωρίζει άλλους πολιτισμούς και εξοικειώνεται μέσω της συμβίωσης και της συνεργασίας στη δουλειά με διαφορετικές νοοτροπίες και τρόπους ζωής. Τα workcamp, η συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία αλλά και μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής νέων (SCI-Hellas, 2012).

Το Gododo είναι ένα μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ξεκίνησε το 2007 ύστερα από παρεμβάσεις στο Τογκό του Σπύρου Αμορανίτη από το 1999. Ξεκίνησε με την δημιουργία του Κέντρου Υγείας στο Hekre. Μαζί με την δημιουργία του κέντρου, έχει χρηματοδοτήσει διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με την υγεία, δημιουργία τουαλετών σε όλα τα σχολεία της περιοχής. Μέσω του οργανισμού φαίνεται και η έννοια του διαπολιτισμού αλληλεγγύης. Οι διαπολιτισμικές επισκέψεις

αλληλεγγύης είναι ένας τύπος ταξιδιού αναψυχής διαφορετικός από τον μαζικό τουρισμό, ενισχύουν την τοπική οικονομία με αειφορικό και μόνιμο τρόπο, είναι προσανατολισμένες στην γνωριμία των ανθρώπων και του πλούτου των ιδεών και των συνηθειών τους και όχι των «αξιοθέατων», προσέχουν τις συγκρούσεις και ανατροπές που μπορεί άθελα να προκαλέσουν, είναι εξορμήσεις που δημιουργούν τις συνθήκες για μια αληθινή συνάντηση με το διαφορετικό από τα καθιερωμένα, πραγματική επικοινωνία, ενώ για τον οργανισμό το ταξίδι δεν είναι αυτοσκοπός αλλά ένα εργαλείο βιώσιμης ανάπτυξης των περιοχών επίσκεψής αλλά και μια προσωπική ανάπτυξη εκείνων που ταξιδεύουν για αυτό το λόγο. Ενώ η συγκεκριμένη οργάνωση ξεκίνησε με τις δράσεις Ελλήνων στην Αφρική, εντούτοις η έδρα της βρίσκεται στο Βέλγιο. Η κάθε ομάδα αποτελείται από 4-7 άτομα και ο οργανισμός φροντίζει για τις λεπτομέρειες του ταξιδιού. Στις αποστολές του οργανισμού συμμετέχουν εθελοντές από όλο τον κόσμο αν και συχνότερα οι συμμετέχοντες διαμένουν στο Βέλγιο ή την Ελλάδα. Το όριο ηλικίας είναι 18-79 ετών, ενώ για περιπτώσεις νεότερων ενδιαφερομένων υπάρχει η δυνατότητα συμμετοχής εφόσον υπάρχει η συνοδεία ενός ενήλικα, ενώ όσον αφορά την φυσική κατάσταση των συμμετεχόντων δεν υπάρχει κάποια ειδική απαίτηση. Η καλή υγεία και η αντοχή στις συνθήκες και τη θερμοκρασία της περιοχής. Τα προγράμματα το οργανισμού και το κόστος είναι ανάλογα με την διάρκεια, στην τιμή περιλαμβάνονται και τα γεύματα, ενώ για τη διαμονή του εθελοντή κατά την παραμονή του στην περιοχή υπάρχουν συνεργαζόμενα οικήματα, επιλεγμένα ξενοδοχεία και καλύβες/ παραδοσιακά οικήματα, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις στις οποίες οι εθελοντές μπορεί να μείνουν σε σκηνές.

Στο Togo ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να θαυμάσει την λαϊκή τέχνη, να επισκεφτεί την μεγάλη αγορά της Lome, την αγορά των φετίχ όπου μπορεί να βρει προϊόντα παραδοσιακής ιατρικής και άλλα αντικείμενα που στην περιοχή θεωρούν ότι έχουν μαγικές ιδιότητες και προστατεύουν από το κακό κάτι που μπορεί ο επισκέπτης να βρει αρκετά ενδιαφέρον, την αγορά ψαριών - μια πολύχρωμη αγορά όπου οι ντόπιοι πωλούν τα προϊόντα τους επί τόπου, το μουσείο κόλπου Γουνίνεας όπου μπορεί κανείς να απολαύσει την αφρικάνικη τέχνη, την αρχιτεκτονική, την φύση και την παραδοσιακή γιορτή που σηματοδοτεί την αρχή του χρόνου για το έθνος των Guin. Μία ακόμα περιοχή που μπορεί να επισκεφτεί μέσω του προγράμματος είναι η Tsevie,

μια παραθαλάσσια περιοχή κάτω από την Lome. Και σε αυτή την περιοχή ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει την παραδοσιακή γιορτή, να θαυμάσει την ομορφιά του φυσικού τοπίου, των δασών, των καταρρακτών, και να κάνει πεζοπορία, την αρχιτεκτονική και την λαϊκή τέχνη. Ένα ακόμα μέρος είναι το Benin, μια περιοχή με κοκοφοίνικες και ψιλή άμμο που ο επισκέπτης θα θαυμάσει ενώ μπορεί να επισκεφτεί και το μουσείο, να δει τον Δρόμο των Σκλάβων, τον δρόμο που ακολουθούσαν οι σκλάβοι μέχρι το λιμάνι όπου και τους περίμεναν τα καράβια που θα τους οδηγούσαν στη Νέα Γη, να δει το πάρκο Vodoun και το μεγάλο πάρκο που βρίσκεται στην είσοδο της Abomey (gododo, 2012).

Ο οργανισμός Earth Sea and Sky δημιουργήθηκε στην Ζάκυνθο το 1993 με σκοπό την προστασία της περιοχής του Γέρακα από τις επιπτώσεις της ανάπτυξης του τουρισμού συνδυάζοντας την διατήρηση του περιβάλλοντος με την σταθερή ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου, χωρίς αυτό να επηρεάζει αρνητικά την περιοχή με σκοπό την δημιουργία και την ανάπτυξη μιας «πράσινης» προσέγγισης. Το 1996 δημιουργήθηκε στο Γέρακα κέντρο με σκοπό την ενημέρωση για την θαλάσσια χελώνα και της άγριας ζωής δίνοντας έτσι την δυνατότητα στους επισκέπτες του νησιού να ενημερωθούν και να θαυμάσουν τις ομορφιές και την πλούσια κληρονομιά, τις ομορφιές της φύσης και την κουλτούρα της περιοχής, προωθώντας παράλληλα μια πρόταση για μια πιο φιλική προς το περιβάλλον τουριστική πρόταση. Μέσω του κέντρου όλο και περισσότεροι μπόρεσαν να ενημερωθούν για τις περιοχές όπου αφήνουν τα αυγά τους οι θαλάσσιες χελώνες ώστε να προστατευτούν οι παραλίες. Ο πληθυσμός του είδους μπορεί να κινδυνεύει όχι μόνο από την αλόγιστη χρήση των παραλιών αλλά και από τους τραυματισμούς των χελωνών από τους ψαράδες αλλά και από την μόλυνση των παραλιών. Οι καθαρότερες ακτές συμβάλλουν στην διατήρηση του περιβάλλοντος αλλά δίνουν και μια θετική εικόνα βοηθώντας έτσι την ανάπτυξη του τουρισμού. Και στην περιοχή του Λαγανά όμως οι συχνές επισκέψεις των τουριστών δημιουργούν προβλήματα στην διατήρηση και προστασία των θαλάσσιων χελωνών. Οι απλώστρες που χρησιμοποιούνται στις παραλίες κατά την διάρκεια της ημέρας εμποδίζουν τις χελώνες οι οποίες βγαίνουν για να αφήσουν τα αυγά τους στην περιοχή. Ο οργανισμός διοργανώνει διαλέξεις σε σχολεία και πανεπιστήμια με σκοπό την ενημέρωση και την προώθηση των δράσεων του σε Ηνωμένο Βασίλειο και Ελλάδα (Earth Sea and Sky, 2012).

Η Γενική Γραμματεία Νέας γενιάς επίσης διοργανώνει προγράμματα που συνδυάζουν τις διακοπές με την εθελοντική εργασία. Όπως αναφέρεται και στην ιστοσελίδα του οργανισμού η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς σε συνεργασία με τα Ελληνικά Ταχυδρομεία και με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού δίνει την δυνατότητα σε νέους από 18-28 ετών να προσφέρουν εθελοντική εργασία σε κάποιο Ελληνικό Ταχυδρομείο ή γραφείο πληροφοριών του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού μιας τουριστικής περιοχής. Τα ΕΛ.ΤΑ, ο Ε.Ο.Τ. και η Γ.Γ.Ν.Γ. καλύπτουν μέρος του κόστους διαμονής, διατροφής, μετάβασης και επιστροφής στις περιοχές των ταχυδρομείων. Απαραίτητες προϋποθέσεις για να γίνεις εθελοντής είναι:

- Να είσαι Έλληνας πολίτης ή υπήκοος κράτους μέλους της Ε.Ε.
- Να έχεις απολυτήριο Λυκείου της ημεδαπής ή ισότιμο τίτλο της αλλοδαπής.
- Να γνωρίζει σε καλό επίπεδο (B2 για τα ΕΛ.ΤΑ και Γ2 για τον ΕΟΤ) μια τουλάχιστον ξένη γλώσσα (κυρίως Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά).

Ένας άλλος οργανισμός είναι οι Μηχανικοί Χωρίς Σύνορα (ΜΧΣ). Μια Μη Κυβερνητική οργάνωση, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με σκοπό την παροχή τεχνικής βοήθειας σε μη ανεπτυγμένες περιοχές καθώς και σε περιοχές που έχουν συντελεστεί μεγάλης έκτασης φυσικές και ανθρωπολογικές καταστροφές. Δεν πρόκειται για μια οργάνωση ανθρώπων που σχετίζεται αποκλειστικά με την τεχνολογία αλλά μια οργάνωση ανθρώπων ευαισθητοποιημένων πάνω σε προβλήματα που αφορούν όλους ενώ οι δράσεις των Ελλήνων Μηχανικών Χωρίς Σύνορα υπηρετούν τον άνθρωπο και τη φύση,

- Σε κοινωνίες όπου το κράτος αδυνατεί να κατασκευάσει τα απαραίτητα έργα υποδομής και δίκτυα κοινής ωφέλειας(στέγαση, ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία, άρδευση, φράγματα κτλ)
- Σε περιοχές που έχουν συντελεσθεί σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές, καταστροφές περιβάλλοντος, ηφαιστειακές εκρήξεις, τυφώνες, ομαδικά τεχνολογικά ατυχήματα, εμπόλεμες συρράξεις.
- Σε παγκόσμια κλίμακα όπου ο ανθρώπινος παράγοντας με την ρύπανση του περιβάλλοντος απειλεί την ίδια την ζωή και την επιβίωση του πλανήτη(

φαινόμενο θερμοκηπίου, καταστροφές όξινης βροχής, μείωση στοιβάδας όζοντος κλπ)

Έργα όπως το φράγμα Damte Αιθιοπίας, κατασκευή κτιρίου πολλαπλών χρήσεων στη νότια Αιθιοπία, κατασκευή σπιτιού μητρότητας στην περιοχή Καλλάσα στο Πακιστάν, πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας σε αγροτική περιοχή της δυτικής Βεγγάλης στην Ινδία, αντιμετώπιση λειψυδρίας στο Πράσινο Ακρωτήριο, αυτοψίες κτιρίων μετά τον σεισμό του 1999 στην Αττική είναι μερικά από τα έργα που έχουν ολοκληρωθεί ενώ σε εξέλιξη βρίσκονται προγράμματα όπως η κατασκευή δημοτικού σχολείου και νηπιαγωγείου στον οικισμό Bardhoc της κοινότητας Terthore στη Βόρεια Αλβανία, επιστημονικά όργανα σε γυμνάσιο της Νιγηρίας, ανάπτυξη τοπικών φυτών και δένδρων για την αντιμετώπιση της πείνας αλλά και κατασκευή δημοτικού σχολείου στο Μπουρουντί.

Μια ακόμα οργάνωση είναι το Δίκτυο Μεσόγειος SOS που ξεκίνησε το 1990 ως μια Περιβαλλοντολογική Οργάνωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, από μια ομάδα ανθρώπων αποφασισμένων να παρέμβουν στα περιβαλλοντολογικά προβλήματα της χώρας, της Μεσογείου και της Ευρώπης γενικότερα. Μέσα από καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, δημόσιες εκδηλώσεις, εθελοντικά προγράμματα, μεταφορά καλών πρακτικών, επιστημονικές ημερίδες, συμμετοχικές διαδικασίες, παρουσίαση επεξεργασμένων προτάσεων και λύσεων, έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις και συνεργασίες με πολυάριθμους φορείς και δεκάδες χιλιάδες πολίτες κάθε χρόνο ενώ και οι δράσεις συμβάλλουν στην μεγαλύτερη κατανόηση των προβλημάτων. Δράσεις με σκοπό:

- Τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεων της
- Την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την απεξάρτηση από το πετρέλαιο και το λιγνίτη, την αποφυγή πυρηνικής απειλής
- Την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση του πλούτου των ακτών και της θάλασσας και την ταυτόχρονη ευημερία των τοπικών κοινωνιών
- Μια οικολογικά βιώσιμη οικονομία, που μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας, νερού και φυσικών πόρων, θα βελτιώσει την ζωή των ανθρώπων.
- Την προστασία του φυσικού πλούτου μακροχρόνια

- Την δημιουργία βιώσιμων πόλεων και οικολογικών γειτονιών με πράσινες ζώνες, χώρους για περπάτημα, ποδήλατο και παιχνίδι, για τη βιώσιμη κινητικότητα και για ενεργειακά αποδοτικά κτίρια, που θα συντελέσουν στην μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών αερίων.
- Την ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των πολιτών.

Και ενώ το περιβάλλον και προστασία του είναι ο κύριος στόχος του παραπάνω οργανισμού η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία έχει ως αντικείμενο την προστασία των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους στην Ελλάδα. Από το 1982 εργάζεται ώστε να διασφαλίσει ένα βιώσιμο περιβάλλον τόσο για τα πουλιά όσο και για τον άνθρωπο με δράσεις προστασίας και μελέτης, ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Οι στόχοι της οργάνωσης είναι:

- Η προστασία των πουλιών και των βιοτόπων τους μέσα από καταγραφές, έρευνα και μελέτη αγρίων πουλιών όπως και την ανάδειξη, διαχείριση και προστασία προστατευόμενων περιοχών.
- Η ενημέρωση των πολιτών για το φυσικό περιβάλλον και τα άγρια πουλιά, μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και δράσεων ευαισθητοποίησης.
- Η παρέμβαση στις περιπτώσεις παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και η διατύπωση και προώθηση θέσεων σε κρίσιμα περιβαλλοντολογικά θέματα.

Μέσα από την οργάνωση αναδεικνύεται το πρόβλημα με την εξαφάνιση και την μείωση των πληθυσμών τους που συνδέεται με απειλές που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον. Με δράσεις όπως η προστασία και η διατήρηση σε περισσότερες από 60 σημαντικές περιοχές σε όλη την Ελλάδα, μελέτη και παρακολούθηση 196 Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά σε όλη την Ελλάδα, υλοποίηση 100 προγραμμάτων έρευνας και διαχείρισης την τελευταία δεκαετία με ευρωπαϊκούς, εθνικούς, ιδιωτικούς και ιδίους πόρους, σταθερή συνεργασία με πάνω από 50 επιστημονικούς και άλλους φορείς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, παρεμβάσεις και καταγγελίες ετησίως σε περιπτώσεις καταστροφής της φύσης με τη συμβολή των πολιτών και τοπικών οργανώσεων, συμμετοχή περισσότερων από 16000 παιδιών και εφήβων ετησίως σε εκδηλώσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, άμεση ενημέρωση ατόμων σε όλη την Ελλάδα, δίκτυο εκπαιδευμένων εθελοντών στις καταγραφές πουλιών και συμμετοχή

πάνω από 1000 ατόμων ετησίως σε εθελοντικές δράσεις (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, 2011).

Ένας πολύ γνωστός οργανισμός εθελοντικής δράσης είναι και το WWF που μέσα από τα προγράμματα του δίνει την δυνατότητα κατανόησης των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν με τα χρόνια στο περιβάλλον και τους τρόπους επίλυσης τους.

Αποστολή του WWF είναι να σταματήσει την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και να οικοδομήσει ένα μέλλον στο οποίο οι άνθρωποι θα ζουν σε αρμονία με την φύση μέσα από την διατήρηση της βιοποικιλότητας στον πλανήτη, την βιώσιμη χρήση ανανεώσιμων φυσικών πόρων και την μείωση της ρύπανσης και της σπατάλης στην κατανάλωση. Ο οργανισμός ιδρύθηκε το 1961 στην Ελβετική πόλη Μορζ (Morges) και το WWF είναι ακρώνυμο αρχικά World Wildlife Fund καθώς αντανακλούσε την επιθυμία των ιδρυτών να συγκεντρώνουν χρήματα από την παγκόσμια κοινότητα που θα τους βοηθούσαν να χρηματοδοτήσουν δράσεις προστασίας της φύσης άλλων οργανώσεων σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές ολοκληρω του πλανήτη. Το 1986 η οργάνωση αντιλαμβάνεται ότι το συγκεκριμένο όνομα δεν αντανακλά πλέον το πεδίο των δραστηριοτήτων του. Παύει να λειτουργεί πλέον ως ταμείο και να χρηματοδοτεί δράσεις τρίτων και διαμορφώνει το δικό του παγκόσμιο πρόγραμμα και ως εκ τούτου το όνομα αλλάζει σε WorldWildlifeFundforNature ενώ για λόγους σαφήνειας χρησιμοποιείται παγκοσμίως το ακρώνυμο WWF.

Ο συγκεκριμένος οργανισμός δραστηριοποιείται σε πάνω από 100 χώρες μέσω ενός δικτύου 80 γραφείων με εθνικά γραφεία, γραφεία προγραμμάτων και συνεργαζόμενες οργανώσεις. Το WWF Ελλάς είναι το εθνικό γραφείο του WWF στην Ελλάδα. Είναι μια ανεξάρτητη ελληνική μη κυβερνητική οργάνωση και ταυτόχρονα ενεργό κομμάτι του διεθνούς δικτύου του WWF. Η δράση του οργανισμού στην Ελλάδα ξεκινά το 1969 με την αποκατάσταση του δάσους της Καισαριανής στον Υμηττό και στην συνέχεια με ενίσχυση των δράσεων προστασίας στις Πρέσπες και την Δαδιά Έβρου ενώ η δραστηριότητα και η αποτελεσματικότητα της οργάνωσης υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από εθελοντική προσφορά εργασίας (WWF Ελλάς, 2012).

Άλλη μια περιβαλλοντική οργάνωση είναι η MOM που στόχο έχει την μελέτη και προστασία της Μεσογειακής φώκιας. Ιδρύθηκε το 1988 από μια ομάδα βιολόγων, ερευνητών του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Όπως αναφέρεται και στην σελίδα της στο διαδίκτυο η οργάνωση έχει ως στόχο την μελέτη και απόκτηση γνώσης για την βιολογία, οικολογία και συμπεριφορά του είδους αλλά και την προστασία του. Από το 1994 η MOM είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Διατήρηση των Ακτών (EUCC) ενώ το 1996 έγινε δεκτή ως μέλος της Διεθνούς Ένωσης για την Διατήρηση της Φύσης (IUCN) (Mom, 2012).

Ένας ακόμα οργανισμός που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα λέγεται Fair Trade Hellas. Πρόκειται για ένα κίνημα που προωθεί μια εναλλακτική διαδικασία εμπορίου. Δεν στοχεύει στο μέγιστο κέρδος αλλά στην μείωση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η Fair Trade Hellas είναι μια ανεξάρτητη ελληνική οργάνωση που ιδρύθηκε το 2004. Μέσω του Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας (European Voluntary Service EVS), από το 2006 η Fair Trade Hellas υποδέχεται στην Ελλάδα ξένους εθελοντές από όλο τον κόσμο και αποστέλλει αντιστοίχως Έλληνες στο εξωτερικό για εθελοντικά προγράμματα χρονικής διάρκειας 2-12 μήνες.

Μέσα σε 4 χρόνια, 14 νέοι και νέες από την Ελλάδα έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα στην Γαλλία, την Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία, την Τουρκία, την Πολωνία, την Λιθουανία αλλά και το Περού και την Βενεζουέλα ενώ 29 εθελοντές από την Ιταλία, την Ισπανία, την Γαλλία, την Γερμανία, την Τουρκία, την Αυστρία, τη Σουηδία, την Τσεχία, το Βέλγιο, τη Φινλανδία και την Αίγυπτο έχουν απασχοληθεί σε εθελοντικό πρόγραμμα της Fair Trade Hellas. Καλύπτονται όλα τα έξοδα που αφορούν την διαμονή, την διατροφή και τη μετακίνηση ενώ επίσης παρέχονται μαθήματα για την εκμάθηση ξένης γλώσσας της χώρας στην οποία πραγματοποιείται το πρόγραμμα. Το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας δεν αναζητά νέους με ιδιαίτερες γνώσεις, σπουδές ή εμπειρίες αλλά κυρίως ανθρώπους που έχουν διάθεση να προσφέρουν προσαρμόζοντας την καθημερινότητα τους σε συνθήκες που δεν είναι πάντα εύκολες αλλά σίγουρα έχουν πολλά να διδάξουν.

Στην Ελλάδα το πρόγραμμα συντονίζει η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, με την οποία συνεργάζεται η Fair Trade Hellas ως αναγνωρισμένη οργάνωση φιλοξενίας και αποστολής εθελοντών. Οι επιλογές απασχόλησης είναι πολλές: χειρωνακτικές εργασίες, καλλιτεχνικά ή πολιτιστικά προγράμματα, διαπολιτισμικές δραστηριότητες για την κοινωνική ένταξη και εξάλειψη του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού, παροχή βοήθειας σε άτομα με ειδικές ανάγκες ή άτομα τρίτης ηλικίας, συμμετοχή στη λειτουργία και διαχείριση κέντρων νεότητας σε υποβαθμισμένες περιοχές και συνοικίες, ψυχαγωγικές δραστηριότητες και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε ανέργους ή άτομα με κοινωνικές δυσκολίες, δημιουργική απασχόληση παιδιών, συμμετοχή σε προγράμματα καταπολέμησης της περιβαλλοντικής μόλυνσης, εξωραϊσμός τοπίων, δημιουργία δημοσίων κήπων κ.α. (Fair Trade Hellas, 2012). Το πρόγραμμα καλύπτει:

- Γλωσσική και πολιτισμική κατάρτιση
- Τα εισιτήρια μετάβασης στη χώρα του προγράμματος και επιστροφής από αυτή
- Διαμονή, διατροφή και ένα μηνιαίο επίδομα της τάξης των 90- 110 ευρώ
- Ασφάλιση υγείας για το διάστημα της εθελοντικής εργασίας
- Χορήγηση πιστοποιητικού που θα βεβαιώνει τη συμμετοχή στο πρόγραμμα
- Υποστήριξη μετά την επιστροφή για την αξιοποίηση της εμπειρίας

Η ΑΛΚΥΟΝΗ είναι ακόμα μια οργάνωση που έχει ως στόχο την περίθαλψη και προστασία αγρίων ζώων. Ιδρύθηκε το 1995 και σκοπός της είναι:

- Την περίθαλψη και επανένταξη στη φύση όλων των αγρίων ζώων τα οποία τραυματισμένα, εξασθενημένα ή άρρωστα καταλήγουν στο νοσηλευτήριο της.
- Την προστασία της πανίδας μέσω της περιβαλλοντολογικής εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης και της συνεργασίας των πολιτών και της προστασίας των βιοτόπων μέσα από συγκέντρωση στοιχείων και μελετών και μέσα από ενημερωτικές, κρατικές και όπου χρειαστεί νομικές διαδικασίες.

Η εθελοντική εργασία και η περιβαλλοντολογική εκπαίδευση είναι σημαντικά κομμάτια της βιωσιμότητας του οργανισμού ώστε να συνεχίσει το έργο του. Η έδρα

της ΑΛΚΥΟΝΗΣ είναι στη Πάρο και το κτίριο στεγάζονται: το χειρουργείο, 2 αίθουσες Α΄ βοηθειών, αίθουσα περιβαλλοντολογικής εκπαίδευσης, γραφείο, κοιτώνες εθελοντών, κουζίνα εθελοντών, τουαλέτα εθελοντών και επισκεπτών, παρασκευαστήριο τροφών ζώων, αποθήκες (ΑΛΚΥΟΝΗ, 2012)

Οι Γέφυρες Φιλίας είναι ένας οργανισμός με σκοπό την υπηρετήση και την προώθηση των αρχών και των ιδεωδών του εθελοντισμού, της ανθρωπιστικής συνεργασίας και της αναπτυξιακής δράσης μέσα από ένα σύγχρονο μοντέλο θεσμικών προτάσεων- παρεμβατικών δράσεων στο πεδίο, που στηρίζεται στην ενεργοποίηση, την εκπαίδευση, την συνεργασία και την γεφύρωση των ατομικών και συλλογικών δυνάμεων της Κοινωνίας των Πολιτών. Οι Γέφυρες Φιλίας οργανώνουν ομάδες εθελοντών δράσης που στα πλαίσια μικρών αποστολών αναλαμβάνουν να βοηθήσουν και να ανακουφίσουν περιπτώσεις ανθρώπων και οικογενειών που έχουν ανάγκη, καθώς και να υποστηρίξουν και να ενισχύσουν άλλες ανθρωπιστικές οργανώσεις στο έργο τους ενώ τακτικά στέλνει νέους και νέες στο πρόγραμμα “ Νεολαία- Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία(EVS).

Η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού ξεκίνησε το 1972 και από τότε αγωνίζεται για τη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (ιστορικής, καλλιτεχνικής και αρχιτεκτονικής) την σημασία της προστασίας των οικοσυστημάτων και της οικολογικής ισορροπίας του τόπου, την προώθηση της αειφόρου χρήσης των φυσικών και ενεργειακών πόρων της χώρας, καθώς και την γενικότερη αισθητική αξία του τοπίου και του φυσικού περιβάλλοντος ενώ είναι η μόνη μη κυβερνητική οργάνωση που η δράση της αφορά τόσο στο φυσικό όσο και το ανθρωπογενές περιβάλλον. Οι κύριες δράσεις του οργανισμού περιλαμβάνουν οργανωμένες παρεμβάσεις για τη διάσωση μνημείων, την υποβολή προτάσεων σχετικών με την χωροταξία, την περιβαλλοντική φορολογία, την ενέργεια και τις μεταφορές, την αειφορία στο Αιγαίο, την συμμετοχή στα διαχειριστικά και ερευνητικά προγράμματα, την προώθηση θεμάτων που αφορούν την εφαρμογή Κοινοτικών Οδηγιών και Διεθνών Συμβάσεων στην Ελλάδα, την συμμετοχή στο έργο Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, την διεξαγωγή ερευνών για την ευαισθητοποίηση των πολιτών ενώ

παράλληλα οργανώνει και διεξάγει συνέδρια, σειρές μαθημάτων, προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού.

Όσον αφορά τα προγράμματα στην Ελλάδα, σαφώς διακρίνεται ότι η ποικιλία δεν είναι ανάλογη με αυτά που παρατηρούμε σε άλλες χώρες. Παραπάνω βλέπουμε μια σειρά οργανισμών με τα προγράμματα τους ώστε να κατανοήσουμε καλύτερα τις δραστηριότητες που προσφέρονται από τους οργανισμούς εντός και εκτός της χώρας. Παρατηρείται ότι αναφορικά με τους οργανισμούς στην Ελλάδα, το εθελοντικό στοιχείο είναι το κυρίαρχο στα προγράμματα μέσα από τα οποία οι συμμετέχοντες λαμβάνουν όλα τα στοιχεία που ο voluntourism προσφέρει, καθώς πέρα από τις γνώσεις και την προσφορά ο εθελοντής γνωρίζει περιοχές της Ελλάδας αλλά και χώρες του κόσμου, δημιουργεί φιλίες, αποκτά γνώσεις και εμπειρίες, όχι μόνο μέσα από το πρόγραμμα αλλά και μέσω της επαφής με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες αλλά και με τους ντόπιους της εκάστοτε περιοχής (Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1. Η πρωτογενής έρευνα

Η πρωτογενής έρευνα, η οποία συχνά αποκαλείται και “κλασική ερευνητική μέθοδος” εμφανίζει ένα ιδιαίτερα ευρύ πεδίο εφαρμογών στην έρευνα της τουριστικής αγοράς. Ειδικότερα σε κάθε περίπτωση όπου τα στοιχεία που χρειάζεται μια τουριστική επιχείρηση δεν είναι δυνατόν να βρεθούν από δευτερογενείς πηγές, τότε στρέφεται για τη συλλογή τους στην ίδια την τουριστική αγορά. Τα στοιχεία αυτά δηλαδή είναι πρωτότυπα και συγκεντρώνονται ειδικά για τη λύση κάποιου συγκεκριμένου τουριστικού προβλήματος (Χρήστου, 1999).

Υπάρχουν τέσσερις κύριοι τρόποι συλλογής πρωτογενών στοιχείων.

- Η χρήση ερωτηματολογίου (questionnaire survey)
- Οι συνεντεύξεις σε βάθος (depth interviews)
- Η μέθοδος της παρατήρησης (observation)
- Ο πειραματισμός (experimentation)

3.2. Ποσοτική και ποιοτική έρευνα

Πολλοί άνθρωποι συγχέουν με μεγάλη ευκολία τους όρους ποιοτική και ποσοτική έρευνα, πιστεύοντας ότι η “ποσοτική έρευνα” υποδηλώνει την συλλογή και μελέτη ενός ιδιαίτερα μεγάλου αριθμού στοιχείων. Αντίστοιχα θεωρούν ότι ο όρος “ποιοτική έρευνα” σχετίζεται με την ποιότητα και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της ερευνητικής διαδικασίας. Το περιεχόμενο όμως αυτών των δύο όρων απέχει ριζικά από τις παραπάνω προσεγγίσεις. Η έννοια της ποσοτικής έρευνας βασίζεται στη στατιστική ανάλυση καθώς χρησιμοποιούνται ποσοτικές μαθηματικές μέθοδοι για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με ένα πληθυσμό ατόμων χωρίς να εξεταστούν οι απόψεις όλων των ατόμων του πληθυσμού. Αντίθετα, εξετάζεται μόνο ένα επιλεγμένο κομμάτι του πληθυσμού, το δείγμα (Χρήστου, 1999).

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ποσοτικής έρευνας είναι:

- Η χρησιμοποίηση της θεωρίας των πιθανοτήτων για τον υπολογισμό του μεγέθους του δείγματος που θα εξεταστεί.
- Η χρήση των ίδιων ακριβώς ερωτήσεων προς όλα τα άτομα του δείγματος.
- Η διατύπωση των συμπερασμάτων με βάση τη στατιστική ανάλυση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν.
- Η συχνότατη χρησιμοποίηση “κλειστών” ερωτήσεων.
- Η μέτρηση απόψεων και συμπεριφορών με προκαθορισμένες κλίμακες.

Η ποιοτική έρευνα έχει σχέση με τη μελέτη των αιτιών της συμπεριφοράς των ανθρώπων και όχι με το αποτέλεσμα της συμπεριφοράς τους. Δεν ασχολείται με το αν αγοράζουν ή όχι (ή εάν τους αρέσει ή όχι) ένα προϊόν, αλλά στοχεύει, για παράδειγμα,

στην διερεύνηση των αναγκών που τους ωθούν στην αγορά (ή την αποφυγή αγοράς) του προϊόντος ή τη συμπεριφορά τους σε σχέση με το προϊόν.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας είναι:

- Το πολύ μικρότερο δείγμα που επιλέγεται να εξεταστεί σε σχέση με το δείγμα της ποσοτικής έρευνας.
- Το ιδιαίτερα μεγάλο βάθος της μελέτης αυτού του δείγματος με τεχνικές συχνά δανεισμένες από την κλινική ψυχολογία.
- Η επιδίωξη να ερευνηθούν οι σκέψεις των ατόμων και όχι οι πράξεις τους.
- Η δυσκολία στην ανάλυση στοιχείων που συγκεντρώθηκαν, κυρίως λόγω της σχετικής υποκειμενικότητας τους.
- Η δυσκολία στην στατιστική επεξεργασία των στοιχείων, εξαιτίας της έντονης ανομοιομορφίας που συχνά εμφανίζουν.

Η σύγκριση μεταξύ της ποσοτικής και της ποιοτικής έρευνας δεν είναι εφικτή, αν και εμφανίζουν ξεχωριστά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Η κάθε μία μέθοδος εξυπηρετεί διαφορετικούς στόχους και έχει διαφορετικές χρησιμότητες και κατά συνέπεια δεν είναι η μία περισσότερο σωστή από την άλλη. Το μοναδικό σωστό είναι το να μπορεί κανείς να ξεχωρίσει πότε οι ανάγκες μιας έρευνας επιβάλλουν την συλλογή ποσοτικών στοιχείων και πότε ποιοτικών (Χρήστου, 1999).

3.3. Οι συνεντεύξεις

Σε μια συνέντευξη η σχέση μεταξύ του λήπτη και του πληροφοριοδότη βασίζεται στην ελεύθερη ανταλλαγή στοιχείων. Η ποιότητα της συνέντευξης εξαρτάται από τον λήπτη της, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία μιας σχέσης εμπιστοσύνης με τον πληροφοριοδότη. Ο κύριος ρόλος του λήπτη της συνέντευξης είναι η εξασφάλιση έγκυρων πληροφοριών σχετικά με κάποιο ζήτημα το οποίο περιέχεται στους αντικειμενικούς στόχους του ερευνητικού προγράμματος, συνεπώς η συνέντευξη θα πρέπει να διευθύνεται και να ελέγχεται από τον λήπτη της χωρίς να περιορίζεται ο αυθορμητισμός του πληροφοριοδότη (Χρήστου, 1999).

Αν και κάθε συνέντευξη είναι διαφορετική από κάποια άλλη εντούτοις διακρίνονται σε διαφορετικά είδη. Η προσέγγιση αυτή βασίζεται στην αποδοχή του (σωστού κατά βάση) γεγονότος ότι κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός και άρα ο κάθε δότης συνέντευξης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με διαφορετικό τρόπο. Όλες όμως οι προσωπικές συνεντεύξεις είναι δυνατόν να ανήκουν σε κάποια από τις παρακάτω γενικές κατηγορίες (Χρήστου, 1999):

- Τις δομημένες συνεντεύξεις
- Τις μη δομημένες συνεντεύξεις

Οι παραπάνω κατηγορίες εκφράζουν δύο αντιδιαμετρικά αντίθετα είδη συνεντεύξεων οι οποίες έχουν εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά, χρησιμότητα, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Οι δομημένες συνεντεύξεις έχουν επίσημη μορφή και χαρακτηρίζονται από προσέγγιση της όλης διαδικασίας με συστηματικό τρόπο. Την πορεία τους την κατευθύνει απόλυτα και την ελέγχει διαρκώς ο λήπτης της συνέντευξης. Οι ερωτήσεις είναι όλες αυστηρά προκαθορισμένες και ως προς το περιεχόμενο τους αλλά και ως προς την σειρά με την οποία διατυπώνονται. Στην ουσία πρόκειται για ένα ερωτηματολόγιο σε προφορική μορφή (αν και συχνά χρησιμοποιείται και στη πράξη ένα γραπτό ερωτηματολόγιο, το οποίο διαβάζει στον πληροφοριοδότη ο λήπτης της συνέντευξης). Ο λήπτης είναι εφοδιασμένος με σαφείς οδηγίες οι οποίες καλύπτουν με αναλυτικό τρόπο όλες τις πλευρές της συνέντευξης.

Οι δομημένες συνεντεύξεις αν και μπορούν να χρησιμοποιηθούν περιορισμένα στην ποιοτική έρευνα, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για την συλλογή ποσοτικών στοιχείων. Το κυριότερο πλεονέκτημα τους είναι η εύκολη ομαδοποίηση των απαντήσεων ακόμα και στις περιπτώσεις που το δείγμα είναι σχετικά μεγάλο ενώ οι μη δομημένες συνεντεύξεις είναι κατά κανόνα ανεπίσημες και η διαδικασία τους δεν χαρακτηρίζεται από έντονη συστηματικότητα. Ο λήπτης της συνέντευξης ελάχιστα (ή καθόλου) καθοδηγεί και ελέγχει την πορεία της διαδικασίας. Οι ερωτήσεις δεν είναι αυστηρά προκαθορισμένες ούτε ως προς το περιεχόμενο τους, αλλά ούτε ως προς την σειρά με την οποία διατυπώνονται.

Το κάθε είδος από τα παραπάνω εμφανίζει λόγω της μορφής του ξεχωριστά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα άρα έχει και διαφορετικές χρησιμότητες. Ορισμένες φορές για λόγους σχετικούς με την διασφάλιση της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων επιβάλλεται να ληφθούν τόσο δομημένες όσο και μη δομημένες συνεντεύξεις (Χρήστου, 1999).

3.4. Η χρησιμότητα της ποιοτικής έρευνας

Η ουσία της ποιοτικής έρευνας είναι κατεξοχήν διαγνωστική. Καταβάλλεται προσπάθεια για την αποκάλυψη των παραγόντων που επηρεάζουν και διαμορφώνουν συγκεκριμένα είδη συμπεριφοράς, όπως για παράδειγμα η προσκόλληση των καταναλωτών σε συγκεκριμένα εμπορικά ονόματα. Πρέπει να σημειωθεί ότι η ποιοτική έρευνα έχει σημαντική αξία για τις επιχειρήσεις που επικεντρώνονται στην παροχή υπηρεσιών ή συνδυασμού υπηρεσιών και προϊόντων. Κατά συνέπεια η μέθοδος αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερη χρησιμότητα στην έρευνα της τουριστικής αγοράς (Χρήστου, 1999). Συνήθως η ποιοτική έρευνα στοχεύει στη βαθύτερη κατανόηση των συγκαλυμμένων παραγόντων που επηρεάζει την αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών. Η διαγνωστική φύση της ποιοτικής έρευνας μπορεί να χρησιμεύσει πολλαπλά σε μια τουριστική επιχείρηση εξυπηρετώντας συγκεκριμένους σκοπούς όπως:

- Την δημιουργία και δοκιμή υποθέσεων σχετικά με την συμπεριφορά, την διάθεση και τη στάση των καταναλωτών.
- Τον εντοπισμό προβλημάτων τα οποία πρέπει να προσδιοριστούν ποσοτικά, δίνοντας έτσι την κατεύθυνση για μελλοντικές ποσοτικές έρευνες.
- Τον προσδιορισμό ζητημάτων τα οποία χρήζουν περαιτέρω έρευνας μεγαλύτερης κλίμακας.
- Την πιλοτική δοκιμή ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιηθούν για την συγκέντρωση ποσοτικών στοιχείων.
- Τον εντοπισμό ευκαιριών με βάση τις ανάγκες των καταναλωτών για την εξέλιξη νέων τουριστικών προϊόντων, υπηρεσιών και στρατηγικών μάρκετινγκ.
- Την κατανόηση της διαδικασίας που ακολουθεί ο καταναλωτής για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών.

- Την αρχική εξέταση και δοκιμή νέων προϊόντων, υπηρεσιών και στρατηγικών μάρκετινγκ.
- Την αξιολόγηση του μίγματος επικοινωνίας/ προώθησης μιας τουριστικής επιχείρησης.

Η βασική κριτική της ποιοτικής έρευνας επικεντρώνεται στους περιορισμούς της μεθόδου αυτής σχετικά με την επιστημονική της τεκμηρίωση. Αυτό αναδεικνύεται από το γεγονός ότι η ποιοτική έρευνα δεν χαρακτηρίζεται από την επιστημονική επάρκεια της ποσοτικής έρευνας, δηλαδή τους κανόνες της στατιστικής και της θεωρίας των πιθανοτήτων. Η αξία της ποιοτικής έρευνας είναι αναμφισβήτητη καθώς χρησιμεύει όχι μόνο για την κατανόηση των κινήτρων που υποκινούν τις πράξεις των καταναλωτών αλλά αποτελεί και ένα θεμελιώδη τρόπο σύνδεσης μεταξύ του καταναλωτή και του ανθρώπου που λαμβάνει αποφάσεις σχετικές με το μάρκετινγκ.

Η ποιοτική έρευνα της τουριστικής αγοράς εμφανίζει τα εξής πλεονεκτήματα:

- Η μέθοδος αυτή αντιστοιχεί με την φύση του αντικειμένου που εξετάζεται καθώς ο τουρισμός αποτελεί μια κατεξοχήν “ποιοτική” εμπειρία.
- Τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας είναι εύκολο να κατανοηθούν από ανθρώπους με περιορισμένες γνώσεις στατιστικής.
- Η μέθοδος αυτή περιγράφει πληρέστερα τις διάφορες μεταβολές της συμπεριφοράς των καταναλωτών στο πέρασμα του χρόνου. Αντίθετα, η ποσοτική έρευνα μπορεί να καταγράψει τις απόψεις των καταναλωτών για μια δεδομένη μόνο χρονική στιγμή και για συγκεκριμένες κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες αγνοώντας το γεγονός ότι οι απόψεις των καταναλωτών επηρεάζονται από τις εμπειρίες τους.
- Η ποιοτική έρευνα είναι μοναδική για την κατανόηση των βαθύτερων αναγκών, των επιθυμιών και των φιλοδοξιών των καταναλωτών.

Τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας (σύνοψη της έρευνας, ερευνητική πρόταση, συλλογή στοιχείων, ανάλυση και αξιολόγηση στοιχείων και συγγραφή της ερευνητικής

αναφοράς) είναι δυνατόν να ακολουθηθούν σε οποιαδήποτε ερευνητική προσπάθεια. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι σε αμιγώς ποιοτικές έρευνες η παραπάνω προσέγγιση συχνά δεν είναι εφαρμόσιμη στη πράξη. Αυτό μπορεί να συμβαίνει διότι λόγω της ρευστής φύσης των ποιοτικών στοιχείων μπορεί να μην είναι εφικτό (Χρήστου, 1999):

- Να προσδιοριστεί επακριβώς το ζήτημα στο οποίο η έρευνα πρόκειται να εστιαστεί.
- Να ορισθούν με ακρίβεια οι αντικειμενικοί στόχοι της έρευνας και να καθοριστεί με σαφήνεια ο πληθυσμός που πρόκειται να ερευνηθεί.
- Να καθοριστεί η αποτελεσματικότερη ερευνητική μεθοδολογία και να σχεδιαστούν λεπτομερώς ερευνητικά εργαλεία.
- Να καθοριστούν οι απαιτήσεις ανάλυσης και αξιολόγησης των στοιχείων που πρόκειται να ερευνηθούν.
- Να προσδιοριστεί ο ακριβής χρονικός ορίζοντας του ερευνητικού προγράμματος.

Οι παραπάνω περιορισμοί οφείλονται στον διαγνωστικό χαρακτήρα της ποιοτικής έρευνας με το αποτέλεσμα της έρευνας να μην είναι γνωστό από την αρχή αλλά να αποκαλύπτεται σταδιακά κατά την πορεία του ερευνητικού προγράμματος. Κατά συνέπεια, πριν από την έναρξη της έρευνας θα είναι ανέφικτος ο σαφής προσδιορισμός των αντικειμενικών στόχων αφού δεν θα είναι εξαρχής γνωστή η συνολική κατεύθυνση της έρευνας. Για τον λόγο αυτό κατά τον σχεδιασμό της ερευνητικής πρότασης δεν μπορεί να καθοριστεί με ακρίβεια ούτε ο πληθυσμός που θα εξεταστεί αλλά ούτε και οι ερευνητικές μεθοδολογίες ή τα ερευνητικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν (Χρήστου, 1999).

Η ανάπτυξη της ποιοτικής έρευνας παρουσιάζεται ραγδαία κατά τα τελευταία χρόνια. Εμφανίζεται ταχεία ανάπτυξη από την ποσοτική έρευνα και θεωρείται ότι ήδη καλύπτει το 20% της συνολικής έρευνας μάρκετινγκ παγκοσμίως. Ο κυριότερος λόγος για την εξάπλωση της ποιοτικής έρευνας προκύπτει από την τάση αλλαγής του τρόπου με τον οποίο διοικούνται οι επιχειρήσεις. Ένας σύγχρονος μάνατζερ δεν αρκείται στη γνώση του τι συμβαίνει αυτό που τον ενδιαφέρει. Είναι λοιπόν προφανές ότι η ποιοτική έρευνα δεν δρα ανταγωνιστικά της ποσοτικής αλλά συμπληρωματικά. Άλλωστε, πως μπορεί κανείς να ανακαλύψει το γιατί συμβαίνει κάτι εάν δεν γνωρίζει τι συμβαίνει.

Λόγω της φύσης της, η ποιοτική έρευνα εμφανίζει στη πράξη δύο σημαντικούς περιορισμούς: την υποκειμενικότητα των συμπερασμάτων της και την αρνητική προβολή που έχει λάβει στο παρελθόν. Η υποκειμενικότητα σχετίζεται με το πρόβλημα της αντιπροσωπευτικής εγκυρότητας των στοιχείων που συλλέγονται. Η αρνητική δημοσιότητα που έχει λάβει στο παρελθόν η ποιοτική έρευνα σχετίζεται άμεσα με την αδυναμία προσδιορισμού σαφών απαντήσεων στα ερωτήματα. Οι επικριτές της ποιοτικής έρευνας βάλλουν εναντίον της λόγω του περιορισμού της επιστημονικότητας της για χάρη της υποκειμενικής ανθρώπινης κρίσης. Στο μέλλον, οι ερευνητές θα πρέπει να ασχοληθούν συστηματικά με την εξεύρεση λύσεων για τους περιορισμούς αυτούς ώστε να τεκμηριωθεί με επιστημονικά αποδεκτά τρόπο η αξιοπιστία της. Το μέλλον της ποιοτικής έρευνας σχετίζεται και με τις τάσεις που τείνουν να διαμορφώσουν την χρήση των αποτελεσμάτων της. Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται σαν η “δημοκρατία της τεχνολογίας” η διαφοροποίηση των προϊόντων γίνεται ολοένα δυσκολότερη. Για αυτό τον λόγο παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια έξαρση της χρήσης τεχνικών ποιοτικής έρευνας για την ανάπτυξη νέων εμπορικών ονομάτων αλλά και για την αξιολόγηση υφιστάμενων brands με την ποιοτική έρευνα να έχει ως στόχο την μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Οι άνθρωποι διαρκώς αλλάζουν καθώς επηρεάζονται από ραγδαίες κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει στο μέλλον να αναπτυχθούν νέες τεχνικές ποιοτικής έρευνας, περιορισμένες στις σύγχρονες απαιτήσεις μιας παγκοσμιοποιημένης τουριστικής αγοράς. Ήδη έχουν εμφανιστεί πολλές παραλλαγές παλαιότερων τεχνικών όπως οι συνεντεύξεις σε βάθος αμφίδρομου χαρακτήρα, οι πειραματικές ομάδες εστίασης με εκτελεστικές εξουσίες και η εφαρμογή της θεωρίας του Νεύρο-γλωσσολογικού προγραμματισμού (Neuro Linguistic Programming) που χρησιμοποιείται για την προσέγγιση των βαθύτερων σκέψεων του ανθρώπου (Χρήστου, 1999).

3.5. Ταυτότητα και περιορισμοί έρευνας

Για την διεξαγωγή της έρευνας απαραίτητο στοιχείο ήταν η επικοινωνία με αντιπροσώπους οργανισμών (ποιοτική έρευνα με την μέθοδο των συνεντεύξεων σε πληροφορητές - key informants). Μέσα από τις συνεντεύξεις αποκτήθηκαν σημαντικά στοιχεία για τα εθελοντικά προγράμματα, τις δραστηριότητες, τους συμμετέχοντες και την τουριστική δραστηριότητα που διαμορφώνουν. Μέσα από την έρευνα για τους οργανισμούς διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν αξιόλογες ομάδες ανθρώπων που δραστηριοποιούνται σε μικρά γκρουπ λίγων ατόμων και με βάση την περιοχή στην οποία κατοικούν. Αυτές οι ομάδες αφορούν κυρίως ντόπιους και με αφορμή αυτό το στοιχείο εξετάστηκαν περιπτώσεις πιο οργανωμένων ομάδων με μεγαλύτερη ποικιλία τόσο στα προγράμματα όσο και στην συμμετοχή σε αυτά.

Ξεκινώντας με ένα πολύ μικρό αριθμό οργανισμών (11) και μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας με εργαζόμενους σε αυτούς πολύ γρήγορα εμφανίστηκαν οι δυσκολίες που θα προέκυπταν στην έρευνα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι οργανισμοί που προσεγγίστηκαν για τις ανάγκες της έρευνας η οποία διεξήχθη την περίοδο Μάιος - Ιούνιος 2013:

Πίνακας 1: Στοιχεία πληροφορητών (key informants) της έρευνας

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ	ΟΝΟΜΑ ΣΥΝΟΜΙΑΛΗΤΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	E- MAIL	ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΜΟm	κ. Κρίνου	2105222888	c.krinou@mom.gr	ΝΑΙ
ΕΛΙΞ		2103825506	elix@elix.org.gr	ΟΧΙ
ΑΡΧΕΛΩΝ	κ. Καρκούλια	2105231342	stps@archelon.gr	ΝΑΙ
ΑΛΚΥΟΝΗ	κ. Φουρναρης	2284022931	alkioniparos@yahoo.gr	ΝΑΙ

ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ	κ. Ψύχας	2108228704	info@ornithologiki.gr	NAI
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	κ. Βλάχου και κ. Κήκου	2103225245	elet@elliniketairia.gr	NAI
SCI- Hellas	κ. Αρβανίτη	2103823635	info@sci.gr	OXI
ΚΑΛΛΙΣΤΩ	κ. Μπουσιάκη	2310252530	info@callisto.gr	NAI

Όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει στον παραπάνω πίνακα αναφέρονται μόνο 8 οργανισμοί καθώς 3 από τους οργανισμούς δεν διοργανώνουν προγράμματα εθελοντικής εργασίας την περίοδο που διανύουμε. Για την ακρίβεια WWF, Δίκτυο Μεσόγειος SOS αλλά και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς έχουν αναστείλει τα προγράμματα τους για την φετινή περίοδο και παρόλο που υπήρξε καλή διάθεση από μέρους τους να απαντήσουν στις ερωτήσεις της ερευνήτριας, τα δεδομένα που θα προέκυπταν από τις συγκεκριμένες απαντήσεις δεν θα αντιπροσώπευαν την τωρινή κατάσταση καθώς δεν θα παρουσίαζαν τρέχουσες ή πρόσφατες δράσεις.

Από τους 8 οργανισμούς που διοργανώνουν προγράμματα εθελοντικής εργασίας όπως φαίνεται και στον παραπάνω πίνακα απάντηση έδωσαν μόνο οι 6. Ο Ελίξ αλλά και ο SCI- Hellas ζήτησαν την αποστολή του ερωτηματολογίου με e-mail χωρίς να ακολουθήσει όμως απάντησή τους. Όσον αφορά τους υπόλοιπους οργανισμούς στους οποίους πραγματοποιήθηκε συνέντευξη, και οι 6 διοργανώνουν προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος με την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού να διοργανώνει και προγράμματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Όπως μπορούμε να δούμε και στο υποκεφάλαιο 2.10, οι περισσότεροι οργανισμοί εκτός και εντός Ελλάδας έχουν σαν κύριο αντικείμενο δραστηριότητες για την προστασία του περιβάλλοντος και της θαλάσσιας ζωής. Σκοπός αυτής της έρευνας ήταν να υπάρχει η δυνατότητα μελέτης και άλλων οργανισμών με μεγαλύτερη ποικιλία στα προγράμματα κάτι που δεν ήταν εφικτό όπως φαίνεται και παραπάνω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1. Εισαγωγή

Η συγκεκριμένη εργασία έχει ως στόχο την μελέτη του voluntourism και την εξέλιξη του σε Ελλάδα και εξωτερικό. Ενώ τα τελευταία χρόνια στο εξωτερικό η έννοια του voluntourism είναι αρκετά διαδεδομένη, κάτι που αναφέρεται και σε προηγούμενα κεφάλαια, στην Ελλάδα σχετικά πρόσφατα έχει αρχίσει να αποκτάει το δικό του κοινό, ως μια εναλλακτική μορφή τουρισμού με πολλές δυνατότητες για τους συμμετέχοντες. Έχοντας στοιχεία για το συγκεκριμένο είδος τουριστικής δραστηριότητας ήταν σημαντικό να κατανοήσουμε τις δυνατότητες που παρέχονται στην Ελλάδα, την προσφορά και την ζήτηση καθώς και την εξέλιξη του.

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας μέσα από ερωτήσεις¹ οι οποίες έγιναν στους οργανισμούς με σκοπό να κατανοήσουμε την εθελοντική δραστηριότητα σε συνεργασία με την τουριστική δραστηριότητα. Δίνεται μέσα από τον συγκεκριμένο συνδυασμό η δυνατότητα να αξιοποιήσει κανείς την ανάγκη για εθελοντική προσφορά με εκείνη της γνωριμίας με διαφορετικούς προορισμούς, ανθρώπους αλλά και κουλτούρες. Η έρευνα είχε ως στόχο την προσέγγιση οργανώσεων εθελοντικής εργασίας και των προγραμμάτων τους στην Ελλάδα. Μέσα από τις απαντήσεις θα δοθεί η δυνατότητα κατανόησης της λειτουργίας των οργανισμών στην Ελλάδα, τα προγράμματα που προσφέρουν και την προσφορά τους στην τουριστική δραστηριότητα.

4.2. Το προφίλ των ερωτηθέντων

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω για την διεξαγωγή της έρευνας βασικό κομμάτι ήταν η προσέγγιση οργανισμών που προσφέρουν προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Ο αριθμός και η ποικιλία του δείγματος ήταν πολύ σημαντικό κομμάτι για την ορθή διεξαγωγή της έρευνας και των αποτελεσμάτων της. Το δείγμα (n=6) θεωρείται μικρό για τις ανάγκες της εργασίας ενώ οι οργανισμοί που απάντησαν

¹ Το ερωτηματολόγιο - οδηγός συνέντευξης παρατίθεται στο παράρτημα

θετικά είχαν ως αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος και των ζώων ενώ σε μια περίπτωση ενός οργανισμού υπάρχουν και προγράμματα που στόχο έχουν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, στοιχεία που δυσκόλεψαν την μελέτη και δημιούργησαν προβληματισμό για τα αποτελέσματα της έρευνας. Η ποικιλία των προγραμμάτων και των περιοχών δράσης που προσφέρει ο κάθε οργανισμός, δείχνουν τις δυνατότητες που προσφέρονται στους εθελοντές- τουρίστες.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η συνομιλία της ερευνήτριας με τους οργανισμούς ήταν τηλεφωνική και είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στις περιπτώσεις που ελήφθησαν απαντήσεις στις ερωτήσεις της, οι συνομιλητές της (κυρίως υπεύθυνοι επικοινωνίας) ήταν ευγενικοί, πρόθυμοι και τις περισσότερες φορές πολύ κατατοπιστικοί. Σε κάποιες περιπτώσεις, και λόγω του μεγάλου όγκου προγραμμάτων υπήρξαν οργανισμοί που πρότειναν στην ερευνήτρια τις ιστοσελίδες των οργανισμών με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση της κυρίως στην ερώτηση 2 του ερωτηματολογίου που αφορά τα προγράμματα και τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα σε αυτά.

4.3. Αποτελέσματα έρευνας

Μέσα από τις απαντήσεις παρατηρεί κανείς τις διαφοροποιήσεις αλλά και τις ομοιότητες μεταξύ των οργανισμών καθώς επίσης και την αντίληψη στην Ελλάδα για την εθελοντική εργασία, για τα προγράμματα που προσφέρουν οι οργανισμοί και για την συμβολή τους στην τουριστική δραστηριότητα.

➤ Σκοπός λειτουργίας οργανισμού

Η πρώτη ερώτηση είχε στόχο να δώσει στοιχεία που θα βοηθούσαν την έρευνα να κατατάξει σε μια κατηγορία ανάλογα και με τον σκοπό λειτουργίας του έναν οργανισμό.

- Προστασία Μεσογειακής Φώκιας, διατήρηση του είδους και του θαλάσσιου περιβάλλοντος στο οποίο ζει
- Προστασία θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους

- Προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος και ζώων (αρκούδα, λύκος)
- Προστασία πουλιών και βιοτόπων σε όλη τη χώρα
- Νοσοκομειακή περίθαλψη για άγρια ζώα
- Προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Παραπάνω βλέπουμε τους τομείς δραστηριοποίησης των οργανισμών και τους στόχους τους και παρόλο που παρατηρούνται διαφοροποιήσεις εντούτοις είναι ξεκάθαρος ο περιβαλλοντικός ρόλος και των 6 οργανισμών.

➤ **Προγράμματα εθελοντικής εργασίας και δραστηριότητες που αναπτύσσονται στα πλαίσια των προγραμμάτων**

Η ερώτηση έχει ως στόχο να αναδείξει τα προγράμματα του εκάστοτε οργανισμού καθώς επίσης και τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα από αυτά. Από τις απαντήσεις μπορεί κανείς να κατανοήσει σε μεγαλύτερο βαθμό την προσφορά κάθε οργανισμού και τις δράσεις στις οποίες μπορεί να συμμετάσχει ο εθελοντής.

Είναι σημαντικό σε αυτό το σκέλος της εργασίας να αναφερθεί η σημασία που δίνουν οι οργανισμοί στην ενημέρωση μέσω αντίστοιχών προγραμμάτων ώστε να υπάρξει μια ευαισθητοποίηση του κοινού η οποία θα διατηρηθεί και μετά το τέλος των προγραμμάτων. Προγράμματα υποστήριξης περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, προγράμματα περίθαλψης και πρώτων βοηθειών σε άγρια ζώα, εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης του κοινού δίνουν την δυνατότητα στους οργανισμούς να αφυπνίσουν και να προβληματίσουν τον κόσμο. Τα προγράμματα που προσφέρουν τις περισσότερες φορές μεγαλύτερη γκάμα δραστηριοτήτων για τους εθελοντές αφορούν κέντρα διάσωσης και περίθαλψης, θερινά προγράμματα, προγράμματα παρακολούθησης πτηνών, ερευνητικά προγράμματα, θερινά προγράμματα δασοπροστασίας αλλά και προγράμματα καταγραφής ειδών σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Μέσω των προγραμμάτων που προσφέρουν οι οργανισμοί ο εθελοντής - τουρίστας έχει την δυνατότητα να έρθει πιο κοντά στην φύση, να βοηθήσει τους οργανισμούς στην καλύτερη περίθαλψη των ζώων και να συμμετέχει με δραστηριότητες όπως τσίσιμα, φροντίδα του ζώου, καθαριότητα αλλά και να αποκτήσει γνώσεις μέσω ερευνητικών

προγραμμάτων, ενώ πολλές φορές του δίνεται η δυνατότητα να μεταφέρει ο ίδιος την εμπειρία του και τις γνώσεις που αποκόμισε στον κόσμο μέσω των προγραμμάτων ευαισθητοποίησης του κοινού.

➤ **Περιοχές στις οποίες αναπτύσσονται τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας**

Όλοι οι οργανισμοί διοργανώνουν προγράμματα εντός Ελλάδας, σε διάφορες περιοχές. Τα προγράμματα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού λαμβάνουν χώρα κυρίως σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Υπάρχουν οργανισμοί που η έδρα τους είναι εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης και τα προγράμματα τους λαμβάνουν χώρα στις περιοχές στις οποίες εδρεύουν όπως η Πάρος και η Αλόνησος. Τα νησιά έχουν μια σημαντική θέση, κυρίως στα καλοκαιρινά προγράμματα με περιοχές όπως η Ζάκυνθος, η Κρήτη, τα Αντικύθηρα, τα Δωδεκάνησα αλλά και το Ιόνιο. Περιοχές με έντονο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον επίσης φιλοξενούν εθελοντές, Γράμμος, Βάλια Κάλντα αλλά και Πήλιο δίνουν μοναδικές ευκαιρίες στους συμμετέχοντες.

➤ **Ποιοι συμμετέχουν στα προγράμματα εθελοντικής εργασίας**

Στόχος της ερώτησης είναι να κατανοήσουμε καλύτερα σε ποιους απευθύνονται τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας μέσω κάποιων δημογραφικών στοιχείων όπως η ηλικία, το φύλο, το εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση και η εθνικότητα. Μέσω των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων θα έχουμε μια σαφή εικόνα για τους συμμετέχοντες σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας.

- Οι απαντήσεις όσον αφορά την ηλικία παρουσίασαν αρκετές ομοιότητες. Βασική προϋπόθεση για να συμμετάσχει κανείς σε κάποιο πρόγραμμα είναι να έχει κλείσει τα 18 του χρόνια ενώ παρόλο που υπήρχαν προγράμματα που παρουσιάζουν διαφορετικό ενδιαφέρον ανάλογα και με την ηλικία ενός ενδιαφερόμενου, διαπιστώνεται σε γενικές γραμμές ότι οι ηλικίες 20- 35 είναι αρκετά ενεργές σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας, χωρίς να αποκλείονται συμμετοχές ενηλίκων και άνω των 50 κυρίως σε προγράμματα παρατήρησης πουλιών αλλά και προστασίας της μεσογειακής φώκιας.
- Όσον αφορά το φύλο από 2 οργανισμούς δεν παρατηρείται διαφοροποίηση στην συμμετοχή περισσότερων ανδρών ή γυναικών ενώ σε άλλους οργανισμούς όπως

ο APXEΛΩΝ και η Mom παρατηρείται μεγαλύτερη συμμετοχή γυναικών. Σε άλλους οργανισμούς παρατηρούνται διαφοροποιήσεις ανάλογα και με το είδος των προγραμμάτων. Στην Ορνιθολογική μπορεί κανείς να δει μια μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων παρατηρώντας ταυτόχρονα διαφοροποιήσεις σε φύλο και ηλικία. Σε προγράμματα παρακολούθησης πουλιών βλέπουμε συμμετοχή ανδρών, λίγο μεγαλύτερης ηλικίας. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι μεγάλο ποσοστό φοιτητών συμμετέχουν στα προγράμματα ενώ πολλές φορές υπάρχει και επιστημονικό και ερευνητικό ενδιαφέρον για τα προγράμματα.

- Αναφορικά με το εισόδημα των συμμετεχόντων διακρίνεται μια μέση οικονομική κατάσταση. Για εκείνους που θέλουν να συμμετάσχουν με την οικογένεια τους σε κάποιο από τα προγράμματα υπάρχει η δυνατότητα μόνο από μια μερίδα οργανισμών και μόνο σε συγκεκριμένα προγράμματα. Στο μεγαλύτερο ποσοστό των προγραμμάτων όμως δεν υπάρχει η δυνατότητα συμμετοχής μιας οικογένειας (όριο ηλικίας, μικρός αριθμός συμμετεχόντων ανά πρόγραμμα)
- Σχετικά με την εθνικότητα των συμμετεχόντων και σε αυτή την περίπτωση διακρίνουμε διαφοροποιήσεις ανάλογα με το πρόγραμμα και την χρονική περίοδο που γίνονται τα προγράμματα. Τα θερινά προγράμματα έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον κυρίως για τους ξένους επισκέπτες από Αγγλία, Γερμανία αλλά και Αυστρία, ενώ ενδιαφέρον έχει και η συμμετοχή των Ελλήνων με 2 οργανισμούς να αναφέρουν μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής Ελλήνων έναντι ξένων τουριστών.

➤ Χρονική περίοδος των προγραμμάτων και χρονική διάρκεια

Είναι σημαντικό κομμάτι της έρευνας η χρονική περίοδος που διεξάγονται τα προγράμματα καθώς δίνεται και η δυνατότητα να κατανοήσουμε την εισροή εθελοντών-τουριστών και την χρονική διάρκεια διαμονής τους σε μια περιοχή. Όσον αφορά τα προγράμματα των οργανισμών στις περισσότερες περιπτώσεις βλέπουμε ότι οι οργανισμοί δραστηριοποιούνται καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου με διάφορα προγράμματα κυρίως ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού. Τα θερινά προγράμματα είναι και εκείνα που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον καθώς

μπορεί κανείς να το συνδυάσει και με τις καλοκαιρινές του διακοπές. Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων βλέπουμε ότι οι μήνες Μάιος, Ιούνιος, Ιούλιος, Αύγουστος και Σεπτέμβριος είναι και εκείνοι κατά τους οποίους οργανώνονται τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Η διάρκεια των προγραμμάτων μεταβάλλεται από οργανισμό σε οργανισμό και από πρόγραμμα σε πρόγραμμα. Παρατηρούμε 10ημερα προγράμματα και άλλα με διάρκεια άνω των 3 μηνών ενώ υπάρχουν και εκείνα με διάρκεια 2-3 εβδομάδων.

➤ **Δυνατότητα στα προγράμματα συνδυασμού εθελοντικής εργασίας με δραστηριότητες τουρισμού**

Η τουριστική δραστηριότητα μέσα από τα προγράμματα εθελοντικής είναι και το θέμα της συγκεκριμένης εργασίας και έρευνας. Μέσα από την συγκεκριμένη ερώτηση διαπιστώνουμε τις δυνατότητες που δίνονται στους εθελοντές πέραν των προγραμμάτων καθώς και τις απόψεις των οργανισμών για την προσφορά τους μέσα από τα προγράμματα εθελοντικής προσφοράς. Στην Ελλάδα, όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η έννοια του voluntourism είναι αρκετά νέα αλλά όχι άγνωστη. Αναφορές έχουν γίνει στον παρελθόν από τον έντυπο τύπο για τους οργανισμούς εθελοντικής εργασίας και την συμβολή τους στην τουριστική δραστηριότητα, οι ίδιοι οι οργανισμοί δίνουν έμφαση στο έργο που παράγεται με την συμβολή των εθελοντών. Δεν μπορούμε βέβαια να παραλείψουμε την διαμόρφωση μιας τουριστικής δραστηριότητας στις περιοχές που οργανώνουν τα προγράμματα τους οι οργανισμοί. Από τις απαντήσεις βλέπουμε ότι υπάρχει ελεύθερος χρόνος κατά την διάρκεια των προγραμμάτων με αποτέλεσμα οι εθελοντές να έχουν την δυνατότητα να γνωρίσουν την περιοχή, τους ανθρώπους της αλλά και να κάνουν διακοπές. Υπήρχαν περιπτώσεις οργανισμών όπου κατά τους ερωτηθέντες δεν υπάρχει συνδυασμός της εθελοντικής εργασίας με τουριστικές δραστηριότητες ενώ υπήρξε και ένας οργανισμός ο οποίος ανέφερε ότι ακόμα και στον ελεύθερο χρόνο που υπάρχει σε ένα πρόγραμμα υπάρχουν δραστηριότητες που κρατούν απασχολημένους τους συμμετέχοντες.

➤ **Κίνητρα των συμμετεχόντων**

Είναι σημαντικό κομμάτι της έρευνας να διαπιστώσουμε εκείνα τα στοιχεία που παρακινούν ένα άτομο να συμμετάσχει σε δραστηριότητες εθελοντικής προσφοράς

καθώς και τις ανάγκες που καλύπτει μια συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα. Το περιβαλλοντολογικό στοιχείο είναι εκείνο που κυριαρχεί στους οργανισμούς οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα, συνεπώς αναμενόμενο ήταν στο θέμα των κινήτρων οι περιβαλλοντολογικές ανησυχίες να έχουν πρωταρχική θέση. Η αγάπη για την φύση, ο προβληματισμός για την ανεξέλεγκτη μόλυνση του περιβάλλοντος, η ανάγκη για προστασία των ζώων και του περιβάλλοντος στο οποίο ζουν, είναι πολύ σημαντικά στοιχεία στην απόφαση ενός εθελοντή να συμμετάσχει σε ένα πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας. Ο ελεύθερος χρόνος που διαθέτει κανείς, η ανάγκη για προσφορά, η παρέμβαση ώστε να προστατευθεί μια περιοχή, αντίστοιχη δραστηριότητα σε παλαιότερα προγράμματα, αγάπη για τα ζώα (για προγράμματα που δραστηριοποιούνται στην προστασία κάποιου ζώου και του περιβάλλοντος στο οποίο ζει), η κοινωνικοποίηση μέσα από τις ομάδες εθελοντικών δράσεων, το πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον αλλά και το επιστημονικό ενδιαφέρον καθώς σε πολλές περιπτώσεις οι συμμετέχοντες έχουν άμεσο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα (εργαζόμενοι σε θέματα σχετικά με το πρόγραμμα, φοιτητές αλλά και ερευνητές), συμμετέχουν με σκοπό να κερδίσουν γνώσεις, στοιχεία αλλά και εμπειρία.

➤ **Αριθμός ατόμων ανά πρόγραμμα**

Η επόμενη ερώτηση έχει ως στόχο να μας δώσει μια ξεκάθαρη εικόνα για τον αριθμό των συμμετεχόντων ανά πρόγραμμα ώστε να κατανοήσουμε σε μεγαλύτερο βαθμό το μέγεθος των δράσεων. Και σε αυτή την περίπτωση υπάρχει διαφοροποίηση ανάλογα και με το πρόγραμμα και τον οργανισμό. Στα προγράμματα ενημέρωσης δεν υπάρχει συγκεκριμένος αριθμός συμμετεχόντων σύμφωνα και με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων ενώ εκεί παρατηρείται και μεγαλύτερη συμμετοχή. Σε άλλα προγράμματα των οργανισμών (κυρίως τα θερινά) οι απαντήσεις δείχνουν ότι αποτελούνται από ολιγομελείς ομάδες, με την μικρότερη να αποτελείται από 1-2 άτομα και την μεγαλύτερη από 10-15 άτομα.

➤ **Κόστος συμμετοχής**

Όσον αφορά το κόστος, μερίδα οργανισμών (3) απάντησε ότι δεν υπάρχει κάποιο κόστος για τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα, δίνεται η δυνατότητα όμως παράλληλα

με την συμμετοχή τους να γίνουν μέλη του οργανισμού με την αντίστοιχη συνδρομή ενώ για τους υπόλοιπους οργανισμούς το κόστος καλύπτει:

- Διαμονή
- Διατροφή
- Διοικητικά έξοδα
- Ασφάλεια για ατυχήματα κατά την διάρκεια των προγραμμάτων
- ενώ σε κάποιες περιπτώσεις αναμνηστικά που μπορεί να προσφέρει ο οργανισμός.

Το κόστος για αυτά τα προγράμματα κυμαίνεται από οργανισμό σε οργανισμό. Στους 2 από τους 3 οργανισμούς το κόστος δεν ξεπερνάει τα 100€ενώ στον τρίτο τα 120€.

➤ **Εκπαίδευση πριν από την έναρξη του προγράμματος**

Στην ερώτηση αν απαιτείται εκπαίδευση των συμμετεχόντων πριν την αποστολή, 4 από τους 6 οργανισμούς απάντησαν ότι όντως χρειάζεται εκπαίδευση πριν την έναρξη των προγραμμάτων. Υπάρχουν περιπτώσεις βέβαια που η εκπαίδευση είναι ανάλογη και των προσόντων των εθελοντών, κάτι που παρατηρείται κυρίως σε προγράμματα με ερευνητικό χαρακτήρα, στα οποία πολλοί συμμετέχοντες έχουν τις απαραίτητες γνώσεις. Από τους 2 εναπομείναντες οργανισμούς, ένας απάντησε ότι η εκπαίδευση εξαρτάται από το πρόγραμμα που θα διοργανώσει ο οργανισμός, ενώ ο άλλος οργανισμός απάντησε όχι στην συγκεκριμένη ερώτηση.

➤ **Διαφήμιση**

Η συγκεκριμένη ερώτηση είχε ως στόχο να διαπιστώσουμε τους τρόπους με τους οποίους διαφημίζει ο οργανισμός τα προγράμματα του. Σε αυτή την ερώτηση έντονο ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι οι περισσότεροι οργανισμοί θεωρούν την διαφήμιση από στόμα σε στόμα την πιο σημαντική. Μέσα από μια καλή και δημιουργική δράση ενός εθελοντή, ο οργανισμός φαίνεται ότι βλέπει τον καλύτερο διαφημιστή του. Σημαντικό κομμάτι στην προώθηση ενός οργανισμού είναι και οι δράσεις ενημέρωσης κοινού, οι οποίες έχουν ένα εξίσου σημαντικό ρόλο στη καλύτερη κατανόηση του κοινού των στόχων και των δράσεων που προσφέρονται. Από τους οργανισμούς, 4 ανέφεραν την

διαφήμιση μέσω της τηλεόρασης, ενώ το διαδίκτυο και ο έντυπος τύπος καταλαμβάνουν μεγάλη θέση στους τρόπους διαφήμισης όλων των οργανισμών. Το ραδιόφωνο, οι αφίσες αλλά και τα φυλλάδια επίσης βοηθούν στην καλύτερη διαφήμιση.

➤ **Η οικονομική κρίση και η επιρροή της στα προγράμματα εθελοντικής εργασίας**

Στις εποχές που διανύουμε και με την οικονομική κρίση να μαστίζει όλο και περισσότερες χώρες ανά τον κόσμο ήταν σημαντικό μέσα και από αυτή την έρευνα να διαπιστώσουμε πως επηρεάζει την εθελοντική δραστηριότητα αλλά και ένα πολύ σημαντικό κλάδο για την Ελλάδα, αυτόν του τουρισμού και των οικονομικών ωφελειών που προσφέρει. Στην ερώτηση με ποιους τρόπους έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση τα προγράμματα του οργανισμού (θετικά ή αρνητικά) οι απαντήσεις ήταν άκρως ενθαρρυντικές με τους 4 από τους 6 οργανισμούς να απαντάνε ότι παρατήρησαν αύξηση στην ζήτηση προγραμμάτων εθελοντικής προσφοράς και 2 να απαντάνε ότι η κρίση δεν έχει επηρεάσει την ζήτηση για τα προγράμματα που προσφέρει ο οργανισμός με τον ένα από αυτούς να αναφέρει ότι απόρροια την έλλειψης διαφοροποίησης είναι το γεγονός ότι στα προγράμματα υπάρχει συμμετοχή ξένων εθελοντών. Βέβαια είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι μέρος των ερωτηθέντων θεωρούν ότι η αύξηση στην ζήτηση για προγράμματα εθελοντικής εργασίας οφείλεται ως ένα βαθμό και στην αύξηση της ανεργίας στην χώρα μας και την ανάγκη δραστηριοποίησης, κυρίως σε νεότερες ηλικίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. Εισαγωγή

Η προσέγγιση των οργανισμών και τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις που έδωσαν ήταν αρκετά ενδιαφέροντα για τις δράσεις τους, για το έργο τους και την συμμετοχή του κόσμου. Δόθηκε έτσι η δυνατότητα μέσα από την μελέτη της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας να κατανοήσουμε καλύτερα τον ρόλο του εθελοντισμού στην Ελλάδα και την διαμόρφωση της τουριστικής δραστηριότητας μέσα από αυτό. Σε αυτό το κεφάλαιο διαμορφώνονται τα συμπεράσματα με βάση τη βιβλιογραφική ανασκόπηση αλλά και τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα, καθώς επίσης και κάποιες προτάσεις για μελλοντικές δράσεις αλλά και μελέτες που θα δώσουν την δυνατότητα καλύτερης κατανόησης της εθελοντικής δράσης σε συνδυασμό με την τουριστική δραστηριότητα.

5.2. Συμπεράσματα έρευνας

Από την έρευνα προκύπτουν ενδιαφέροντα στοιχεία για την μορφή του voluntourism στην Ελλάδα σήμερα καθώς και για το μέλλον του. Όπως και σε άλλες χώρες ανά τον κόσμο έτσι και στην Ελλάδα ο οργανισμοί με κύριο χαρακτηριστικό τους την προστασία του περιβάλλοντος είναι περισσότεροι σε αριθμό, με μεγάλη γκάμα δραστηριοτήτων και με μεγάλη προσέλκυση κοινού. Δίνουν την δυνατότητα στους συμμετέχοντες να προσφέρουν ενώ παράλληλα βρίσκονται κοντά στην φύση. Για την εποχή που ζούμε με τους έντονους ρυθμούς και το άγχος της καθημερινότητας, οι συνεχώς αυξανόμενες οργανώσεις με περιβαλλοντολογικό ενδιαφέρον δείχνουν την ανάγκη του κόσμου για δράσεις που τους δίνουν την δυνατότητα να βρεθούν κοντά στο περιβάλλον. Όπως φαίνεται και από τις απαντήσεις, οι δράσεις και οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα από αυτές έχουν αρκετό ενδιαφέρον και προσφέρουν στον εθελοντή γνώσεις, εμπειρίες και την δυνατότητα να προσφέρουν στο περιβάλλον και στις τοπικές κοινότητες. Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο των οργανισμών στην Ελλάδα είναι και οι

περιοχές στις οποίες δραστηριοποιούνται. Η χώρα μας δίνει την ευκαιρία στον επισκέπτη (ντόπιο ή ξένο) να θαυμάσει τις μοναδικές σε ομορφιά περιοχές. Μέσα από τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας ο εθελοντής πέρα από την προσφορά έχει την ευκαιρία να θαυμάσει τα υπέροχα τοπία, να γνωρίσει τους ντόπιους, τα ήθη, τα έθιμα και τις συνήθειες κάθε περιοχής, πολλές φορές περισσότερο από όσο ένα τυπικό ταξίδι διακοπών θα του πρόσφερε. Ενδιαφέρουσα όσον αφορά τις περιοχές στις οποίες αναπτύσσονται τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας είναι και η ποικιλία που υπάρχει. Οι δράσεις στα νησιά κρατούν μια υψηλή θέση, κυρίως την καλοκαιρινή περίοδο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν άλλες περιοχές στις οποίες μπορεί να δραστηριοποιηθεί ένας οργανισμός, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στον επισκέπτη να γνωρίσει τις ομορφιές της Ελλάδας πέρα από τα γνωστά και πολυδιαφημισμένα μέρη. Ενδιαφέρον προκύπτει όσον αφορά την ηλικία των συμμετεχόντων. Οι ηλικίες 20-35 ήταν αναμενόμενες σχετικά με τα προγράμματα voluntourism. Παρατηρούμε και από άλλες έρευνες για το συγκεκριμένο είδος τουριστικής δραστηριότητας ότι άτομα μέχρι 35 ετών έχουν την μεγαλύτερη δραστηριοποίηση σε αυτό το είδος. Μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι για άτομα άνω των 35 η συμμετοχή μπορεί να γίνει δυσκολότερη λόγω επαγγελματικών και κυρίως οικογενειακών υποχρεώσεων. Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι οι οικογενειακές διακοπές σε συνδυασμό με κάποιο πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας είναι δύσκολες στην Ελλάδα καθώς δεν προσφέρονται ανάλογα προγράμματα από τους περισσότερους των οργανισμών. Επίσης στην Ελλάδα δεν παρατηρείται το φαινόμενο του ελεύθερου χρόνου (gap year) μεταξύ του σχολείου και του πανεπιστημίου κάτι που είναι ιδιαίτερα δημοφιλές σε χώρες του εξωτερικού (Αγγλία, Αυστραλία, Αμερική κ.α.). Σε κάθε περίπτωση πάντως, παρατηρούμε ότι οι φοιτητές σε Ελλάδα και εξωτερικό, προτιμούν τον συγκεκριμένο τύπο διακοπών ως αποτέλεσμα μπορεί να πει κανείς και των λιγότερων υποχρεώσεων, του χαμηλού κόστους, αλλά και των εμπειριών που προσφέρουν τα συγκεκριμένα προγράμματα μιας και συναντάται αρκετές φορές οι σπουδές των συμμετεχόντων φοιτητών να συνάδουν και με τις δράσεις των προγραμμάτων. Ενδιαφέρον βέβαια έχει και το γεγονός ότι άτομα άνω των 50 ετών συμμετέχουν επίσης σε δράσεις προγραμμάτων. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι αυτά τα στοιχεία δεν αφορούν προγράμματα ενημέρωσης κοινού και υποστήριξης δράσεων στα οποία δεν παρατηρούνται τις περισσότερες φορές συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες.

Ένα ακόμα σημαντικό κομμάτι της έρευνας ήταν να διαπιστώσουμε αν υπάρχει κάποια διαφοροποίηση όσον αφορά τη συμμετοχή ανάλογα με το φύλο. Και σε αυτή την περίπτωση τα στοιχεία είχαν μεγάλο ενδιαφέρον. Ιδιαίτερο στοιχείο είναι η ίση συμμετοχή που υπάρχει μεταξύ ανδρών και γυναικών, όπως επίσης και η έντονη δραστηριοποίηση των γυναικών. Ενδιαφέρον βέβαια παρουσιάζουν οι απαντήσεις των ερωτηθέντων όσον αφορά το φύλο και τις διαφοροποιήσεις που διακρίνουν ανάλογα και με τα προγράμματα. Παρατηρείται δηλαδή ότι ο αριθμός ανδρών - γυναικών αλλάζει ανάλογα και με τα προγράμματα και τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε αυτά.

Η εισοδηματική κατάσταση είναι ένα στοιχείο που σύμφωνα με τους ερωτηθέντες δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες μεταβολές καθώς από τις απαντήσεις φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες είναι άτομα μέσου εισοδήματος κάτι που συνάδει και με το χαμηλό κόστος των αποστολών του εκάστοτε οργανισμού, ενώ ενδιαφέρον έχει και η εθνικότητα των συμμετεχόντων. Λόγω της ποικιλίας των προγραμμάτων και των περιοχών δράσης κατά την χειμερινή αλλά και την καλοκαιρινή περίοδο παρατηρούμε σύμφωνα και με τις απαντήσεις μεγάλη συμμετοχή Ελλήνων εθελοντών. Κατά τα θερινά προγράμματα διαμορφώνεται η συμμετοχή με τους ξένους εθελοντές να έχουν έντονο ενδιαφέρον για τις δράσεις. Δίνεται με αυτό τον τρόπο η δυνατότητα, και σε εκείνους που έχουν επαγγελματικό ενδιαφέρον (κυρίως ερευνητές αλλά και φοιτητές) αλλά και σε εκείνους που απλά θέλουν να δραστηριοποιηθούν σε ένα πρόγραμμα και να προσφέρουν σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, συνδυάζοντας έτσι την προσφορά με την τουριστική δραστηριότητα.

Στους περισσότερους οργανισμούς οι δράσεις διαρκούν όλη την χρονιά με τα προγράμματα ενημέρωσης κοινού και υποστήριξης προγραμμάτων στις περισσότερες περιπτώσεις. Τα θερινά προγράμματα παρουσιάζουν και μεγαλύτερη ποικιλία, περισσότερες δράσεις και συμμετοχή εθελοντών. Οι μήνες από Μάιο μέχρι και Σεπτέμβριο είναι και οι μήνες που γίνονται οι περισσότερες δράσεις των οργανισμών καθώς οι συγκεκριμένοι μήνες ενδείκνυται λόγω του καιρού και της μεγαλύτερης εισροής τουριστών.

Για τους περισσότερους οργανισμούς οι δυνατότητες που προσφέρονται για τουριστική δραστηριότητα είναι ένα στοιχείο που τους απασχολεί και σε κάποιες περιπτώσεις είναι ένα επιπλέον κομμάτι των δυνατοτήτων που παρέχονται από έναν οργανισμό. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως το κομμάτι της εθελοντικής δραστηριότητας έχει τον πρώτο ρόλο ενώ σε κάποιες περιπτώσεις έχει και τον μοναδικό καθώς δεν παρατηρείται σύμφωνα με τους ερωτηθέντες τουριστική δραστηριότητα. Ο ελεύθερος χρόνος που δίνεται λειτουργεί σύμφωνα και με τους ερωτηθέντες θετικά ως προς την δημιουργία τουριστικής δραστηριότητας αλλά οι εθελοντικές δράσεις και η προσφορά είναι τα στοιχεία εκείνα στα οποία στοχεύει ο κάθε οργανισμός. Οι περιοχές στις οποίες δραστηριοποιείται ο οργανισμός όμως καθώς και το είδος των δράσεων πολλές φορές συμβάλει στην ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας.

Ένα σημαντικό κομμάτι της έρευνας ήταν η κατανόηση των κινήτρων των συμμετεχόντων. Συναντάται και σε άλλες έρευνες καθώς αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία σε μελέτες για την ανθρώπινη φύση, τις δραστηριότητες αλλά και τις αλλαγές, οι οποίες διαμορφώνουν την κοινωνία. Ο τουρισμός αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνίας και της ανθρώπινης φύσης και συνεπώς οι ανάγκες που καλύπτει μια τουριστική δραστηριότητα είναι σημαντικό να καταγραφούν και να μελετηθούν. Ο εθελοντισμός σαν κομμάτι του τουρισμού μας δίνει μια ενδιαφέρουσα εικόνα για τους συμμετέχοντες και τα κίνητρα. Διαπιστώνουμε στην συγκεκριμένη έρευνα ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι πρωταρχικό κίνητρο καθώς αποτελεί και ένα άκρως σημαντικό πρόβλημα ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια με τη συνεχώς αυξανόμενη περιβαλλοντολογική μόλυνση να επιβαρύνει την καθημερινότητα και αυτή των επόμενων γενιών.

Το αίσθημα της προσφοράς συναντάται σε όλους τους οργανισμούς που προσφέρουν εθελοντικά προγράμματα ενώ ένα άλλο κομμάτι είναι και η ανάγκη για κοινωνικοποίηση. Παρατηρούμε ότι μέσα από μια αποστολή με συγκεκριμένο πεδίο δράσης οι συμμετέχοντες δημιουργούν φιλίες και αποκτούν γνώσεις και εμπειρίες, πολλές φορές σε χώρα με διαφορετική κουλτούρα από την δική τους. Η σημασία για πολλούς της προσφοράς ενός οργανισμού γίνεται το έναυσμα για την συμμετοχή ενός εθελοντή. Παρατηρούμε βέβαια και από τις απαντήσεις ότι πολλοί συμμετέχοντες έχουν

και επαγγελματικό ενδιαφέρον καθώς προέρχονται από σχολές με αντίστοιχο επιστημονικό πεδίο, ακόμα και επαγγελματίες που θέλουν να προσφέρουν τις γνώσεις τους ή πιθανόν να αποκτήσουν καινούργιες. Διαπιστώνουμε από τις απαντήσεις ότι τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας δίνουν την δυνατότητα στους συμμετέχοντες (γνώστες του αντικειμένου ή μη) να συνεισφέρουν στο όραμα του οργανισμού, να βελτιώσουν την καθημερινότητα τους, να κοινωνικοποιηθούν και να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις. Μέσα από την επόμενη ερώτηση διαπιστώνουμε ότι τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας λειτουργούν σε μικρές ομάδες λίγων ατόμων και για λίγες ημέρες. Τα προγράμματα δίνουν στον επισκέπτη την ευκαιρία πέρα από την επαφή με την φύση να έρθουν κοντά και σε ζώα όπως οι φώκιες και οι θαλάσσιες χελώνες. Τα ολιγομελή προγράμματα είναι κατάλληλα ώστε να εξοικειωθεί ο εθελοντής με τις συνθήκες, την καθημερινότητα και το πρόγραμμα της δράσης καθώς και τις δραστηριότητες που θα αναλάβει.

Το κόστος των δράσεων αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο καθώς μέσα από τις απαντήσεις διαπιστώνεται κατά πόσο ο voluntourism είναι μια ακριβή ή μία οικονομική τουριστική δραστηριότητα. Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο από τους περισσότερους οργανισμούς δεν απαιτείται κάποια οικονομική εισφορά πέραν από την συνδρομή που προτείνεται στους συμμετέχοντες οι οποίοι αυτόματα γίνονται και μέλη του οργανισμού. Σε άλλες περιπτώσεις παρατηρούμε ότι το πόσο είναι κοντά στα 100€, ποσό που καλύπτει όπως είπαμε και παραπάνω λειτουργικά έξοδα, την διαμονή και την διατροφή. Το κόστος αυτό αφορά συνολικά τις μέρες συμμετοχής στο πρόγραμμα, περίπου στις 15 ημέρες. Το είδος των προγραμμάτων φαίνεται ότι καθιστά απαραίτητη στις περισσότερες των περιπτώσεων την εκπαίδευση των συμμετεχόντων. Σε πολλές εξάλλου περιπτώσεις οργανισμών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχής.

Από την έρευνα αυτό που προκύπτει είναι ότι η καλύτερη διαφήμιση είναι η από στόμα σε στόμα. Για τους οργανισμούς είναι πολύ σημαντικό ο εθελοντής πέρα από τις γνώσεις να κερδίζει και μια καλή εμπειρία. Μέσα από μια τέτοια εμπειρία δημιουργείται και η καλή φήμη του οργανισμού, με αποτέλεσμα να υπάρχει και μια καλή διαφήμιση από πλευράς των συμμετεχόντων. Οι οργανισμοί θεωρούν ότι τα μέσα μαζικής επικοινωνίας είναι ένα ισχυρό όπλο στην γνωριμία του κοινού με τον οργανισμό και τις

δράσεις του. Πέρα από την τηλεόραση, που μια μερίδα οργανισμών χρησιμοποιεί, υπάρχει το ραδιόφωνο αλλά και ο έντυπος τύπος που με άρθρα του ενισχύει τις εθελοντικές δραστηριότητες και φυσικά το διαδίκτυο μέσα από το οποίο οι οργανισμοί έχουν την δυνατότητα να προσφέρουν στο κοινό μια πιο συγκεκριμένη και συγκεντρωμένη εικόνα. Όλοι οι οργανισμοί διαθέτουν σελίδα στο ιντερνέτ αλλά και σε διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να συναντήσει κανείς οργανισμούς. Οι ιστοσελίδες δημιουργούν μια σαφή εικόνα για τον σκοπό, τις δράσεις και τα αποτελέσματα αυτών. Τα στοιχεία που παρέχονται από μια ιστοσελίδα μπορούν σε πολλές περιπτώσεις να ενημερώσουν και να παροτρύνουν έναν εθελοντή, ενώ σε περιπτώσεις στις οποίες οι επίδοξοι εθελοντές - τουρίστες διαμένουν στο εξωτερικό η ιστοσελίδα ενός οργανισμού πολλές φορές είναι και ο μόνος τρόπος ενημέρωσης και προσέγγισης του οργανισμού. Φαίνεται ξεκάθαρα από τις απαντήσεις ότι η καλή φήμη που δημιουργεί ένας οργανισμός αλλά και η σωστή προώθηση των δράσεων δίνει θετική κατεύθυνση στους εθελοντές. Μέσα από την τελευταία ερώτηση διαπιστώνουμε κατά πόσο η οικονομική κρίση που υπάρχει στην Ελλάδα αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο τα τελευταία χρόνια έχει επηρεάσει τη συμμετοχή σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Μια θετική ή μια αρνητική εξέλιξη είναι σημαντική ώστε να κατανοήσουμε τις δυνατότητες που υπάρχουν στην εξέλιξη της εθελοντικής δράσης αλλά και της τουριστικής δραστηριότητας εν μέσω της οικονομικής κρίσης. Είναι αρκετά ενθαρρυντικά τα στοιχεία που προέκυψαν από τις απαντήσεις των οργανισμών όσον αφορά την αύξηση ή την μείωση της ζήτησης σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Όλοι οι οργανισμοί απάντησαν σε αύξηση της ζήτησης σε εθελοντικά προγράμματα. Βέβαια είναι σημαντικό σε αυτό να αναφερθεί ότι τρεις οργανισμοί ανέφεραν ότι τα προγράμματα έχουν ανασταλεί για φέτος ενώ σε κάποιες περιπτώσεις και πέρυσι δεν οργανώθηκαν προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Από τους υπόλοιπους οργανισμούς οι απαντήσεις όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ήταν θετικές. Το ενδιαφέρον του κόσμου σύμφωνα και με τους ερωτηθέντες αυξήθηκε, ενώ πρέπει να τονιστεί σε αυτό το σημείο ότι κάποιοι θεώρησαν την αύξηση αποτέλεσμα και της ανεργίας, η οποία στην Ελλάδα κυμαίνεται σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Για τους ερωτηθέντες ο ελεύθερος χρόνος στις παραγωγικές ηλικίες είναι σε κάποιες περιπτώσεις αποτέλεσμα της ανεργίας και συνετέλεσε στην ζήτηση για προγράμματα εθελοντικής εργασίας. Οι συγκεκριμένες απαντήσεις προβληματίζουν καθώς διαφαίνεται ένα μεγάλο οικονομικό αλλά και κοινωνικό πρόβλημα. Η επιλογή ενός προγράμματος εθελοντικής εργασίας δείχνει μια αισιόδοξη τάση και διέξοδο καθώς δίνεται όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω η

δυνατότητα απόκτησης γνώσεων και εμπειριών. Βέβαια όπως αναφέρθηκε και από έναν οργανισμό, τα προβλήματα διαβίωσης δυσκολεύουν την απόφαση για την συμμετοχή σε ένα τέτοιο πρόγραμμα. Σε κάθε περίπτωση ή αύξηση στην ζήτηση ενός προγράμματος εθελοντικής εργασίας δίνει μια θετική εικόνα και για το κομμάτι του εθελοντισμού αλλά και ενός εναλλακτικού τρόπου διακοπών όχι μόνο για τους Έλληνες αλλά και για τους ξένους τουρίστες.

5.3. Προτάσεις

Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο της συγκεκριμένης εργασίας, η έννοια του voluntourism είναι μια νέα σχετικά μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Ο εθελοντισμός κατείχε πάντα μια μεγάλη θέση στην καθημερινότητα των Ελλήνων και όχι μόνο αφού διαπιστώνεται ότι σε παγκόσμιο επίπεδο και με αφορμή σειρά κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντολογικών προβλημάτων που κάνουν σχεδόν σε καθημερινή βάση την εμφάνιση τους, το αίσθημα της προσφοράς που είναι και ένα κυρίαρχο συστατικό της εθελοντικής δράσης συνεχώς αυξάνεται. Ο συνδυασμός της εθελοντικής προσφοράς με την τουριστική δραστηριότητα μελετάται στην συγκεκριμένη έρευνα.

Μέσα από αυτή την πτυχιακή εργασία δόθηκε η ευκαιρία να αναλυθούν κάποιες έννοιες που αφορούν τον voluntourism καθώς επίσης οι στόχοι και τα αποτελέσματα που μπορεί αυτό το είδος τουριστικής δραστηριότητας να έχει. Σκοπός πέρα από την γνωριμία σε βάθος με αυτό το είδος τουρισμού ήταν και η γνωριμία με την επίδραση του στην Ελλάδα, την εξέλιξη του και τους οργανισμούς που προσφέρουν αυτή την δυνατότητα. Στο συγκεκριμένο σκέλος της έρευνας πρέπει να τονίσουμε τις δυνατότητες που δημιουργούνται σε ένα εθελοντή - τουρίστα μέσα από ένα πρόγραμμα καθώς επίσης και στους ερευνητές του τουριστικού φαινομένου, τώρα αλλά και στο μέλλον. Η Ελλάδα είναι μία χώρα που δίνει την δυνατότητα για πλήθος τουριστικών δραστηριοτήτων και ο voluntourism δεν αποτελεί εξαίρεση. Ο φυσικός και ο πολιτιστικός πλούτος δεν αφήνουν αδιάφορο τον επισκέπτη. Όπως είδαμε και από τους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, το περιβαλλοντολογικό ενδιαφέρον είναι και το κύριο χαρακτηριστικό στις δράσεις τους, που περιλαμβάνουν μια σειρά από

ενδιαφέρουσες αποστολές. Το συγκεκριμένο μοτίβο το παρατηρεί κανείς και σε χώρες του εξωτερικού καθώς η προστασία των ζώων και του φυσικού πλούτου μιας περιοχής αποτελεί ένα άκρως ενδιαφέρον και ιδιαίτερο τρόπο να κερδίσει κανείς εμπειρίες, γνώσεις, φίλους αλλά και την δυνατότητα να κάνει διακοπές. Στην Ελλάδα μπορεί κανείς να βρει πολλές γωνιές με έντονο φυσικό κάλλος στις οποίες μπορεί να δραστηριοποιηθεί ένας οργανισμός. Συνεπώς μια μεγαλύτερη γκάμα περιοχών στην ήδη μεγάλη που υπάρχει από τους οργανισμούς θα έδινε ακόμα περισσότερες ευκαιρίες σε έλληνες και ξένους τουρίστες να γνωρίσουν μια περιοχή. Μια εθελοντική δράση όμως μπορεί να έχει και άλλους τρόπους έκφρασης. Το αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον που επικρατεί στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες και όχι μόνο δίνει ένα διαφορετικό τρόπο να προσφέρει κανείς ενώ παράλληλα ανακαλύπτει και τις ομορφιές ενός τόπου. Παράδειγμα της γκάμας των δραστηριοτήτων που μπορεί κανείς να αναλάβει ενώ παράλληλα κάνει διακοπές είναι και τα προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς που μέχρι πρόσφατα ήταν σε λειτουργία και έδιναν στον επισκέπτη την δυνατότητα να εργαστεί στα ΕΛ.ΤΑ. μιας περιοχής ενώ παράλληλα να κάνει και τις διακοπές του. Το έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον που έχει η Ελλάδα μπορεί να αποτελέσει ένα ακόμη στοιχείο που θα βοηθήσει την εξέλιξη του voluntourism. Χώροι που ακόμα δεν έχουν ανακαλυφθεί σε όλο το φάσμα τους είτε στην ξηρά είτε στις υποθαλάσσιες περιοχές της χώρας μπορεί να δώσουν την ευκαιρία στον τουρίστα της συμβολής στην ανακάλυψη και έρευνα ενός αρχαίου μνημείου ενώ παράλληλα να θαυμάζει και να χαίρεται τις ομορφιές της περιοχής και την γνωριμία με τους κατοίκους της.

Ο ελληνικός πολιτισμός και η εξέλιξη του μπορεί να γίνει πηγή έμπνευσης για τους οργανισμούς στο μέλλον με την μουσική, το θέατρο και τον πολιτισμό να αποτελούν βάση για μελλοντικά προγράμματα που θα δώσουν την δυνατότητα στους συμμετέχοντες να κοινωνικοποιηθούν, να αποκτήσουν γνώσεις και να διασκεδάσουν. Η συμβολή στην κατασκευή ή διατήρηση ενός χώρου ιδιαίτερης σημασίας για μια περιοχή είναι ένας ακόμη τρόπος να δημιουργηθούν καινούργιες δραστηριότητες στα πλαίσια του voluntourism. Η διδασκαλία είναι ένα ακόμα κομμάτι που θα μπορούσαν στο μέλλον να προσεγγίσουν οι οργανισμοί στην Ελλάδα. Παρατηρεί κανείς και από τα προγράμματα που λειτουργούν σε οργανισμούς του εξωτερικού ότι το συγκεκριμένο είδος είναι αρκετά δημοφιλές καθώς δίνει την δυνατότητα στους εθελοντές να

ταξιδέψουν σε μια χώρα του εξωτερικού και να τους διδάξουν την γλώσσα τους (κυρίως Αγγλικά) κάτι που σαφώς μπορεί να γίνει και στην Ελλάδα από ξένους εθελοντές αλλά και από Έλληνες σε άλλες χώρες ανά τον κόσμο. Είναι γεγονός ότι ο voluntourism δίνει πολλές ευκαιρίες μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων για εξέλιξη και η Ελλάδα είναι μια χώρα που ενδείκνυται για τέτοιες δράσεις. Ο τουρισμός αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και οι εναλλακτικές μορφές αυξάνουν το ενδιαφέρον των τουριστών που ζητούν κάτι περισσότερο από τις τυπικές διακοπές. Ο voluntourism μπορεί να συμβάλει στην διαμόρφωση και ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας, στην καλύτερη φήμη της χώρας και την βελτίωση των περιβαλλοντολογικών και όχι μόνο προβλημάτων που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

5.4. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η συγκεκριμένη έρευνα είχε αρκετούς περιορισμούς καθώς ο μικρός αριθμός των οργανισμών προς μελέτη όπως επίσης και οι ομοιότητες στο είδος και την προσέγγιση δεν άφησε περιθώρια ώστε να υπάρξει μια μελέτη με μεγαλύτερο εύρος σε είδη οργανισμών, προγραμμάτων και περιοχών δράσης κάτι που θα πρόσφερε μια σειρά από αποτελέσματα με μεγαλύτερη ποικιλία. Επίσης ενδιαφέρον θα είχε σε μια μελλοντική έρευνα να υπήρχε προσέγγιση εθελοντών - τουριστών ώστε να δοθεί η δυνατότητα απαντήσεων από την πλευρά των συμμετεχόντων για την εμπειρία τους, για το συγκεκριμένου είδος τουρισμού και τους λόγους επιλογής, για τους οργανισμούς αλλά και για τις δράσεις στις οποίες έλαβαν μέρος. Κάτι αντίστοιχο θα μπορούσε να γίνει και με τους εργαζόμενους στους οργανισμούς και την δική τους εικόνα για την τουριστική δραστηριότητα, για την εργασία τους, για τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας, για τους συμμετέχοντες στα προγράμματα, για τα ίδια τα προγράμματα και την επίδραση των συμμετεχόντων σε αυτά. Σε κάθε περίπτωση είτε συναντάμε μία νέα μορφή τουριστικής δραστηριότητας είτε μία μορφή πάνω στην οποία έχουν ήδη γίνει αρκετές μελέτες είναι σίγουρο ότι θα υπάρχει ενδιαφέρον και δυνατότητα μιας διαφορετικής προσέγγισης.

5.5. Επίλογος

Η τουριστική δραστηριότητα συνεχώς εξελίσσεται δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους ανθρώπους να εξερευνήσουν τόπους με μια διαφορετική ματιά και να αναλάβουν δραστηριότητες διαφορετικές από ότι πιθανώς σε μια πιο συμβατική μορφή τουρισμού. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού προσφέρουν αυτή την ευκαιρία την στιγμή που η λίστα τους φαίνεται συνεχώς πως μεγαλώνει. Κι ενώ οι δυνατότητες για τουριστικές δράσεις αυξάνονται, μεγαλώνει και το ενδιαφέρον των μελετητών του τουρισμού, οι οποίοι συνεχώς ανακαλύπτουν καινούργια μονοπάτια τουριστικής δράσης και καινούργιες περιοχές να προσεγγίσουν με σκοπό την αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας και της καλύτερης κατανόησης του τουριστικού φαινομένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Alexander, Z. (2012). The impact of a volunteer tourism experience, in South Africa, on the tourist: The influence of age, gender, project type and length of stay. *Tourism Management Perspectives*, 4: 119-126.
- Anderson, M.J. & Shaw, R.N. (1999). A comparative evaluation of qualitative data analytic techniques in identifying volunteer motivation in tourism. *Tourism Management*, 20(1): 99-106.
- Bailey, A.W. & Russell, K.C. (2012). Volunteer Tourism: Powerful Programs or Predisposed Participants? *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 19(1): 123-132.
- Barbieri, C., Santos, C.A. & Katsube, Y. (2012). Volunteer tourism: On-the-ground observations from Rwanda. *Tourism Management*, 33(3): 509-516.
- Broad, S. (2003). Living the Thai life - a case study of volunteer tourism at the Gibbon Rehabilitation Project, Thailand. *Tourism Recreation Research*, 28(3): 63-72.
- Carter, K.A. (2008). *Volunteer tourism, An Exploration of the Perceptions and Experiences of the Volunteer Tourists and the Role of Authenticity in Those Experiences*. Master Thesis, Lincoln University.
- Chandra, S. (χ.χ.). History of travel & tourism. Πηγή από διαδίκτυο:
<http://ezinearticles.com/?History-of-Travel-and-Tourism&id=2244859>
[Πρόσβαση 07/01/2011]
- Chen, L-J. & Chen J-S. (2011). The motivations and expectations of international volunteer tourists: A case study of “Chinese Village Traditions”. *Tourism Management*, 32(2): 435-442.
- Clothier, J. (2010). Voluntourism: The benefits and pitfalls you need to know. Πηγή από διαδίκτυο:
<http://edition.cnn.com/2010/TRAVEL/06/18/voluntourism.pros.and.cons/index.html>
[Πρόσβαση 07/01/2011]
- Coghlan, A. (2005). *Towards an understanding of the volunteer tourism experience*. PhD Thesis, Tourism Program, School of Business, James Cook University.
- Coghlan, A. (2007). Towards an integrated image-based typology of volunteer tourism organizations. *Journal of Sustainable Tourism*, 15(3): 267-287.
- Conran, M. (2011). They really love me! Intimacy in Volunteer Tourism. *Annals of Tourism Research*, 38(4): 1454-1473.

- Deery, M.A., Jago, L.K. & Shaw, R.N. (1997). Profiling Satisfied Volunteers at a Tourist Attraction. *THE JOURNAL OF TOURISM STUDIES*, 8(2): 18-25.
- Finn, C. (2010). Adventures of a Voluntourist: Greece. Πηγή από διαδίκτυο: <http://journals.worldnomads.com/responsible-travel/story/59502/Greece/Adventures-of-a-Voluntourist-Greece> [Πρόσβαση 07/01/2011]
- Gray, N.J. & Campbell, L.M. (2007). A Decommodified Experience? Exploring Aesthetic, Economic and Ethical Values for Volunteer Ecotourism in Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 15(5): 463-482.
- Guttentag, D.A. (2009). The possible negative impacts of volunteer tourism. *International Journal of Tourism Research*, 11(6): 537-551.
- Halpenny, E.A. & Caissie, L.T. (2003). Volunteering on nature conservation projects: volunteer experience, attitudes and values. *Tourism Recreation Research*, 28(3): 25-33.
- Lo, A.S. & Lee, C.Y.S. (2011). Motivations and perceived value of volunteer tourists from Hong Kong. *Tourism Management*, 32(2): 326-334.
- Lyons, K.D. & Wearing, S. (Eds.) (2008). *Journeys of Discovery in Volunteer Tourism. International Case Study Perspectives*. Oxfordshire: CABI.
- Lyons, K., Hanley, J., Wearing, S. & Neil, J. (2012). Gap year volunteer tourism: Myths of Global Citizenship? *Annals of Tourism Research*, 39(1): 361-378.
- Marsh, L. (2007). *On the road to sustainable tourism: Building rural SCD through international volunteer tourism in Western Thailand*. Sustainable Community Development Post-Baccalaureate Diploma Program.
- McGehee, N.G. & Andereck, K. (2009). Volunteer tourism and the “volountoured”: the case of Tijuana, Mexico. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(1): 39-51.
- McGehee, N.G. & Santos, C.A. (2005). Social change, discourse and volunteer tourism. *Annals of Tourism Research*, 32(3): 760-779.
- McGehee, N.G. (2012). Oppression, emancipation, and volunteer tourism: Research Propositions. *Annals of Tourism Research*, 39(1): 84-107.
- McIntosh, A.J. & Zahra, A. (2007). A Cultural Encounter through Volunteer Tourism: Towards the Ideals of Sustainable Tourism? *Journal of Sustainable Tourism*, 16(5): 541-556.
- Mustonen, P. (2006). Volunteer Tourism: Postmodern or Pilgrimage? *Journal of Tourism and Cultural Change*, 3(3): 160-177.

- Mustonen, P. (2007). Volunteer Tourism – Altruism or Mere Tourism? *Anatolia*, 18(1): 97-115.
- Pan, T-J. (2012). Motivations of volunteer overseas and what have we learned - The experience of Taiwanese students. *Tourism Management*, 33(6): 1493-1501.
- Raymond, E.M. & Hall, C.M. (2008). The Development of Cross-Cultural (Mis)Understanding Through Volunteer Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(5): 530-543.
- Sin, H.L. (2009). Volunteer Tourism – “Involve me and I will learn”? *Annals of Tourism Research*, 36(3): 480-501.
- Sin, H.L. (2010). Who are we responsible to? Locals’ tales of volunteer tourism. *Geoforum*, 41(6): 983-992.
- Tomazos, K. & Butler, R. (2012). Volunteer tourists in the field: A question of balance? *Tourism Management*, 33(1): 177-187.
- Tomazos, K. & Butler, R. (2010). The volunteer tourist as 'hero'. *Current Issues in Tourism*, 13(4): 363-380.
- Tomazos, K. & Cooper, W. (2012). Volunteer tourism: at the crossroads of commercialisation and service? *Current Issues in Tourism*, 15(5): 405-423.
- Uriely, N., Reichel, A. & Ron, A. (2003). Volunteering in tourism: additional thinking. *Tourism Recreation Research*, 28(3): 57-62.

B. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Βαρβαρέσος, Σ. (1998). *ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: έννοιες, μεγέθη, δομές*. Αθήνα: Προπομπός.
- Ηγουμενάκης, Γ.Ν., Κραβαρίτης, Ν.Κ. & Λύτρας, Ν.Π. (1999). *Εισαγωγή στον Τουρισμό*. Αθήνα: INTERBOOKS.
- Λιοδάκης, Α. (χ.χ.) Ο Εθελοντισμός: Ένα ερώτημα σήμερα. Πηγή από διαδίκτυο: <http://www.eftrapelia.gr/archive/efelontismos.pdf> [Πρόσβαση 30/05/2011]
- Σβορώνου, Ε. (2005). Μαζικός τουρισμός και εναλλακτικές μορφές: Πόσο τουρισμό αντέχει η φύση; Πηγή από διαδίκτυο: [http://www.hellenistyka.umk.pl/data/_uploaded/file/Materialy/nowogrecki/Turys tyka%20masowa.pdf](http://www.hellenistyka.umk.pl/data/_uploaded/file/Materialy/nowogrecki/Turys%20tyka%20masowa.pdf) [Πρόσβαση 30/05/2011]
- Χρήστου, Ε. (1999). *Έρευνα τουριστικής αγοράς*. Αθήνα: INTERBOOKS.

Γ. ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς

<http://www.neagenia.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=1>

Βικιπαίδεια (2012). «Τουρισμός».

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού

<http://www.cyfamplan.org/famplan/page.php?pageID=18>

Biosphere Expeditions

www.biosphere-expeditions.org

Planeterra Foundation

www.planeterra.org

EarthWatch Institute

www.earthwatch.org

Africa Development Corps

www.visionsinaction.org

GreenForce Global Volunteering

www.greenforce.org

Blue Ventures

www.blueventures.org

Tourism Concern – Action for Ethical Tourism

www.tourismconcern.org.uk

Global Volunteers

www.globalvolunteers.org

Cross-cultural solutions

www.crossculturalsolutions.org

Frontier

www.frontier.ac.uk

www.handsupholidays.org

ΕΛΙΞ

www.elix.org.gr

Καλλιστώ

www.callisto.gr

ΑΡΧΕΛΩΝ

www.archelon.gr

Κίνηση Εθελοντών SCI Ελλάς

www.sci.gr

Gododo

www.gododo.org

Earth Sea & Sky

www.earthseasky.org

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

www.ornithologiki.gr

WWF Ελλάς

www.wwf.gr

Mom

www.mom.gr

Fair Trade Hellas

www.fairtrade.gr

ΑΛΚΥΟΝΗ

www.alkioni.gr

Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

www.ellet.gr

Δίκτυο Μεσόγειος

<http://medsos.gr/medsos/>

www.tzumerka-murgia.gr

www.acelebrationofwomen.org

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ – ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

- 1) Ποιος είναι ο σκοπός λειτουργίας του οργανισμού;
- 2) Τι είδους προγράμματα εθελοντικής εργασίας προσφέρει ο οργανισμός; Τι είδους δραστηριότητες αναπτύσσονται στα πλαίσια αυτών των προγραμμάτων;
- 3) Σε ποιες περιοχές αναπτύσσονται τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας (Ελλάδα – εξωτερικό);
- 4) Σε ποιους απευθύνονται τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας; Ποια είναι τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (ηλικία, φύλο, εισόδημα, οικογενειακή κατάσταση, εθνικότητα);
- 5) Σε ποια χρονική περίοδο γίνονται τα προγράμματα και ποια είναι η χρονική τους διάρκεια;
- 6) Υπάρχει η δυνατότητα στα προγράμματα συνδυασμού της εθελοντικής εργασίας με δραστηριότητες τουρισμού (διακοπές) για τους συμμετέχοντες;
- 7) Ποια θεωρείτε ότι είναι τα κίνητρα των συμμετεχόντων; Ποιες ανάγκες τους καλύπτει η συμμετοχή τους στα προγράμματα;
- 8) Ποιος είναι ο αριθμός ατόμων ανά πρόγραμμα;
- 9) Ποιο είναι το κόστος συμμετοχής σε κάποιο πρόγραμμα; Τι καλύπτει το κόστος αυτό;
- 10) Απαιτείται εκπαίδευση των συμμετεχόντων πριν την αποστολή;
- 11) Με ποιους τρόπους διαφημίζει ο οργανισμός τα προγράμματά του (διαδίκτυο, τηλεόραση, ραδιόφωνο, τύπος, κλπ);
- 12) Η οικονομική κρίση με ποιους τρόπους έχει επηρεάσει τη συμμετοχή στα προγράμματα του οργανισμού (θετικά ή αρνητικά);